

การศึกษาสภาพ การใช้อาคารสถานที่และกำลังครูของโรงเรียนรัฐบาล
ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ปีการศึกษา 2513

ปรีชา ธรรมะ

ปริญญานิพนธ์

ของ

ทวี ทองสว่าง

THE LIBRARY
COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

5 มีนาคม 2514

การศึกษาด้านภาพการใช้อาคารสถานที่และกำลังครู
ของโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี
ปีการศึกษา 2513

บทคัดย่อปริญานิพนธ์

ของ

ทวี ทองสว่าง

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

5 มีนาคม 2514

การศึกษาสถานภาพการใช้อาคารสถานที่และกำลังครู
ของโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดพระนคร — ธนบุรี
ปีการศึกษา ๒๕๑๓

การศึกษาค้นคว้าเพื่อทราบสถานภาพการใช้อาคารสถานที่และกำลังครูของโรงเรียน
รัฐบาลในจังหวัดพระนคร — ธนบุรี ปีการศึกษา ๒๕๑๓ โดยวิธีสังเกตแบบสอบถามไปยังครูใหญ่
๖๖ คน ครู ๒,๔๕๗ คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา
ผลของการศึกษาปรากฏว่า ในเรื่องอาคารสถานที่โรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้
แหล่งชุมชน การคมนาคมถึงโรงเรียนสะดวก สภาพที่ดินของโรงเรียนเป็นที่ลุ่มเสียประมาณ
๔ ใน ๕ สนามกีฬาของโรงเรียนทั้งหมดมี ๑ ใน ๕ ที่ไร้ใช้ตลอดปี แหล่งน้ำดื่มและน้ำใช้
ส่วนมากได้จากร้านประปา อาคารเรียนและอาคารประกอบส่วนใหญ่อยู่ในสภาพพอใช้ได้
ควรปรับปรุงโรงอาหาร โรงอาหารรวมกับหอประชุม และอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ อาคาร
เหล่านี้มีสัญลักษณ์ในเกณฑ์พอใช้ การใช้อาคารและที่เรียนใช้ได้ดีทีเดียว อาคารและห้อง
ต่าง ๆ เหล่านี้ใช้วันละ ๕ ชั่วโมงขึ้นไป นอกจากโรงอาหารส่วนมากใช้วันละ ๑ — ๒ ชั่วโมง
ส่วนมากเป็นส่วนรวมอยู่นอกอาคาร มีสัญลักษณ์พอใช้ อย่างไรก็ตามยังไม่พอเพียง
กับจำนวนนักเรียน ปัญหาสำคัญในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ คือโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้แหล่ง
ชุมชนเกินไป ไม่มีรั้ว ภารโรงน้อย และไม่มีเงินซ่อม อาคารที่ต้องการเพิ่มมากที่สุด คือ
อาคารเรียน, โรงฝึกงาน, หอประชุมและโรงอาหาร รองลงมาคือส้วมและที่ปัสสาวะ
เกี่ยวกับกำลังครู ครูหญิงมากกว่าครูชาย ส่วนใหญ่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี อายุไม่เกิน
๔๐ ปี อายุราชการ ๖ ปีขึ้นไป และมีเงินเดือนระหว่าง ๑,๔๐๐ — ๒,๓๕๐ บาท ครูใหญ่ชายมี
มากกว่าหญิง ส่วนใหญ่วุฒิสูงกว่าปริญญาตรี อายุ ๔๑ ปีขึ้นไปเป็นครูใหญ่ ๖ ปีขึ้นไป
เงินเดือน ๒,๕๐๐ บาทขึ้นไป อัตราครูต่อนักเรียน ๑ ต่อ ๓๖ ครูส่วนมากสอนสัปดาห์ละ
๑๖ ชั่วโมง งานพิเศษที่ครูทำมากที่สุดคือ งานปกครอง และงานประจำชั้น รองลงมาคือ
กิจกรรม ธุรการ และบริการนักเรียน ปัญหาสำคัญของครูใหญ่ในการจัดครูเข้าสอน
คือมีครูไม่พอ ครูสาขาวิชาที่ขาดมากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

A STUDY OF UTILIZATION OF SCHOOL PLANT AND TEACHERS OF THE
GOVERNMENT SECONDARY SCHOOL IN BANGKOK AND DHON BURI,
ACADAMIC YEAR 1970

AN ABSTRACT

BY

TAWEE TONGSAWANG

Presented in Partial Fulfilment of the Requirement
for the Master of Education Degree
at the College of Education
March 5, 1971

A Study of Utilization of School Plant and Teachers of the Government Secondary School in Bangkok and Dhon Buri, Academic Year 1970

The major purpose of the study was to investigate the utilization of school plant and teacher personnel of the government secondary schools in Bangkok and Dhon Buri, in the academic year 1970. Questionnaires were sent to 66 principals and 2,857 teachers of the secondary schools in Bangkok and Dhon Buri. The major findings could be concluded as follows.

With regard to the school plant, it was found that most of the schools were situated near communities. Four-fifth of the school grounds were lowland. One out of five schools had the play ground that could be used all year round. Most of the water resources came from water supply. Most classroom buildings and related constructions were in moderated condition. Cafeteria, auditoriums and industrial arts buildings should be reconstructed. The schools were operating at the high percentage of space utilization. The average utilization of buildings and classrooms were more than 5 hours a day. However, the average utilization of cafetoriums was 1-2 hours a day. Most toilets were lavatories separating from the buildings and not enough for the pupils. The most crucial problem for taking care of the school plant was the lack of fences, janitors and financial support. The buildings needed by most school were classroom buildings, workshops, cafeteria, auditoriums and bathrooms respectively.

Concerning the utilization of teacher personnel, the writer found that there were more female teachers than male. Most of the teachers were under 40, had more than 6 years of experience, recieved between 1,400-2,750 baht a month, and had no degree. There were more male principals than female principals. Most of them were over 41, had over 6 years of experience as a principals, possessed degrees, and earned more than 2,900 baht a month. The average ratio of teacher and pupil was 1:22. The teaching load of most teachers was over 16 hours a week. The principals taught between 1-10 hours a week. Special responsibilities undergone by the teachers were student care, class work, student activities, clerical duties, and student service, respectively. The problem often faced by the principals was the need of teachers, especially the teachers of English, science and mathematics respectively. In the first term of the school year 1970 the male teachers had more absent days than the female teachers. Young teachers who had less experience and less salary had more absent days. In case that some teachers were absent, others would be substituted, no classes were left with out teachers. Generally, the teachers and the principals were satisfied with the educational standard of their students.

For the welfare of the teachers, it was showed that 94 % of the teachers did not live in staff-houses, and approximately 66 % of the number were greatly in need of the teachers. Most of the teachers felt they had recieved fairly good morale support. These teachers and principals showed that they had security and safety in their profession. Most teachers did not want to transfer from their positions. For those few who wanted to transfer, most of them would like to go back to their domicile.

ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ครูชายมีโอกาสที่จะดาราซการมากกว่าครูหญิง ครูทำงานไม่นาน อายุและเงินเดือนยังน้อยโอกาสที่จะลาก็มีมากขึ้นตาย การปล่อยให้ชั้นวางไม่มีครูสอนมีน้อย เพราะครูส่วนมากต้องสอบแทนครูที่ไม่มา ครูและครูใหญ่ส่วนมากพอใจในระดับมาตรฐานการเรียนของนักเรียน

คานสวัสดิการและขวัญของครู ครูที่ไม่ได้อยู่บ้านพักครูมีถึง 94 % และในจำนวนนี้ประมาณ 66 % มีความจำเป็นจะต้องพักอาศัย ครูส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมขวัญและกำลังใจพอควร ครูและครูใหญ่มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจปานกลาง ครูส่วนมากไม่ประสงค์จะย้าย สำหรับผู้ที่ต้องการย้ายส่วนใหญ่ต้องการการกลับมาปฏิบัติหน้าที่

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปัญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้

ทศน. อัมพวันชัย ประธาน

1. อ. น. น. น. กรรมการ

อ. น. อ. น. กรรมการ

5 มีนาคม 2514

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ เพราะผู้เขียนได้รับคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกียรติ ศรีพงษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริญญา อังสุสิงห์ ที่ได้ให้แนวคิดและคำแนะนำเป็นอย่างดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา ผู้อำนวยการกองและผู้ช่วยผู้อำนวยการ กองโรงเรียนรัฐบาล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนรัฐบาล ส่วนกลาง รวมทั้งอาจารย์ใหญ่ คณะครูทุกโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ที่ช่วยตอบแบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูลส่งคืน กรมวิสามัญศึกษาเป็นที่เรียบร้อย

อนึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ไพศาล หวังพานิช อาจารย์ประสิทธิ์ บัวคลี อาจารย์ณรงค์ พุทธรักษา อาจารย์ทัศนีย์ เพชรจรัส และอาจารย์จินดา กุลกิลกชัย ตลอดจน เพื่อนนิสิตทุกท่านที่ทำโครงการวิจัยร่วมกับ ได้ให้ความช่วยเหลือในการสร้างแบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูล การแจกจ่ายและให้คำแนะนำในการวิจัยครั้งนี้

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มมาได้ เพราะได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากคุณนิเวศน์ ธรรมรักษ์ สำนักงานทดสอบ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ผู้พิมพ์ และอาจารย์จำลอง นิลจันทร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการอัดสำเนา ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ ทุนพิตร พิตรสาธร อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนสตรีชุมพร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยเป็นอย่างดี ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.

ทวี ทองสว่าง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
คำจำกัดความเฉพาะ	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า	7
ตอนที่ 1 เกี่ยวกับอาคารสถานที่	7
ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกำลังคน	19
3. วิธีดำเนินการ	32
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	32
การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย	37
การรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์กับข้อมูล	39
สถิติวิเคราะห์	40
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	42
เกี่ยวกับอาคารสถานที่	42
เกี่ยวกับกำลังคน	42
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42
เกี่ยวกับอาคารสถานที่	42
ผลการวิเคราะห์ที่ตั้งของโรงเรียน	42
ผลการวิเคราะห์ จำนวน ลักษณะ สภาพและสัญลักษณ์ของอาคาร และห้องต่าง ๆ	51

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ และความต้องการอาคารเพิ่ม	95
กำลังคน	99
ผลการวิเคราะห์จำนวนครู วัสดุและประสบการณ์ของครู	99
ผลการวิเคราะห์การใช้และปัญหาการใช้กำลังคน	107
ผลการวิเคราะห์สวัสดิการและขวัญของครู	156
5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้าและข้อเสนอแนะ	189
ความมุ่งหมายในการค้นคว้า	189
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	189
เครื่องมือรวบรวมข้อมูล	189
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	190
ที่ตั้งของโรงเรียน	190
อาคารต่าง ๆ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา	191
การใช้ประโยชน์และความสูญเสียเกี่ยวกับการใช้อาคาร	191
ปัญหาการดูแลรักษาอาคารสถานที่	192
ความต้องการในค่านอาคาร	192
กำลังคน	192
การใช้และปัญหาการใช้กำลังคน	193
สวัสดิการและขวัญของครู	195
อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	196
บรรณานุกรม	201
ภาคผนวก	208

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. จำนวนครู อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลาง กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำแนก ตามสถานศึกษา	33
2. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามระยะทางจากแหล่งชุมชน เป็นรายกลุ่ม	43
3. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียนจำแนกตามความห่างไกลจากแหล่ง เสื่อมโทรม เป็นรายกลุ่ม	44
4. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียนจำแนกตามความสะดวกในการคมนาคม ถึงโรงเรียน เป็นรายกลุ่ม	45
5. แสดงจำนวนโรงเรียน แจกแจงตามขนาดที่ดินของโรงเรียน จำแนกเป็น รายกลุ่ม	46
6. แสดงจำนวนโรงเรียน แจกแจงตามสภาพของพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นรายกลุ่ม	47
7. แสดงการแจกแจงสภาพสนามกีฬาของโรงเรียน จำแนกตามช่วงเวลา ที่ใช้ประโยชน์ เป็นรายกลุ่ม	48
8. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามสภาพร่มไม้ และที่พักผ่อน เป็นรายกลุ่ม	49
9. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ เป็นรายกลุ่ม	50

ตาราง	หน้า
10. แสดงจำนวนโรงเรียน อาคารเรียนและห้องเรียน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกเป็นรายกลุ่ม	51
11. แสดงการแจกแจงลักษณะอาคารเรียน เป็นรายกลุ่ม	52
12. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารเรียน จำแนกตามอายุ เป็นรายกลุ่ม	53
13. แสดงการแจกแจงความถี่ของอาคารเรียน จำแนกตามสภาพของอาคาร เป็นรายกลุ่ม	54
14. แสดงการแจกแจงเฉลี่ยสูงสุดลักษณะของห้องเรียน จำแนกเป็นรายกลุ่ม	55
15. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียนที่มีและไม่มีห้องเฉพาะวิชา จำแนกตามประเภทของห้อง เป็นรายกลุ่ม	57
16. แสดงสูงสุดลักษณะของห้องเฉพาะวิชา จำแนกตามประเภทของห้อง เป็นรายกลุ่ม	57
17. แสดงการแจกแจงความถี่ของจำนวนโรงเรียนที่มีหรือไม่มีอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกเป็นรายกลุ่ม	58
18. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกตามลักษณะอาคาร เป็นรายกลุ่ม	59
19. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกตามช่วงอายุ เป็นรายกลุ่ม	69
20. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกตามสภาพ เป็นรายกลุ่ม	62

ตาราง	หน้า
21. แสดงค่าเฉลี่ยสูงสุดลักษณะอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกเป็นรายกลุ่ม	63
22. แสดงความถี่ของจำนวนโรงเรียนที่มีและไม่มีโรงอาหาร หอประชุม จำแนกเป็นรายกลุ่ม	64
23. แสดงความถี่ของจำนวนอาคารโรงอาหาร หอประชุม จำแนกตามลักษณะ อาคาร เป็นรายกลุ่ม	65
24. แสดงการแจกแจงความถี่ของอาคารโรงอาหาร หอประชุม จำแนกตาม ช่วงอายุ เป็นรายกลุ่ม	68
25. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารและ หอประชุมรวมกัน จำแนกตามสภาพ เป็นรายกลุ่ม	71
26. แสดงการรายเฉลี่ยสูงสุดลักษณะของอาคารโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารรวม กับหอประชุม จำแนกตามประเภทอาคาร เป็นรายกลุ่ม	74
27. แสดงจำนวนเฉลี่ยของนักเรียน ต่อส้วมและที่ปัสสาวะ 1 ที่ จำแนกเป็น รายกลุ่ม	75
28. แสดงลักษณะที่ตั้งของส้วมและที่ปัสสาวะของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร- ธนบุรี	76
29. แสดงชนิดของส้วมที่มีอยู่ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี	77
30. แสดงการแจกแจงจำนวนส้วมและที่ปัสสาวะ จำแนกตามสภาพ เป็นรายกลุ่ม	78

ตาราง	หน้า
31. แสดงสัญลักษณ์ของส้วมและที่ปัสสาวะ จำแนกเป็นรายกลุ่ม	80
32. แสดงจำนวนความถี่ของจำนวนอาคารเรียนที่สามารถดัดแปลงห้องเรียน ใช้ทำประโยชน์อื่น จำแนกเป็นรายกลุ่ม	81
33. แสดงการแจกแจงความถี่ของอาคารเรียนที่ใช้ห้องเรียนโดยเฉลี่ยใน 1 วัน จำแนกเป็นรายกลุ่ม	82
34. แสดงการแจกแจงในการใช้ที่เรียนซึ่งมีอยู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดกับจำนวนที่มีอยู่ ในปัจจุบัน จำแนกเป็นรายกลุ่ม	83
35. แสดงการแจกแจงความถี่ของจำนวนโรงเรียนที่ใช้ห้องเฉพาะวิชาโดยเฉลี่ย จำแนกตามชั่วโมงที่สอน	84
36. แสดงการแจกแจงความถี่ของการใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์ จำแนกตามประโยชน์ที่ใช้สอย	85
37. แสดงการแจกแจงความถี่ของการใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์ โดยเฉลี่ยใน 1 วัน จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้เป็นรายกลุ่ม	81
38. แสดงการแจกแจงความถี่การใช้อาคารโรงอาหาร หอประชุม จำแนกตาม ประโยชน์ที่ใช้สอย	87
39. แสดงการแจกแจงความถี่ของการใช้อาคารโรงอาหาร หอประชุมโดยเฉลี่ย ใน 1 วัน จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้ เป็นรายกลุ่ม	88
40. แสดงจำนวนห้องสมุด จำแนกตามที่ตั้ง เกี่ยวกับความสะดวกในการมาใช้ ของครูและนักเรียน เป็นรายกลุ่ม	91

การวาง	หน้า
41. แสดงความถี่ของจำนวนห้องสมุด จำแนกตามความจุ้นักเรียนที่ใช้พร้อมกัน แยกเป็นรายกลุ่ม	92
42. แสดงการแจกแจงความถี่การใช้ห้องสมุด จำแนกตามจำนวนชั่วโมงที่นักเรียน เข้ามาใช้โดยเฉลี่ยใน 1 วัน	92
43. แสดงการแจกแจงความถี่ของปัญหาในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ จำแนก เป็นรายกลุ่ม	95
44. แสดงลำดับ ความต้องการอาคารเพิ่ม จำแนกตามประเภทอาคาร เป็นรายกลุ่ม	97
45. แสดงจำนวนครู แจกแจงตามเพศ วุฒิ และอายุจริง เป็นรายกลุ่ม	99
46. แสดงจำนวนครู แจกแจงตามอายุราชการ เงินเดือน เป็นรายกลุ่ม	100
47. แสดงจำนวนครูใหญ่ แจกแจงตามเพศ วุฒิ และอายุจริง เป็นรายกลุ่ม	101
48. แสดงจำนวนครูใหญ่ แจกแจงตามอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน จำแนกเป็นรายกลุ่ม	102
49. แสดงระดับความสนใจในการแสวงหาความรู้ของครูในทัศนะของครู โรงเรียนเดียวกัน จำแนกเป็นรายกลุ่ม	103
50. แสดงระดับความสนใจในการแสวงหาความรู้ของครูในทัศนะของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่	104
51. แสดงจำนวนครูที่เคยและไม่เคยได้รับการอบรม และการนำความรู้จากการ อบรมมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงาน จำแนกตามรายกลุ่ม	105

ตาราง	หน้า
52. แสดงจำนวนครูใหญ่ที่เคยและไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่และการนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน	106
53. แสดงจำนวนเฉลี่ยของนักเรียน ต่อครู 1 คน จำแนกเป็นรายกลุ่ม	107
54. แสดงจำนวนความถี่ของครูชาย ครูหญิง จำแนกตามชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม	108
55. แสดงจำนวนครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีขึ้นไป จำแนกตามชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม	111
56. แสดงจำนวนครูที่อายุไม่เกิน 40 ปีและ 41 ปีขึ้นไป จำแนกตามชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม	114
57. แสดงจำนวนครูที่มีอายุราชการไม่เกิน 5 ปี, 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามจำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม	117
58. แสดงจำนวนครูที่มีเงินเดือนน้อย ปานกลาง และเงินเดือนสูง จำแนกตามจำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม	120
59. แสดงจำนวนความถี่ของครูใหญ่ จำแนกตามชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์	123
60. แสดงจำนวนความถี่ของครู จำแนกตามชั่วโมงสอนซ่อมเสริมใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม	124
61. แสดงการรายเฉลี่ยในการทำงานนอกเหนือการสอนของครู จำแนกตาม เพศ วุฒิ และอายุราชการ	125
62. แสดงจำนวนความถี่ของครู จำแนกตามจำนวนนักเรียนในชั้นที่ครูสอน โดยเฉลี่ย เป็นรายกลุ่ม	128

ตาราง	หน้า
63. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่สอนตรงและไม่ตรงตามความสามารถ จำแนกตามวุฒิ เป็นรายกลุ่ม	129
64. แสดงปัญหาของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ในการจัดครูเข้าสอน	130
65. แสดงจำนวนโรงเรียนที่ครูไม่พอและครูเกินในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นรายกลุ่ม	131
66. แสดงจำนวนโรงเรียนที่ต้องการครูเพิ่มอีก ในปีการศึกษา 2513 จำแนกเป็นรายกลุ่ม	132
67. แสดงความเหมาะสมของงานนอกเหนืองานสอนกับความรู้ความสามารถ ของครู จำแนกตามวุฒิ เป็นรายกลุ่ม	133
68. แสดงการรายเฉลี่ยเวลาที่ใช้เตรียมตัวเข้าสอนเมื่อสัปดาห์แรกเริ่มแล้ว เวลาที่อยู่ที่โรงเรียนก่อนโรงเรียนเข้าและโรงเรียนเล็ก จำแนกเป็นรายกลุ่ม	135
69. แสดงการแจกแจงจำนวนครูชาย หญิง จำแนกตามวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 เป็นรายกลุ่ม	136
70. แสดงการแจกแจงจำนวนครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำแนกตามวันลา ในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 เป็นรายกลุ่ม	137
71. แสดงการแจกแจงจำนวนครูอายุไม่เกิน 40 ปี, 41 ปีขึ้นไป จำแนกตามวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 เป็นรายกลุ่ม	138
72. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่มีอายุราชการไม่เกิน 5 ปี, 6 ปีลงมา จำแนกตามวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 เป็นรายกลุ่ม	140

การวาง	หน้า
73. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่มีเงินเดือนน้อย ปานกลาง และเงินเดือนสูง จำแนกตามวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513	141
74. แสดงการแจกแจงจำนวนวันลากิจและลาป่วยของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ จำแนกตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และเงินเดือน ตามวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513	143
75. แสดงจำนวนครูที่เข้าสอนแทนครูที่ไม่มา จำแนกเป็นรายกลุ่ม	150
76. แสดงจำนวนครูที่สังเกตการปล่อยปละให้ชั้นว่าง โดยไม่มีครูเข้าสอน จำแนกเป็นรายกลุ่ม	151
77. แสดงจำนวนครั้งในการประชุม และปฏิบัติงานของครูในจังหวัดพระนคร- ธนบุรี	152
78. แสดงระดับความพอใจของครูเกี่ยวกับระดับมาตรฐานการเรียนของนักเรียน เมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ จำแนกเป็นรายกลุ่ม	153
79. แสดงระดับความพอใจของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียน ของนักเรียน เมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ	154
80. แสดงการใช้เวลาว่างของครูที่โรงเรียน จำแนกเป็นรายกลุ่ม	155
81. แสดงจำนวนครูที่อยู่อาศัยและไม่ได้อยู่อาศัยบ้านพักครู ความสะดวกสบาย ของครูที่อาศัยบ้านพักครู และความจำเป็นที่ต้องอยู่บ้านพักครู ของผู้ที่ ไม่ได้อยู่ จำแนกเป็นรายกลุ่ม	156
82. แสดงจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสะดวกเรื่องอาหารกลางวัน และน้ำดื่มที่ครูได้รับ จำแนกเป็นรายกลุ่ม	157

การวาง	หน้า
83. แสดงจำนวนครูที่มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบ การสอน จำแนกเป็นรายกลุ่ม	158
84. แสดงการส่งเสริมขวัญและกำลังใจที่ครูได้รับ จำแนกตาม เพศ วุฒิ อายุราชการ	159
85. แสดงระดับความสนใจได้ข้อเสนอแนะและข้อกีดเห็นในการทำงานของครู ตามทัศนะของครูใหญ่	161
86. แสดงการรายเฉลี่ยและความแปรปรวนของความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ ของครู จำแนกตามเพศ เป็นรายกลุ่ม	162
87. แสดงการรายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความรู้สึกปลอดภัย และอบอุ่นใจ ของครู จำแนกตามวุฒิ เป็นรายกลุ่ม	163
88. แสดงการรายเฉลี่ย และค่าความแปรปรวน ความรู้สึกปลอดภัย และความ อบอุ่นใจของครู จำแนกตามอายุจริง เป็นรายกลุ่ม	164
89. แสดงการรายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน ของความรู้สึกปลอดภัย และอบอุ่นใจ ของครู จำแนกตามอายุราชการ เป็นรายกลุ่ม	165
90. แสดงการรายเฉลี่ย และค่าความแปรปรวนของความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ ของครู จำแนกตามเงินเดือน เป็นรายกลุ่ม	166
91. แสดงการรายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความร่วมมือกันทำงาน และเจตนคติต่ออาชีพครู ในทัศนะของครูโรงเรียนเดียวกัน จำแนก เป็นรายกลุ่ม	167
92. แสดงการรายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความร่วมมือกันทำงาน และเจตนคติต่ออาชีพครู ในทัศนะของครูใหญ่	168

ตาราง	หน้า
93. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตามเพศ เป็นรายกลุ่ม	169
94. แสดงเหตุผลต้องการย้ายของครู จำแนกตามเพศ เป็นรายกลุ่ม	171
95. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตามวุฒิ เป็นรายกลุ่ม	172
96. แสดงเหตุผลในการย้ายของครู จำแนกตามวุฒิ เป็นรายกลุ่ม	174
97. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตามอายุจริง เป็นรายกลุ่ม	175
98. แสดงเหตุผลของครูในการย้าย จำแนกตามอายุจริง เป็นรายกลุ่ม	177
99. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตามอายุราชการ เป็นรายกลุ่ม	178
100. แสดงเหตุผลในการย้ายของครู จำแนกตามอายุราชการ เป็นรายกลุ่ม	180
101. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตามเงินเดือน เป็นรายกลุ่ม	181
102. แสดงเหตุผลการย้ายของครู จำแนกตามเงินเดือน เป็นรายกลุ่ม	183
103. แสดงการแจกแจงครูใหญ่ที่ต้องการย้าย ไม่ต้องการย้าย และต้องการเป็น ครูชั้นล่าง จำแนกตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการ ในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน	185
104. แสดงเหตุผลการย้ายของครูใหญ่ จำแนกตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน	186

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. แสดงภาพเปรียบเทียบลักษณะอาคาร เรือน อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ โรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารร่วมกับหอประชุมในอาคารเดียวกัน	67
2. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบอายุอาคาร เรือน อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ อาคารคหกรรมศิลป์ โรงอาหาร หอประชุม และโรงอาหารร่วมกับ หอประชุม	70
3. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบสภาพอาคาร เรือน อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์ โรงอาหาร หอประชุม และหอประชุมกับโรงอาหาร รวมกัน	73
4. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบการใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ คหกรรมศิลป์ โรงอาหาร หอประชุม และโรงอาหารร่วมกับหอประชุม	90
5. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบการใช้ห้องเรียน ห้องเฉพาะวิชาต่าง ๆ และห้องสมุดโดยเฉลี่ยใน 1 วัน	94
6. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูชายและครูหญิง	170
7. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป	113
8. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูอายุ 40 ปีลงมา และครูอายุ 41 ปีขึ้นไป	116

ภาพประกอบ	หน้า
9. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูอาชีวราชการ 5 ปีลงมา กับครูอาชีวราชการ 6 ปีขึ้นไป	119
10. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ ของครูเงินเดือนน้อย เงินเดือนปานกลางและเงินเดือนสูง	122
11. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 ของครูชาย ครูหญิง ครูใหญ่ชาย และครูใหญ่หญิง	145
12. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 ของครู และครูใหญ่ ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ครู และครูใหญ่ ที่มีวุฒิ ปริญญาตรีขึ้นไป	146
13. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 ของครู ครูใหญ่ ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี ครู และครูใหญ่ ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป	147
14. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครูใหญ่ และครู จำแนกตามอายุที่เป็นครูใหญ่ และอาชีวราชการของครู 5 ปีลงมา และ 6 ปีขึ้นไป	148
15. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครู และครูใหญ่ ที่มีเงินเดือนน้อย เงินเดือนปานกลาง เงินเดือนสูง	149
16. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูชาย และครูหญิง ที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย และครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่	170
17. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย	173

ภาพประกอบ	หน้า
18. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี และครูที่มีอายุ 41 ปี ขึ้นไป ที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย	176
19. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูอายุราชการ 5 ปีลงมาและครูที่อายุราชการ 6 ปีขึ้นไป ที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย	179
20. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูเงินเดือนน้อย เงินเดือนปานกลาง และเงินเดือนสูง ที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย	182

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันการศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (กองวางแผนการศึกษา, 2511 : 219) เพราะไม่เพียงแต่ช่วยฝึกฝนคนเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและทางการเมืองเท่านั้น ยังช่วยในการสร้างพื้นฐานทางสังคม, ค่านิยม (Value) เจตคติ (Attitude) และสิ่งสูงใจ ตลอดจนความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาประเทศ

- ขณะนี้ประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้การพัฒนาประเทศบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ควรจัดการศึกษาให้เกี่ยวข้องกับการขยายตัวอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ, การเมืองและสังคม อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา (กรมวิสามัญศึกษา, 2513 : 2) กล่าวว่า "ประเทศไทยจัดได้ว่าเป็นประเทศ
- ซึ่งกำลังพัฒนาและกำลังมีปัญหาเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา และในขณะเดียวกันประเทศไทยก็ต้องอาศัยความก้าวหน้าทางการมัธยมศึกษา เพื่อแก้ปัญหา เศรษฐกิจและสังคมเหมือนประเทศอื่น ๆ"

ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เนื่องจากขาดกำลังคนระดับกลางที่จะเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องความต้องการกำลังคนของ ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง (กรมสามัญศึกษา, 2510 : 22) พบว่า "เรากำลังต้องการขยายตัวระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษามากที่สุด เพราะผู้ที่มีการศึกษาระดับนี้ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจกับประเทศในอัตราสูง...

การผลิตกำลังคนระดับกลางปริมาณส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของกรมวิสามัญศึกษา ซึ่ง ดร.ก้องวิสิทธิ์พาณิชย์ (กรมวิสามัญศึกษา, 2513 : 171) กล่าวว่า "การมัธยมศึกษา

เป็นเรื่องความเป็นความตายของประเทศไทยในขณะนี้ ทั้งนี้เพราะจำนวนนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษามีน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนในระดับอื่น เทียบกับความต้องการกำลังคนระดับกลาง, ระดับสูง และเทียบทางสถิติกับประเทศเพื่อนบ้าน..."

สำหรับกำลังคนดังกล่าวมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้ง ทางด้านสังคม, การเมืองและวัฒนธรรมได้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่ง ดร.พร้อม พาณิชภักดิ์ (กรมวิสามัญศึกษา, 2513 : 184) กล่าวเสริมว่า "การพัฒนากำลังคนนั้นได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพของประชากรหรือปรับปรุงทุนทางด้านมนุษย์ของประเทศให้มีความสูงขึ้น โดยไม่จำกัดเฉพาะทางด้านวิชาการ รวมไปถึงคุณค่าทางด้านศีลธรรม ระเบียบวินัย อันเป็นทางสร้างประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าและเข้มแข็งขึ้น..."

การปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มปริมาณนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา มีสิ่งที่ควรพิจารณาหลายประการ เช่น หลักสูตร, แบบเรียน, อาคารสถานที่และครู เป็นต้น ดร. กอ สวัสดิ์พาณิชย์ (กรมวิสามัญศึกษา, 2512 : 3) ได้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. จะเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพการมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนภูมิภาค
2. จะใช้อาคารสถานที่ ครูและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่
3. จะปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น
4. จะนำวิธีการและอุปกรณ์ใหม่ ๆ ที่จำเป็นบางประการมาใช้ในการขยายปริมาณและคุณภาพ
5. จะปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนราษฎร์ให้ทัดเทียมโรงเรียนรัฐบาล"

ในการปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อเพิ่มกำลังคนระดับกลาง ตามนโยบายดังกล่าวข้างต้นนั้น อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2513 : 1) ได้เสนอว่า "...กรมวิสามัญศึกษามีนโยบายจะขยายปริมาณการศึกษาในส่วนภูมิภาค ให้มากที่สุด เริ่มด้วยอาคารสถานที่ ครูและนักเรียน ตลอดจนอุปกรณ์การสอน องค์ประกอบทั้งสามของโรงเรียนได้แก่ อาคารสถานที่ ครูและนักเรียนนั้น ครูจะต้อง ได้รับการปรับปรุงก่อน ถ้าครูมีความสามารถจะชักจูงให้ผู้ปกครองเลื่อมใสศรัทธา โรงเรียนนั้นก็จะได้เด็กที่มีสติปัญญา กรมวิสามัญศึกษามีได้เริ่มต้นที่การหาครูดี แต่เริ่ม ด้วยอาคาร บ้านพัก สวัสดิการของโรงเรียนว่าดีพอที่จะไปอยู่หรือไม่..." แสดงว่า กรมวิสามัญศึกษา เล็งเห็นถึงความสำคัญของอาคารสถานที่และครู เป็นอันดับแรก ในการ พัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ข้อที่ควรพึงสังเกตเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ (สมชัย วุฒิปรีชา, 2511 : 21) เห็นว่า อาคารควรคิดหาทางใช้ประโยชน์ให้มากกว่าวันละ 5 ชั่วโมง (ชนู แสงวงศ์ศักดิ์, 2511 : 154) ให้ความเห็นว่า อาคารและสถานที่เป็นการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างหนึ่ง การมีอาคารมากเกินไปไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรยอมจะสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ผู้บริหารบางคนมักจะพยายามหาทางให้โค้ห้องเรียนมากขึ้น โดยไม่ได้คำนึงถึงการใช้ ประโยชน์ให้คุ้มค่า ควรได้วางแผนอย่างดีเพื่อประหยัดเงินและนำเงินนั้นไปใช้ในทาง อื่น ๆ ที่มีความจำเป็น

ในค่านำลังครู มีผู้สนใจศึกษา (ชนู แสงวงศ์ศักดิ์, 2511 : 154) พบว่า จำนวนและอัตราครูที่สอนแต่ละโรงเรียนเป็นวิธีการคิดประสิทธิภาพทางการศึกษาอย่างหนึ่ง เพราะงานอย่างเดียวกันถ้ามีครูมากเกินไปได้้กลงานเท่ากัน ประสิทธิภาพการศึกษา จะต่ำ จึงต้องป้องกันแก้ไข การมีครูมากเกินไปในบางโรงเรียนหรือพยายามให้มีครู วิชาเฉพาะให้เพียงพอกับวิชาที่จะเปิดสอนตามหลักสูตร และพยายามใช้กำลังครูให้ถูกต้อง ตามความสามารถและความถนัดของครู

ตามนโยบายของกรมวิสามัญศึกษาที่จะเพิ่มขึ้นเรียนให้มากนั้นเกิดความคลางแคลงใจขึ้น จากการสำรวจ (สมาคมการศึกษา, 2508 : 57) พบว่า อาคารเรียน

ของโรงเรียนในสังกัดกรมวิสามัญศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปอยู่ในสภาพที่ดูพังเสียหายมาก อาคารที่มีคุณภาพ สาเหตุมาจากครุหคสมรรถภาพ เช่น มีอายุมาก ครุหคกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่เนื่องมาจากขาดสวัสดิการ ขาดเจตคติที่ดีในการทำงาน หนึ่งขนาดของโรงเรียนและห้องเรียน ซึ่งมีผลสำคัญต่อคุณภาพในการเตรียมจัดโปรแกรมการเรียนเป็นเครื่องมือให้สามารถประเมินผลการศึกษาในโรงเรียนนั้น ๆ ได้

ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาและข้อขัดแย้งเกี่ยวกับอาคารสถานที่และกำลังครุคดังกล่าว ทำให้ผู้เขียนต้องการจะทราบว่าเท่าที่เป็นอยู่นั้น สถานภาพอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการถูกลักษณะแค่ไหน เพียงไร การบริหารงานในโรงเรียนจะเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมหรือบั่นทอนขวัญ สวัสดิการ และประสิทธิภาพของครูเพียงไร ผู้เขียนจะศึกษาและวิจัยถึงสถานภาพดังกล่าวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นโรงเรียนส่วนกลาง เพื่อทราบถึงสถานภาพที่แท้จริงเกี่ยวกับความพอเพียงของสถานที่ ขนาดของอาคาร สุขลักษณะของอาคารและห้องเรียน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาคารสถานที่และกำลังครุค อัตราครุคต่อจำนวนนักเรียน การใช้กำลังครุคถูกต้องตามประสิทธิภาพและความถนัด ผลการวิจัยเรื่องนี้จะเห็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา และเพื่อที่จะใช้ประโยชน์เป็นแนวทางปรับปรุงคุณภาพ ขยายปริมาณนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามนโยบายของกรมวิสามัญศึกษาที่วางไว้ต่อไป รวมทั้งเป็นแนวทางที่จะใช้วิจัยเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

มุ่งศึกษาสถานภาพของอาคารสถานที่ และในแง่การใช้กำลังครุค ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับอาคารสถานที่
 - 1.1 ที่ตั้งของโรงเรียน
 - 1.2 จำนวน ขนาด ลักษณะ สภาพ และสุขลักษณะของอาคาร

- 1.3 การใช้ประโยชน์ และการสูญเสียเกี่ยวกับการใช้อาคาร
- 1.4 ปัญหาการใช้อาคาร
2. เกี่ยวกับกำลังครู
 - 2.1 จำนวน วุฒิ และประสบการณ์ของครู
 - 2.2 การใช้และปัญหาการใช้ครู
 - 2.3 สวัสดิการ และขวัญของครู

ความสำคัญของการค้นคว้า

1. ทำให้ทราบสภาพการใช้อาคารสถานที่และครู รวมทั้งการสูญเสียเปล่าที่ใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ เพื่อหาทางปรับปรุงต่อไป
2. ทำให้ทราบปัญหา และความต้องการด้านกำลังครูและอาคาร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดสรรงบประมาณ และวางแผนการศึกษา
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้านี้ จะกระทำกับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ครู และอาจารย์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลาง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 2. ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน
 - ส่วนที่หนึ่งเกี่ยวกับอาคารสถานที่
 - ส่วนที่สองเกี่ยวกับกำลังครู
- อนึ่ง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนจะกระทำในขอบเขตตามความมุ่งหมายในการ
ค้นคว้าเท่านั้น ตัวแปรอื่น ๆ ที่มีกล่าวถึงไม่อยู่ในขอบข่ายของการศึกษารั้งนี้

คำจำกัดความเฉพาะ

1. ภาคศึกษาส่วนกลาง หมายถึงโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี
2. สถานภาพของอาคารสถานที่และกำลังครู หมายถึงสถานภาพของอาคารสถานที่และครูที่เป็นอยู่จริงในวันที่ตอบแบบสอบถาม
3. โรงเรียน หมายถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญสังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลางเฉพาะในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
4. ครู อาจารย์ คือ ข้าราชการครู สังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลาง กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
5. อาคารเรียน หมายถึงอาคารที่ใช้ทำการสอนการเรียน
6. อาคารประกอบ หมายถึงอาคารที่ใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง นอกเหนือจากอาคารเรียน เช่น หอประชุม โรงอาหาร โรงฝึกงาน ฯลฯ
7. สถานที่ หมายถึงบริเวณโรงเรียน เช่น สภาพสนาม ที่พักผ่อนนอกอาคาร ฯลฯ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า เกี่ยวกับเรื่องการศึกษา
สถานภาพของอาคารสถานที่ และกำลังครูของโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
แบ่งออกเป็น 2 ตอนด้วยกันคือ

ตอนที่ 1 เป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาคาร สถานที่

ตอนที่ 2 เป็นเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกำลังครู

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับอาคาร สถานที่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ของโรงเรียน ได้มีผู้สนใจ
ศึกษาค้นคว้าไว้ในเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งบทความที่สำคัญพอที่จะนำมาอ้างเป็นข้อสนับสนุน
ได้ดังนี้

เกี่ยวกับสถานที่ตั้งของโรงเรียน ทางกระทรวงศึกษาธิการ (กรมสามัญศึกษา,
2512 : 1) ได้สำรวจและศึกษาถึงเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนว่า โรงเรียนควรตั้งอยู่
ในที่ไปมาสะดวก ไม่ห่างจากย่านชุมชนจนมากเกินไป ถูกสุขลักษณะที่ดีและอยู่ในสิ่งแวดล้อม
ที่ดีงาม ควรนิรโทษโรงเรียนให้เพียงพอสำหรับเด็กได้เล่น พักผ่อน และปฏิบัติกิจกรรม
และอยู่ในสภาพที่เรียบร้อยดี

จากแนวความคิดของนักการศึกษาไทยซึ่งรู้จักกันดี (เป็น มาลากุล, 2506 : 136)
ได้เสนอไว้ว่า ถิ่นที่จะตั้งโรงเรียน ควรอยู่ใกล้ชุมชน เพื่อสะดวกในการไปมา
แต่ตัวอาคารไม่ควรอยู่ใกล้ถนนเกินไป เพราะอาจได้รับความรบกวนต่าง ๆ เช่น ฝุ่น
เสียงยานพาหนะที่ผ่านไปมา และบ้านที่อยู่อาศัยของคนซึ่งอาจทำความรบกวนได้เช่นกัน
สถานที่ที่จะสร้างโรงเรียน ควรเป็นที่ที่มีอากาศถ่ายเทดี ไม่ชื้นแฉะ ต้องสูงจากระดับ

น้ำท่วมในเวลาหน้าน้ำ รอบ ๆ บริเวณควรมีต้นไม้ใหญ่บ้างเพื่อเป็นร่มเงา ไม่เย็นโล่งไปหมด สนามกีฬา สนามเด็กเล่น และสระน้ำ ควรมีไว้ในเขตโรงเรียน

คนอื่น ๆ ที่มีความคิดเห็นในเรื่องอาคารสถานที่ โดยเฉพาะกับบริเวณที่ตั้งโรงเรียนและอาคารนั้น (สมบุรณ์ พรรณภพและคนอื่น ๆ 2505 : 179 – 180) มีความเห็นว่า โรงเรียนที่ดีควรมีสถานและบริเวณโรงเรียน ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. ตั้งอยู่ไม่ห่างไกลย่านชุมชนจนเกินไป แต่อยู่ห่างจากย่านที่จอแจและสกปรก
2. ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ชื้นแฉะ ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อมากจนเกินไป และไม่เป็นพื้นที่น้ำขังตลอดปี ที่ดินเป็นดินปนทรายหรือดินแดง
3. มีบริเวณกว้างพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
4. มีสนามสำหรับเด็กเล่นอย่างเพียงพอ สนามควรจัดไว้ได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก
5. ตั้งอยู่ในที่ที่ปลอดภัยจากโรคติดต่อต่าง ๆ
6. ตั้งอยู่ในที่ที่ปลอดภัยจากอุบัติเหตุและภัยอันตราย
7. มีการปลูกต้นไม้และดอกไม้เพื่อความสวยงามและความร่มรื่น มีบรรยากาศน่าอยู่"

ความคิดเห็นในเรื่องที่ตั้งของโรงเรียน (จันทร์ ชุ่มเมืองปัก และอารี จิมบ้านไร่, 2504 : 453) เสนอว่า ควรเป็นศูนย์กลางสามารถไปมาได้สะดวก มีถนนผ่านห่างจากแหล่งชุมชนที่เป็นตลาด โรงมหรสพ โรงงานอุตสาหกรรม โรงฆ่าสัตว์ และสถานอบายมุข ทั้งนี้เพื่อมิให้มีเสียงและกลิ่นรบกวน รวมทั้งตัวอย่างที่ไม่ดี เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (วิโรจน์ พูลสุข และอารักษ์ กาญจนพิทักษ์, 2505 : 157 – 167) ได้สนับสนุนไว้ว่า โรงเรียนควรตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่นตั้งอยู่ใกล้วัด ห่างจากสถานที่ชั่วร้ายอันจะทำให้เด็กมีแนวโน้มเอียงไปในทางที่ชั่วได้ อาทิเช่น สำนักหญิงโสเภณี บ่อนการพนัน เป็นต้น ส่วนข้อเสนออื่น ๆ เกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียน พอสรุปได้ดังนี้

1. ต้องห่างไกลจากเสียงรบกวนหรือเสียงยวดยาน เพราะจะทำให้ ครูและนักเรียนเกิดความรำคาญ เป็นผลเสียต่อการเรียนการสอนได้

2. ห่างไกลจากกลิ่นเหม็นหรือสิ่งปฏิกูลเน่าบูดห่างจากโรงเรียนต่าง ๆ พอ

3. ควรตั้งอยู่บนที่สูง พื้นดินเป็นกรวดทราย น้ำซึมได้ง่ายทำให้โรงเรียนสะอาด และไม่ควรตั้งอยู่ในที่ลุ่มหรือเป็นที่ต่ำเกินไป ข้อสังเกตสำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนเนินเขา ที่ค่อนข้างสูงและบางแห่งตั้งอยู่ริมทะเลเกินไป จะมีลมโกรกตัวเด็กตลอดเวลา ทำให้ผิวหนังแห้ง และครูต้องใช้เสียงดัง เพื่อแข่งกับเสียงลมที่พัดอยู่ตลอดเวลา

4. โรงเรียนควรมีพื้นที่พอเพียงสำหรับขยายตามความเจริญของบ้านเมืองในอนาคตได้ ขนาดของพื้นที่ในโรงเรียนประถมศึกษาควรมีเนื้อที่อย่างน้อย 12 ไร่ครึ่ง ต่อจำนวนนักเรียน 100 คน และเพิ่มขึ้นอีก 2 ไร่ ทุกจำนวน 100 คนที่เพิ่มขึ้น ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องมีเนื้อที่อย่างน้อย 15 ไร่ ต่อนักเรียน 100 คน

5. โรงเรียนควรให้ความสะดวกและความปลอดภัยต่อการไปมาของเด็ก ไม่ควรอยู่ทางชุมชนเกินกว่า 2 กิโลเมตร แต่หลักการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพการณ์ของบ้านเมือง

เรื่องบริเวณของโรงเรียนนี้ทางกรมวิสามัญศึกษา (ประจวบ คำบุญรัตน์, 2513 : 1) เห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับอำเภอ ควรจะมีที่ดินไม่น้อยกว่า 35 ไร่ ระดับจังหวัด ไม่ควรน้อยกว่า 70 ไร่ และควรแบ่งเขตพื้นที่ของโรงเรียนออกเป็น 4 ส่วน ด้วยกันคือ

1. ส่วนที่ใช้เป็นที่สร้างอาคารเรียน
2. ส่วนที่เป็นที่สร้างโรงฝึกงาน
3. ส่วนที่เป็นสนามและที่พักผ่อนของเด็ก
4. ส่วนที่เป็นที่สร้างบ้านพักครู ภารโรง

ในสัดส่วนต่าง ๆ นี้ จำเป็นต้องได้เนื้อที่กว้างขวางทัดเทียมกับปริมาณนักเรียน ยังมีพื้นที่มากเท่าไร การจัดโรงเรียนมัธยมศึกษาจะคึกคักยิ่งขึ้นเท่านั้น เพราะจะได้พบกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น

สำหรับนักการศึกษาต่างประเทศและสมาคมต่าง ๆ มีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องสถานที่ตั้ง และบริเวณโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา (National Council on Schoolhouse Construction, 1953 : 26) ว่าโรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 500 คน ขึ้นไป ควรจะมีพื้นที่ 37 ไร่ครึ่ง เนื่องจากขนาดของที่ตั้งอาคารเรียนนั้นเปลี่ยนแปลง

ไปตามประเภทของโรงเรียน สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับว่า จะตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนหนาแน่นเพียงไร สำหรับโรงเรียนระดับวิทยาลัยอย่างน้อยควรมีพื้นที่ 25 ไร่ และเพิ่ม 2 ไร่ครึ่งต่อจำนวนนักเรียน 100 คน นักการศึกษาอีกคนหนึ่ง (Seagers, 1961 : 5 - 6) มีความเห็นว่า การกำหนดพื้นที่ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีพื้นที่อย่างน้อยที่สุด 20 ไร่ ต่อนักเรียน 100 คน และบวกอีก 2 ไร่ ต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นอีก 100 คน นอกจากนี้ โรงเรียนควรตั้งอยู่ในที่ที่ปลอดภัยสวยงาม สามารถใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมกลางแจ้งและสันทนาการมากที่สุด ที่ตั้งควรจะอยู่ในที่สูง ระบายน้ำได้สะดวก ไม่เป็นที่น้ำท่วม น้ำขัง ควรอยู่ในย่านที่เหมาะสม ปราศจากเสียงและฝุ่นรบกวน ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น พิจารณาถึงความสวยงามของทัศนียภาพที่ดึงดูดทุก ๆ ส่วนในบริเวณที่ตั้งโรงเรียนควรมีธรรมชาติสวยงาม ใช้เป็นที่ผ่อนคลายและอำนวยความสะดวกในการก่อสร้างอาคาร และที่ตั้งควรจะอยู่ในที่มีถนนใหญ่และทางเท้าเข้าไปถึงกระทรวงศึกษาธิการของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนด พื้นที่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาอย่างต่ำ (ประชาศึกษา, 2507 : 670 - 674) ไว้ว่าโรงเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีพื้นที่สำหรับนักเรียน 1 คน ต่อ 3.6 ตารางเมตร และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีพื้นที่ 4.8 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริเวณโรงเรียน (Mc Clurkin, 1964 : 69 - 70) ว่าโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาควรมีเนื้อที่ 25 ไร่ และเพิ่มขึ้น 2 ไร่ครึ่ง ต่อนักเรียน 100 คนเป็นอย่างน้อย ไม่ควรอยู่ติดถนนใหญ่ ควรมีถนนทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เป็นทางสายรอง สำหรับเรื่องดินที่อยู่ในบริเวณโรงเรียน ควรเป็นดินชนิดที่ระบายน้ำได้รวดเร็วเมื่อฝนตก น้ำไม่ขังสามารถปลูกต้นไม้ได้ พื้นที่ปรับเป็นสนามเล่นได้ ไม่ควรเป็นระดับเดียวกันตลอด เพราะยากแก่การระบายน้ำ ซึ่งก่อให้เกิดน้ำขังได้

ตามความเห็นของนักการศึกษาอีกคนหนึ่ง (Reeder, 1958 : 210) มีความเห็นว่าโรงเรียนควรอยู่ใกล้หรือมีการคมนาคมสะดวก ระยะทางที่ให้นักเรียนเดินไปจะต้องไม่เกินกว่า 2.4 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากสิ่งที่เป็นภัยต่อจิตใจและร่างกาย มีพื้นที่ตั้งแต่ 25 ไร่ขึ้นไป ควรเพิ่ม 2 ไร่ครึ่ง ต่อนักเรียนทุก ๆ 100 คน

รูปร่างควรมีลักษณะกว้างตอยาวในอัตราส่วน 2 ต่อ 3, 3 ต่อ 4 หรือ 4 ต่อ 5 และภูมิประเทศจะต้องมีสภาพที่ใช้ดำเนินการได้ทันที ไม่สิ้นเปลืองในการปรับปรุงมากนัก ที่ดินควรมีลักษณะดูค้ำง่าย แห้งเร็ว การชะล้างมีน้อย สามารถสร้างสวนสนามได้ ดินที่มีลักษณะเป็นดินร่วน และบริเวณเหล่านี้มีการระบายน้ำโดยธรรมชาติหรือสร้างระบบระบายน้ำได้ง่าย

ตามที่นักการศึกษาของไทยและต่างประเทศ กล่าวไว้เกี่ยวกับสถานที่ตั้ง และบริเวณของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้เขียนขอสรุปดังนี้

1. โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา ควรตั้งอยู่ในที่ที่มีการคมนาคมสะดวก มีทางรถและทางเท้าใช้ได้ตลอดทุกฤดูกาล แต่ไม่ควรอยู่ติดถนนใหญ่
2. ไม่ควรตั้งอยู่ห่างไกลย่านชุมชนเกินกว่า สอง กิโลเมตร เมื่อนักเรียนเดินมาโรงเรียน
3. ที่ตั้งโรงเรียนไม่ควรเป็นที่ลุ่ม ระบายน้ำได้สะดวกไม่เป็นที่น้ำท่วม หรือน้ำขังได้ง่าย
4. ควรอยู่ในย่านที่เหมาะสม ปราศจากเสียงรบกวน
5. ควรตั้งอยู่ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อมิให้มีเสียงและกลิ่นรบกวน แต่ไม่เหมาะที่จะอยู่ในย่านชุมชนที่แออัดเกินไป นอกจากนี้ควรอยู่ห่างจากแหล่งเสื่อมโทรม แหล่งสกปรกและแหล่งที่มีโรคติดต่อ
6. ควรอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่เป็นภัยต่อจิตใจ และร่างกายของนักเรียน
7. ทุก ๆ ส่วนในบริเวณที่ตั้งของโรงเรียน ควรจะมีธรรมชาติ เอื้ออำนวยตามต่อความสบาย ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และอำนวยความสะดวกในการก่อสร้างอาคาร
8. ในบริเวณโรงเรียนควรมีพื้นที่ตั้งแต่ 25 ไร่ขึ้นไป อย่างน้อยนักเรียน 100 คน ต้องมีพื้นที่ 25 ไร่ นอกจากนี้ ควรมีพื้นที่สำรองสำหรับขยายต่อไปได้อีก โดยถือเกณฑ์เพิ่มพื้นที่ 2 ไร่ครึ่ง ต่อจำนวนนักเรียน 100 คนที่เพิ่มขึ้น
9. ในบริเวณโรงเรียนควรมีสวนสำหรับแก่นักเรียนอย่างเพียงพอ และควรมีร่มเงาบ้างเพื่อช่วยให้เกิดความร่มรื่น

ในด้านเกี่ยวกับอาคารเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของโรงเรียน นักการศึกษาชาวต่างประเทศ (Soriano, 1968 : 8) เห็นว่า การพัฒนาอาคารให้ถูกหลักเกณฑ์ และใช้ประโยชน์ได้มากนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับช่วยพัฒนาการศึกษาและพัฒนาประเทศ นักการศึกษาควรร่วมมือกับสถาปนิกเพื่อประสานงานการสร้างอาคารเรียนที่ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงสภาพดินฟ้าอากาศ อายุของอาคารที่ใช้ ความพอเพียงของอาคาร และงบประมาณซ่อมแซม การจัดการเกี่ยวกับอาคารเพื่อให้ถูกต้องเหมาะสม จะมีส่วนช่วยพัฒนาความสนใจและความสามารถของนักเรียน (Bagby and Stickley, 1957 : 579 - 581) มีความเห็นพ้องต้องกันว่า "การวางแผนผังอาคารเรียนก็เหมือนกับการวางแผนจัดทำหลักสูตร คือจะต้องคำนึงว่า มีจุดประสงค์อะไรบ้างในการจัดการศึกษา และจะมีผลสัมฤทธิ์แค่ไหน เมื่อวางวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจนแล้ว การสร้างอาคารเรียนและสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ จะต้องสร้างให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มิใช่วางหลักสูตรให้เป็นไปตามการสร้างอาคารเรียน แต่เมื่อใดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเปลี่ยนแปลงไป และวิธีสอนก็อาจคิดวิธีใหม่ ๆ ขึ้นมาได้เมื่อนั้นอะไร ๆ ก็เป็นเรื่องของการยืดหยุ่น..." นอกจากนี้การวางแผนสร้างอาคารเรียนโรงเรียนนั้น จะต้องให้ประสานสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนด้านอื่นด้วย เช่น การสร้างถนนสายใหญ่ สวนสาธารณะ ศูนย์การค้า ย่านอุตสาหกรรม และเขตที่อยู่อาศัย ลักษณะสำคัญของการวางแผนสร้างอาคารเรียน (Engelhardt and others, 1956 : 243 - 248) ได้ให้ข้อเสนอไว้ 3 ประการคือ

1. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งมีแผนผังทั้งหมดของโรงเรียนด้วย โครงการในการสร้างโรงเรียนควรมีพื้นฐานจากปรัชญาของโรงเรียน หลักสูตร และวิธีสอนทั่วไป ขนาดของชั้นเรียน ครูและนักเรียน ตลอดจนที่ว่างควรกำหนดไว้ให้แน่ชัด ทั้งนี้ควรจะได้ประชุมปรึกษาร่วมกันกับนักศึกษาคด้วย

2. การออกแบบ- โรงเรียนโดยสถาปนิกนั้น จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับความต้องการทางการศึกษาของชุมชนและให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจด้วย

3. เกี่ยวกับความสมบูรณ์ของอาคารต่าง ๆ ตามแผนที่ได้กำหนดไว้ การก่อสร้างต้องได้รับการตรวจสอบควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

นอกจากนี้การวางแผนผังโรงเรียน (Seagers, 1961 : 4 - 5) ต้องคำนึงถึงสถานที่สำหรับสร้างอาคาร งบประมาณ สถาบันผู้ออกแบบแปลน ทางระบายลม และแสงสว่างตามธรรมชาติ อาคารสร้างควยวสุดที่ทนทาน เลือกสรรมาอย่างดี ราคาไม่สูงเกินไป การจัดวางรูปอาคารให้เหมาะสมตามหน้าที่ สว่างลมสะดวกสบาย และใช้ประโยชน์ได้ดี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องตัวอาคาร (เป็น มาลากุล, 2506 : 138 - 140) ควรมีลักษณะรูปยาวเพื่อให้แสงสว่างและอากาศเข้าได้ทุกห้องเป็นอย่างดี ทันท้ายไปทางตะวันตกกับตะวันออก เพื่อให้แสงส่องเข้าทางหน้าต่างถูกผนังน้อยที่สุด ควรหันด้านยาวไปทางเหนือและทางใต้ สำหรับให้ลมที่พัดมาจากทางใต้ถูกอาคารเต็มที่ ลักษณะตัวอาคารที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนนั้น เป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งผู้บริหารควรคำนึงถึงเรื่องนี้ โดยถือเกณฑ์ทั่วไป (กรมสามัญศึกษา, 2512 : 2 - 4) ดังนี้

1. อาคารเรียนอย่างน้อยควรเป็นอาคารกึ่งถาวรและใช้การได้ดี ส่วนประกอบของอาคารควรมีหลังคา เพดาน ฝาผนัง ประตูหน้าต่างที่สามารถกันแดด ลม และฝนได้
2. ถ้าเป็นไปได้ควรเป็นอาคารถาวร มีห้องเรียนที่ทันสมัย ถูกสุขลักษณะและตรงตามความต้องการทางวิชาการ

ลักษณะของอาคารเรียนที่ดี (สมบูรณ์ พรหมภพ และคนอื่น ๆ, 2505 : 182 - 191) สรุปได้ดังนี้

1. มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
2. ตั้งอยู่ในทิศทางที่แสงสว่างจะเข้าห้องต่าง ๆ ได้ดี
3. ตั้งอยู่ในทิศทางลม เพื่อช่วยในการถ่ายเทอากาศได้ดี

4. มีสภาพที่พอที่จะกันแดด ลม และฝุ่นได้เป็นอย่างดี
5. มีความแข็งแรง ป้องกันอันตรายและอุบัติเหตุได้ดี
6. มีความสะดวกสบายพอสมควรและสวยงามน่าอยู่

เกี่ยวกับห้องประกอบในอาคารเรียน มีผู้สนใจ (วิโรจน์ พูลสุข และอารักษ์ กาญจนพิทักษ์, 2505 : 167 – 177) ให้ความเห็นว่า ในอาคารเรียนหลังหนึ่ง ๆ ถ้าเป็นไปได้ควรมีห้องประกอบต่าง ๆ ถ้าหากไม่จัดเป็นห้องเฉพาะวิชา ก็จัดเป็นมุมก็ได้ ห้องประกอบที่จะจัดให้มีขึ้นในอาคารเรียน ควรมีดังนี้

ก. ห้องครูใหญ่ ควรอยู่คานหน้าของโรงเรียน เมื่อเวลามีคนมาติดต่อ จะไม่ต้องเดินผ่านห้องเรียน

ข. ห้องสมุด ควรจัดไว้เฉพาะคานใดคานหนึ่งของอาคาร เพื่อให้พ้นจากเสียงรบกวน จัดไว้ในที่สงบ มีทางเข้าแต่เพียงทางเดียว อาจมีทางออกในยามฉุกเฉินด้วย

ค. ห้องพยาบาล ถ้าจัดไว้เอกเทศจะดีมาก

นอกจากนี้ก็มีห้องประชุม ห้องอาหาร ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องโสตทัศนวัสดุ และห้องสุขา

สำหรับห้องประชุม (ปิ่น มาลากุล, 2506 : 144 – 145) นั้น ควรจะแยกเป็นเอกเทศ มีลักษณะกว้างขวางสะอาดเรียบร้อยพอที่จะจุนักเรียนได้หมด เพดานสูง หน้าต่างประตูกว้างเพื่อรับและถ่ายเทอากาศได้สะดวก ควรยกพื้นเป็นเวทีสำหรับผู้ทำพิธี ควรสร้างเป็นอาคารกึ่งถาวร สามารถดัดแปลงใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ เกี่ยวกับโรงอาหารก็ควรแยกเป็นเอกเทศ หรือจัดสร้างใช้ร่วมกับหอประชุม กว้างพอกับจำนวนนักเรียน มีครุภัณฑ์พร้อมพอกับความต้องการ สะอาดเรียบร้อยเสมอ อาจดัดแปลงใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้สะดวก

สำหรับห้องสุขานั้น (กรมสามัญศึกษา, 2512 : 4) เห็นว่า ห้องสุขาควรมีให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน แยกกันชายหญิงได้รับการเอาใจใส่ดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน เช่น กระดาษชำระ น้ำและอ่างล้างมือ เป็นต้น

ส่วนและที่ถ่ายปัสสาวะ (จันทร์ ชุ่มเมืองปัก และอารี ฉิมบ้านไร่, 2504 : 453) ควรมี
อย่างน้อย 100 คน ต่อ 4 ที่ อีกผู้หนึ่ง (Seagers, 1961 : 14) เสนอว่า
ส่วนนักเรียนหญิงควรมี 1 ที่ ต่อนักเรียน 40 คน นักเรียนชายควรมีส่วน 1 ที่ และที่ปัสสาวะ
1 ที่ ต่อนักเรียน 50 คน

นอกจากนี้ในโรงเรียนควรมี (เป็น มาลากุล, 2506 : 145) ห้องวิชาเฉพาะ
ห้องฝึกงาน ห้องดนตรี ห้องธุรการ ห้องรับแขก ห้องนอนเวร ห้องกีฬาในร่ม ห้องโถง
สำหรับเป็นที่ปิกประกาศต่าง ๆ ห้องพัสดุต่าง ๆ ห้องขายหนังสือและเครื่องใช้ในการเรียน
ห้องไว้อรรถาธิบาย ห้องภารโรง สิ่งที่มีทั้งหมดนี้ นับว่าเป็นโรงเรียนที่คึกคัก

เกี่ยวกับการใช้อาคารและห้อง (Srivastava, 1967 : 6) มีหลักการพิจารณา
ประสิทธิภาพการใช้ดังนี้

$$\text{ประสิทธิภาพการใช้} = \frac{\text{พื้นที่ที่ใช้จริง} \times \text{เวลาที่ใช้} \times 100}{\text{พื้นที่ทั้งหมด} \times \text{เวลาที่เปิดเรียน}}$$

ในประเทศไทย เรื่องการใช้อาคารสถานที่ (ชารง บัวศรี, 2512 : 36)
กล่าวว่า "...โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลมีอัตราการใช้ (Space utilization)
ประมาณ 77.51 %"

ในต่างประเทศได้มีการสร้างอาคารแบบใหม่ที่มีลักษณะไม่มีฝาผนังห้อง (Wall-less)
หรือเป็นแบบเปิดห้องโถง (Pull Space) (Yates, 1968 : 2084-A)
ซึ่งมีการแบ่งห้องโดยใช้ตู้ใส่ของที่เคลื่อนย้ายได้ พวกกระดานดำ แผ่นป้าย เพอร์นิเจอร์
และอุปกรณ์อื่น ๆ ก็เคลื่อนย้ายได้เช่นกัน หลักฐานเรื่องการให้ห้องให้เป็นประโยชน์จากการ
เปลี่ยนแปลงของห้องหรือเปิดห้องโถง เป็นลักษณะที่ใช้กันมากที่สุดในการแบ่งห้องในโรงเรียน
ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว มักจะให้ห้องไม่ไค้ดเค็มที่เมื่อเปิดห้องโถงไว้เฉย ๆ สำหรับเพอร์นิเจอร์
และอุปกรณ์ที่เคลื่อนย้ายได้ง่าย ๆ เป็นสิ่งที่ยอมรับกันว่า มีประโยชน์สูงสุดของลักษณะ
การยืดหยุ่นของห้อง และใช้ได้ดีในระดับใด ย่อมขึ้นอยู่กับผู้นำและหมู่คณะ

ขนาดของห้องเรียนมีผู้ศึกษาและวิจัย (Mc clurkin, 1964 : 122) แล้วให้ความเห็นว่า ห้องเรียนไม่ควรมีความกว้าง ยาว แน่นจนตายตัวเท่ากันทุกห้อง ควรมีพื้นที่กว้างขวางพอที่ใส่นักเรียนกลุ่มใหญ่ให้ได้ประสิทธิภาพก็เท่ากับกลุ่มเล็ก ๆ ในปี 1922 ได้เปลี่ยนแปลงห้องเรียนมาเป็นขนาด 22 x 16 ตารางฟุต สำหรับนักเรียนอยู่ได้อย่างสบาย ห้องเรียนที่มีลักษณะคือนั้น (สมบูรณ์ พรหมภาพ และคนอื่น ๆ, 2505 : 181 - 191) ควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน ซึ่งมีอัตราเฉลี่ยเนื้อที่ของห้องเรียนระหว่าง 1.50 - 2.00 ตารางเมตร คือนักเรียนหนึ่งคน และอัตราเฉลี่ยในห้องเรียนควรเป็น 5 - 8 ลูกบาศก์เมตร คือนักเรียนหนึ่งคน ฉะนั้นห้องที่มีขนาด 6 x 8 หรือ 7 x 9 เมตร ควรจุนักเรียน 30 - 40 คน

(เป็น มาลากุล, 2506 : 140 - 145) เห็นว่าผนังห้องเรียนควรทาสีอ่อน ๆ เพื่อให้แสงสว่างสะท้อนทั่วห้อง การจัดห้องเรียนสำหรับวิชาต่าง ๆ (Bagby and Stickle, 1957 : 579 - 580) นั้น ควรให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาความสนใจและความสามารถของนักเรียน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนเรียนดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดโรงฝึกงานและห้องปฏิบัติการต้องให้น่าสนใจ ช่วยยั่วยุให้นักเรียนต้องการแสดงออก

สำหรับขนาดของห้องฝึกงาน (Mays and Casburg, 1954 : 10 - 12) มีข้อควรพิจารณาขนาดของห้อง 2 ประการ คือ เรื่องจำนวนนักเรียนในชั้นหนึ่ง ๆ และประเภทของงาน โดยให้งานไม่ใช่พื้นที่ระหว่าง 42 ถึง 81 ลูกบาศก์ฟุต คือนักเรียนหนึ่งคน ที่นิยมใช้กันมากมีพื้นที่ 54 ลูกบาศก์ฟุต คือนขนาดของห้องที่เหมาะสมที่สุด คือกว้าง 1 ส่วน ยาว 2 ส่วน งานไม้กว้าง 30 ฟุต ยาว 58 ฟุต งานโลหะและเครื่องจักรกลกว้าง 30 ฟุต ยาว 64 ฟุต งานเขียนแบบกว้าง 29 ฟุต ยาว 36 ฟุต งานพิมพ์

กว้าง 23 ฟุต ยาว 42 ฟุต งานไฟฟ้า ควรกว้าง 38 ฟุต ยาว 88 ฟุต

ในการศึกษาถึงอิทธิพลของขนาดห้องเรียน ต่อผลการเรียนและความพอใจของนักเรียน (Brain, 1968 : 1066) ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในห้องเรียนที่มีขนาดพอเหมาะหรือมีขนาดกว้างขวางจะมีความพอใจในสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน และไม่มีความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอระหว่างขนาดของห้องเรียนกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนในห้องนั้น ๆ

การเรียนของนักเรียนจะได้รับผลสัมฤทธิ์เพียงใดนั้น ย่อมมีสิ่งอื่นประกอบอีก โดยเฉพาะเรื่องสีของอาคารและห้องเรียน มีผู้วิจัยเรื่องการใช้สีกับอาคารโรงเรียนในประเทศไทย (ไชแสง สุชะวันนะ, 2506 : 18, 50 - 56) ให้ความเห็นว่าการนำสีมาใช้กับห้องต่าง ๆ ในอาคารโรงเรียนไม่จำเป็นต้องใช้สีมาตกแต่งให้สวยงามเพียงอย่างเดียว ควรมองถึงความสำคัญของผลที่ได้รับจากหน้าที่ของสีด้วย เพราะสีมีอิทธิพลต่อสุขภาพทางกายและจิตใจของนักเรียน การวิจัยครั้งนี้สรุปว่า สีเย็นและสีอบอุ่น ควรอยู่ในกลุ่มอ่อน สามารถเข้ากับสภาพทั่วไปได้ ซึ่งเหมาะสมกับทุกห้อง ส่วนสีที่ให้ความสว่าง ความโอโร่ง และความสดชื่นแจ่มใส เหมาะที่จะใช้กับห้องต่าง ๆ ในอาคารเรียนของประเทศไทย ซึ่งอยู่ในเขตอากาศร้อน

ข้อที่ควรคำนึงในเรื่องการถ่ายเทอากาศ แสงสว่างและปราศจากสิ่งรบกวน เช่น ฝุ่น ควัน และสิ่งอื่น ๆ ลักษณะของห้องเรียนที่ดี (สมบุรณ์ พรธนาภพ และคนอื่น ๆ, 2505 : 182 - 191) ควรจัดให้มีช่องลม และประตูหน้าต่างให้พอเพียงในห้องเรียน ส่วนบนผาผนังห้องเรียนโดยรอบควรมีช่องลม เพื่อประโยชน์ในการระบายอากาศเสีย และควรปิดด้วยไม้ซึ่งดีเป็นลูกกรง ให้มีชายคาคลุมเพื่อกันฝนสาดเข้าได้ แสงสว่างควรจัดให้แสงสว่างในห้องเรียนพอที่ เข้าถูกทาง คือให้แสงเข้าทางซ้ายและขวาของนักเรียน ที่ถูกควรเข้าทางซ้าย ถ้าอาศัยแสงสว่างจากดวงไฟ ตามปกติให้มีแสงสว่างเฉลี่ยประมาณ 30 ฟุต-แคนเดิล พวกประตูหน้าต่างควรมีพอเพื่อให้แสงสว่างเข้าได้โดยไม่มีสิ่งปิดบัง

ในกำหนดภูมิของห้องเรียนที่เหมาะสม ควรประมาณ 27 – 30 องศาเซนติเกรด บริเวณใกล้ห้องเรียนโดยรอบตัวอาคารเรียน ไม่ควรปลูกต้นไม้ใหญ่ในระยะ 8 เมตร เพื่อมิให้บังแสงสว่างและขัดขวางการระบายอากาศ ช่องว่างระหว่างอาคารเรียนหลังหนึ่งกับอีกหลังหนึ่ง ควรห่างกันไม่น้อยกว่าความสูงของอาคารที่อยู่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้บังลมและแสงสว่างแก่กัน

คามที่นักการศึกษาของไทยและชาวต่างประเทศกล่าวไว้เกี่ยวกับอาคารและห้องเรียน
พอจะนำเสนอเป็นเกณฑ์ทั่ว ๆ ไปดังนี้

อาคาร

1. สร้างให้ความยาวของอาคารยาวไปทางทิศตะวันออกและตะวันตก เพื่อให้ห้องหัวท้ายเพียงสองห้องที่จะได้รับแดดจัดแทนที่จะขวางตะวัน ซึ่งจะทำให้รับแดดจัดทุกห้องทั้งเช้าและบ่าย
2. พื้นที่ ห้อง เรียนชั้นมัธยมถือหลักอย่างน้อย 200 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 100 คน
3. ตั้งอยู่ในทิศทางลม และได้รับแสงสว่างเพียงพอ
4. การสร้างเป็นแบบอาคารกึ่งถาวร เพื่อความแข็งแรง ทนทาน และเป็นวัสดุทนไฟ
5. มีความสะดวกสบายน้อย และได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ
6. มีห้องประกอบอื่น ๆ ภายในตัวอาคารตามความจำเป็น
7. อาคารที่สร้างสามารถยืดหยุ่นขนาดของห้องเรียนได้ตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้พอเหมาะับจำนวนนักเรียน

9. อาคารประกอบควรมีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และควรมีห้องสุขา และเครื่องสุขภัณฑ์เพียงพอ
ห้องเรียน

1. ห้องเรียนควรมีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 7 x 9 ถึง 8 x 10 เมตร เป็นอย่างน้อย บรรจุนักเรียนได้อย่างน้อยห้องละ 30 คน โดยไม่แน่นอึดอัด

2. ให้แสงสว่างเข้าทางซ้าย มีหน้าต่าง ประตู พอเพียง คือประมาณ 1 ใน 4 ของเนื้อที่พื้นห้อง

3. ไม่ควรมีเสากลางห้อง

4. สีที่ใช้ทา-ในห้องเรียนควรใช้สีอ่อน และไม่สะท้อนแสงเข้าตา

5. ควรวางโต๊ะ และม้านั่งให้เป็นระเบียบ แต่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย

6. ขนาดของห้องฝึกงานควรมีลักษณะแตกต่างไปจากห้องเรียน เพื่อสะดวก

แก่การปฏิบัติ

7. วัสดุที่ใช้ประกอบห้องเรียน เช่น โต๊ะ และม้านั่งต้องเหมาะกับวัยของนักเรียน

8. กระดานดำที่ใช้ในห้องอาจใช้สีคำหรือเขียว แต่ต้องไม่สะท้อนแสง

สำหรับอาคารประกอบที่โรงเรียนควรมี คือ โรงพลศึกษา โรงฝึกงาน
ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องประชุม และโรงอาหาร เป็นต้น

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกำลังครู

ในเรื่องที่เกี่ยวกับกำลังครู มีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้ในบทความและเอกสารต่าง ๆ นักการศึกษาที่มีประสบการณ์ในด้านการบริหาร (พนัส หันนาคินทร์, 2513 : 61 – 80) ให้ความเห็นว่า กำลังครูมีความสำคัญในการบริหารบุคลากร (Personnel Administration) ที่ร่วมรับผิดชอบกับครูใหญ่ในการบริหารงานด้านวิชาการ นอกจากนี้ยังถือว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ

การเลือกครูจึงต้องเลือกด้วยความรู้ ทัศนะ และประสบการณ์ ทั้งทางกาย ความรู้ และประสบการณ์

เกี่ยวกับการจัดวางกำลังครูให้มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินงานไปด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย ประหยัดทั้งกำลังคนและกำลังทรัพย์ ได้ผลเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นการบรรจุครูสอน (วิโรจน์ พูลสุข และอารักษ์ กาญจนพิทักษ์, 2505 : 176 – 177) ควรไต่ถามความคิดเห็นของครูนั้น ๆ ด้วย ไม่ใช่พิจารณา

ความสามารถ วุฒิและความถนัดเท่านั้น ครูที่มีอายุมากควรให้งานเบากว่าครูหนุ่มสาว โดยปรกติกูหนึงสอนชั้นต่ำคักกว่าครูชาย ควรลัดเปลี่ยนกันสอนเพื่อไค้เวียนกันรับภาระหนักและไค้ทำงานใหม่บ้าง สำหรับตารางสอนควรทำให้เสร็จก่อนเปิดภาคเรียน ครูจะไค้ทราบวาสอนอะไรและเตรียมตัวไค้ทัน ทำให้การเรียนของเด็กไค้ลค้ขึ้น

ผู้บริหารการศึกษาโดยทั่วไปควรพิจารณาถึงเรื่องการบรรจุครู (ประกิว รัตนสุวรรณ, 2503 : 144) เพื่อจะไค้เลือกเฟ้นเฉพาะผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีบุคลิกลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นครูจริง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องอายุ ควรกำหนดให้สูงกว่าข้าราชการประเภทอื่น เพราะต้องวางตัวเป็นผู้ใหญ่เพื่ออบรมสั่งสอนเด็กให้อยู่ในโอวาท ควรบรรจุให้พอเพียงกับจำนวนนักเรียน ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงครูเฉพาะวิชาด้วย การอบรมครูประจำการเพื่อไค้มีความรู้ความชำนาญในด้านวิชาการ วิธีสอนและการวัดผลการศึกษาให้ทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

การบริหารโรงเรียนต้องคำนึงถึงสมรรถภาพของครูประจำการ เพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่จะต้องก้าวหน้าให้ทันความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และเพื่อสนับสนุนให้ครูไค้เจริญขึ้นในระหว่างทำงาน โรงเรียนจึงควรส่งเสริมครูประจำการ ซึ่งอาจทำเป็นรายบุคคลหรือทำเป็นคณะในรูปที่เรียกว่า workshop เป็น ต้น จากผลการวิจัย (Mork, 1960 : 707) ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่ผ่านการอบรมเพิ่มเติม เรียนไค้ดีกว่านักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเรียนกับครูที่ไม่ได้รับการอบรม และผลการเรียนนั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ฉะนั้นการอบรมครูประจำการ ผู้บริหารควรส่งเสริม

ในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น (กรมสามัญศึกษา, 2511 : 17 - 18) ต้องพึงเล็งถึงการจัดการบริหารตัวบุคคล โดยสามารถจัดครูเข้าสอนได้เหมาะสมกับวุฒิ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และสภาพการทำงานของครู มีการปรึกษาหารือ เกี่ยวกับการวางโครงการสอน แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จัดสวัสดิภาพให้แก่ครูและ นักเรียน รวมทั้งมีการประเมินผลงานและสัมพันธไมตรีอันดีต่อกัน

ในด้านการบริหารโรงเรียน (พนัส หันนาคินทร์, 2513 : 80) โรงเรียนใหญ่ ๆ ครูใหญ่ต้องมีผู้ช่วยไว้เพราะไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง การแต่งตั้งผู้ช่วยครูใหญ่ในบางกรณี ก็แต่งตั้งตามหน้าที่ (Functions) ที่จะกระทำ เช่น ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ เป็นต้น สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาที่สอนมีลักษณะเฉพาะ (Specialized) มากขึ้น ครูผู้สอนก็เชี่ยวชาญในวิชานั้น ๆ โดยเฉพาะจึงนิยมจัด เป็นแผนกวิชาขึ้น เพื่อควบคุมวิชาการในแผนกนั้น ๆ ให้ได้ผลเต็มที่ จึงต้องมีหัวหน้า สายวิชา บริหารงานและประสานงานระหว่างครูกับครูใหญ่ด้วย

ครูใหญ่มักว่าเป็นจักรกลอันสำคัญในการบริหารโรงเรียน ควรจะเป็นผู้ที่ ประกอบด้วยคุณสมบัติอันดีทั้งส่วนตัวและคุณสมบัติทางวิชาชีพ (พนัส หันนาคินทร์, 2513 : 58) เพื่อจะได้บริหารงานในด้านวิชาการ ด้านบริหารนักเรียนและด้านธุรการได้ เป็นอย่างดี ครูใหญ่ในฐานะผู้นำควรยึดหลักการสร้างความร่วมมือในการบริหารงาน (พจน์ เพชรบุรณิน, 2513 : 21 - 22) คือทำให้ทุกคนได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถ อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเต็มที่ทำความเข้าใจ และตกลงกัน เกี่ยวกับงานอย่างชัดเจน มีการพบปะหารือกันอยู่เสมอ มีการพิจารณาแก้ปัญหาหรือ อุปสรรคของงานที่ทำร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองรวมทั้งมีความสามัคคี รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ และมีความคิดสร้างสรรค์

ในด้านการบริหารงาน ครูใหญ่จะต้องพยายามสร้างความมีน้ำใจในการทำงาน (Morale) (พนัส หันนาคินทร์, 2513 : 115) ซึ่งถือว่าเป็นพลังอันสำคัญยิ่งที่ช่วยส่งเสริม ให้ครูทำงานได้อย่างสมบูรณ์ หลักเกณฑ์อันนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัย ซึ่งทำกับครู

จำนวน 1,000 คน ในสหรัฐอเมริกา (Wiles, 1955 : 52) พบว่า ครูต้องการ
ความเป็นอยู่มั่นคง มีความอบอุ่นใจ พอใจในอาชีพของงาน รู้จักรับผิดชอบร่วมกัน
ต้องการได้รับความยุติธรรมจากผู้อยู่บังคับบัญชา

เกี่ยวกับความสำคัญของครู สภาแรงงานแห่งชาติของอเมริกา (Licberman,
1966 : 9) สรุปไว้ว่า "งานของครูสำคัญยิ่งต่อสวัสดิภาพของประเทศของทุกคน
นอกจากนั้นครูยังมีอิทธิพลโดยตรงต่อปริมาณและคุณภาพของงานที่จัดอยู่ในทุกอาชีพ"
มีผู้ให้ความเห็นในเรื่องลักษณะของงาน (Ebel, 1966 : 15 - 25) ว่ามี 2 ลักษณะคือ

1. ลักษณะทางความรู้ (Intellectual)
2. ลักษณะทางมนุษยสัมพันธ์ (Human relationship)

ครูจะต้องรู้เนื้อหาวิชาที่ตนสอน และจะต้องมีทักษะทางสัมพันธภาพที่ดีด้วย
จึงจะช่วยให้เป็นครูที่ประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ยังมีสำรวจคุณลักษณะของครู 81 ข้อ (มัทธนา ปิยะมาดา,
2511 : 96 - 100) ซึ่งได้จากวิธีการพหุกิจกรรมวิกฤติ (The Critical incident
technique) ศึกษาเกี่ยวกับครูในจังหวัดพระนคร ธนบุรี โดยแยกศึกษาตามเพศ อายุ
และวุฒิ สรุปว่า คุณลักษณะของครูที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ด้านการสอน และ
ความมีเหตุผล อันดับรองลงมาคือ ความเมตตากรุณา การให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน
ความยุติธรรม ซื่อตรง บุคลิกภาพและสัมพันธภาพอันดีกับนักเรียน นอกจากนี้ก็มีการส่งเสริม
ให้กำลังใจแก่นักเรียน เป็นต้น

สำหรับครูหญิงมีความเมตตากรุณาและอุปการะสูงกว่าครูชาย แต่ครูชายให้
คำแนะนำปรึกษา และสัมพันธภาพกับนักเรียนสูงกว่าครูหญิง ส่วนคุณลักษณะที่แยกตามวุฒิ
พบว่า ครูที่มีปริญญามีคุณลักษณะในด้านเมตตา กรุณา และการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน
สูงกว่าครูที่มีวุฒิประกาศนียบัตร และครูที่มีวุฒิประกาศนียบัตรมีคุณลักษณะด้านการสอน
ความยุติธรรม ซื่อตรง บุคลิกภาพสูงกว่าครูที่มีวุฒิปริญญา รวมทั้งมีคุณสมบัติในการให้
ความอุปการะแก่นักเรียนสูงกว่า ครูที่มีวุฒิปริญญา

เรื่องวุฒิทางครูของครู (Shuster, 1960 : 135) ได้สำรวจความคิดเห็นของครูอาจารย์ใหญ่ในรัฐเวอร์จิเนีย เกี่ยวกับครูที่ยังไม่มีวุฒิทางครู พบว่า อาจารย์ใหญ่ร้อยละ 74 จากจำนวน 441 คน มีความเห็นว่า ครูที่ไม่มีวุฒิทางครูมีปัญหาในเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับชั้นเรียนมากกว่าครูที่มีวุฒิทางครู และพบว่า ครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูมานั้นมักจะเป็นครูที่ยิ่งยกว่าครูที่ไม่มีวุฒิทางครู แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นครูควรมีวุฒิทางครูด้วย จึงจะสามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะต่าง ๆ ได้ดี

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาได้แบ่งวุฒิที่จะใช้ในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการออกเป็น 3 ประเภท (ประจวบ คำบุญรัตน์) คือ

1. ปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางการศึกษา (Professional Degree) วุฒิประเภทนี้ ได้แก่ ป.กศ., ป.กศ.สูง, พ.ม., กศ.บ., ค.บ., ฯลฯ
2. ปริญญาหรือประกาศนียบัตร ซึ่งยอมรับให้ใช้ในการสอนได้ทั่วไป (Teaching Degree) ได้แก่ วุฒิที่จะสามารถบรรจุและใช้สอนในโรงเรียนได้ เพราะในหลักสูตรวิชาต่าง ๆ ต้องอาศัยวุฒิเหล่านั้นช่วย เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วุฒิ วท.บ., อ.บ., ศศ.บ., ฯลฯ
3. ปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งใช้เฉพาะกรณี (Specialized Degree) ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเราเปิดหลักสูตรให้กว้างออกไป เพื่อเตรียมตัวเด็กที่จะเลือกอาชีพในอนาคต เช่น ปวส.(เกษตร), ปวส. (อาหารและโภชนาการ) ฯลฯ เป็นต้น

หนึ่งในด้านเจตนคติ (Attitude) ของครูที่มีต่อการสอนนั้นได้มีผู้สำรวจ (Tuttle, 1960 . 1359) พบว่า เจตนคติต่อการสอนของครูที่ทำการสอนในวิทยาลัยต่าง ๆ นับแต่ในมลรัฐโอไฮโอไปจนตลอดฝั่งแปซิฟิก จำนวน 147 คน เมื่อ ค.ศ.1956 นั้น มีครูที่ปรารถนาจะได้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปร้อยละ 90 และครูที่ต้องการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่คนทั่วไปมีร้อยละ 95 และ 9 ใน 10 คนของครูเหล่านี้มีความพอใจในงานที่ตนได้รับมอบหมายอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้นกองวิจัย เอ็น. อี. เอ ได้ทำการสำรวจเจตนคติต่อการสอนทั่ว ๆ ไปของครูอเมริกันราว 5,000 คน ในปี ค.ศ.1945

(N.E.A. Research Division, 1960 : 1359) ปรากฏผลว่า ครูที่ย้ายยินดีเลือก อาชีพต่อไปนั้น เป็นครูหญิงในเขตเมืองร้อยละ 66 และครูหญิงในชนบทร้อยละ 74 กับครูชายในเขตเมืองร้อยละ 44 และครูชายในชนบทร้อยละ 43 ส่วนครูที่ไม่ยินดีเลือก อาชีพครูต่อไปถ้ามีโอกาสเลือกนั้น เป็นครูในชนบทร้อยละ 5 และครูในเขตเมือง ร้อยละ 8 และครูหญิง 1 คน ในทุก ๆ 8 คนยอมรับว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีคุณค่าและ น่าชื่นชมมากที่สุด แสดงว่าแนวโน้มของผู้หญิงมีเจตนาที่ดีคืออาชีพครูมากกว่าผู้ชาย

อาชีพครูในระยะแรกอาจมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นกับครูใหม่ได้ โรงเรียนควร จัดการปฐมนิเทศให้ เพื่อให้การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ที่ได้รับ เพราะมักขาด คุณสมบัติที่ผู้บริหารต้องการ (Kelly, 1954 : 67 - 72) โดยเฉพาะการมีประสบการณ์ ความเป็นประชาธิปไตย และคุณลักษณะส่วนตัวที่ดี ในก้า่นการสอนของครูใหม่อาจมี ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการสอน จากการสำรวจปัญหาของครูใหม่ในโรงเรียน มัธยมศึกษา (วิทยา นาทอง, 2508 : 67 - 71) พบว่า ครูใหม่ส่วนมากสอนระหว่าง 16 - 18 ชั่วโมงต่อ 1 สัปดาห์ วิชาที่สอนส่วนใหญ่สอน 2 วิชา การเตรียมการสอน ส่วนมากมีเวลาเตรียมล่วงหน้าเพียง 1 วัน ในเรื่องการตรวจสอบทำงานของนักเรียน ส่วนมากตรวจระยะที่ว่างจากการสอนหรือตอนพัก งานพิเศษนอกจากการสอน ได้แก่ การ ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นมากที่สุด รองลงมาช่วยงานลูกเสือหรืออนุบาล ช่วยงานฝ่าย ปกครองและงานธุรการ รวมทั้งช่วยฝึกซ้อมกีฬาและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน มีผู้ศึกษาปัญหา ครูใหม่ที่อยู่ในมลรัฐเท็กซัส (Clinton, 1966 : 1963 - A) พบว่า ครูใหม่นั้นมีปัญหา ในก้า่นการสอนมาก โดยเฉพาะในเรื่องการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา มีความหนักใจการใช้อุปกรณ์ประเภทเครื่องมือ การค้นหาแหล่งที่ใช้อุปกรณ์การสอน และหา เวลาเตรียมการสอนยาก

ในการสำรวจเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของครูอาจารย์ในโรงเรียนสาธิต (อมร พรหมมณีภูษี, 2511 : 110 - 113) ผลปรากฏว่า ส่วนใหญ่เฉลี่ยสอน 16 ชั่วโมง

ข้อ 1 สัปดาห์ นอกจากสอนในโรงเรียนสาธิตแล้ว ยังมีครูอาจารย์คิดเป็นร้อยละ 21.32 ที่ช่วยสอนในวิทยาลัยครูด้วย หน้าที่อื่น ๆ นอกจากสอนแล้ว ยังมีหน้าที่พิเศษการสอนและเป็นที่ปรึกษาของนักเรียน

การสำรวจปัญหาการสอน ชั่วโมงการสอนและบทบาทของครูหัวหน้าสายวิชา คณิตศาสตร์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระดับมัธยมศึกษา (วิภา เพญเพียร, 2509 : 14) ผลปรากฏว่า หัวหน้าสายวิชาคณิตศาสตร์มีชั่วโมงการสอนโดยเฉลี่ย 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ครูคณิตศาสตร์สอนโดยเฉลี่ย 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หัวหน้าสายวิชาส่วนมากแต่งตัวกันเป็นภายใน จึงไม่ได้รับมอบหมายอำนาจและความรับผิดชอบแน่นอน ครูที่สอนคณิตศาสตร์ประสบปัญหานักเรียนเอาใจใส่น้อย ขาดอุปกรณ์การสอนตามหัวข้อที่กำหนดในหลักสูตร และขาดการให้คำแนะนำที่ดีในการสอน

ในการสำรวจครูโรงเรียนประชาบาลตามโครงการปรับปรุงให้เป็นโรงเรียน ชุมชนของภาคศึกษา 10 (เจริญ โภคผล, 2508 : 128) พบว่า ครูสอนสัปดาห์ละ 22 ชั่วโมงขึ้นไปมีมากที่สุด ครูสอนหมวดวิชาภาษาไทยมากกว่าวิชาอื่น ๆ แต่สอนทั้งวิชาที่ตนถนัดและไม่ถนัด ปั่นกันมากที่สุด ครูส่วนมากสอนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น และมีความพอใจในชั้นที่ตนสอน ครูส่วนมากต้องทำงานธุรการหรืองานอื่นนอกเหนือจากการสอนปรกติ ครูส่วนมากมีเงินเดือนระหว่าง 600 – 750 บาท อายุราชการส่วนมากเป็นครูมาแล้วเกิน 15 ปี มีมากที่สุด

ผลการสำรวจสถานภาพของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (วราณี พลบูรณ์, 2513 : 26) สรุปได้ดังนี้ ครูที่สอนวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คือ ร้อยละ 74.84 อายุของครูอยู่ระหว่าง 21 – 25 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด สถานภาพ การสมรสปรากฏว่า ครูที่สอนภาษาไทยที่สมรสแล้วและยังเป็นโสด มีจำนวนใกล้เคียงกัน เกี่ยวกับวุฒิครูส่วนใหญ่ทั้งหญิงและชาย มีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง หรือเทียบเท่ามากที่สุด คือร้อยละ 44.44 รองลงไปได้แก่วุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับต้นหรือเทียบเท่า และ ป.ป. ร้อยละ 31.70 ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีเพียง ร้อยละ 5.23

จำนวนชั่วโมงที่สอนต่อ 1 สัปดาห์ ส่วนใหญ่มีร้อยละ 72.22 สอนมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อ 1 สัปดาห์ ตำแหน่งที่หน้าที่ของครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้นซึ่งมีร้อยละ 96.11 หน้าที่ที่รับผิดชอบคือวิชาสอน ปรากฏว่า ครูที่สอนภาษาไทยต้องสอนวิชาอื่น ๆ ทั้งหมดในชั้นนั้นด้วยเป็นส่วนมาก ร้อยละ 86.60 อายุในการทำงานของครูอยู่ระหว่าง 6 – 10 ปีมากที่สุด ร้อยละ 35.29 รองลงมาคือ 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.80 เหตุผลในการสอนวิชาภาษาไทยปรากฏว่า ส่วนใหญ่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้สอน คิดเป็นร้อยละ 56.90 ส่วนผู้ที่สอนด้วยใจรักมีเพียง ร้อยละ 18.31 ไม่ถึงครึ่งของจำนวนครูทั้งหมด ครูที่สอนภาษาไทยไม่เคยเข้ารับการอบรม ร้อยละ 52.57 เกินครึ่งของครูทั้งหมด สาเหตุที่ไม่ได้รับการอบรม ปรากฏว่า ผู้บังคับบัญชาไม่ส่งไปเป็นร้อยละ 52.29 สาเหตुरองลงไปคือ ไม่มีครูสอนแทนร้อยละ 18.30

เกี่ยวกับสวัสดิภาพและฐานะของครูได้มีการศึกษาค้นคว้า จากครูเทศบาลนครกรุงเทพ (เทวี รัชตานนท์, 2506 : 72) ปรากฏผลว่า ครูเทศบาลนครกรุงเทพเป็นหญิงมากกว่าชาย ครูส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่เกือบทั่วประเทศ ก่อนมาเป็นครูเทศบาลนครกรุงเทพ เคยมีอาชีพครูกันมาแล้วเป็นส่วนมาก ครูที่สมรสแล้วมีบุตรคนละ 2 – 5 คน เป็นส่วนใหญ่ มีคนอยู่ในความอุปการะคนละมาก ๆ วุฒิต่างครู ป.ป. มีจำนวนมากกว่าวุฒิต่ำกว่า ผู้ที่มีวุฒิต่างครูที่ต่ำลงไปจนถึงไม่มีวุฒิต่างครูเลย มีจำนวนรวมกันมากกว่าครูที่มีวุฒิตั้งแต่ ป.ม. หรือเทียบเท่าขึ้นไป ผู้ที่ไม่มีวุฒิต่างครูยังเป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาชีพเสียมากกว่า ผู้ที่มีความรู้ทางวิชาสามัญ

ผลจากการสำรวจครูสอนภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร (สุวรรณี เติงอำนาจ, 2509 : 130 – 150) พบว่า ปัญหาในเรื่องการจัดชั่วโมงสอนและจำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นไม่เหมาะสม ครูบางคนต้องสอนวิชาอื่น ๆ ที่ตนไม่ถนัด ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในด้านการใช้อุปกรณ์การสอนและการจัดกิจกรรมพอเพียง

ในเรื่องวุฒิ ความสามารถ และความต้องการของครูวิทยาศาสตร์ในสถานฝึกหัดครู มีผู้ศึกษา (สมศักดิ์ ชีระพิจิตร, 2512 : 139 – 140) ให้ความเห็นไว้ว่า

ครูวิทยาศาสตร์ส่วนมากจบปริญญาตรี (ร้อยละ 98.58) และมีความรู้ทางค่านวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 94.29) ในสัปดาห์หนึ่งสอน 11 – 15 ชั่วโมง ครูร้อยละ 37.86 สอนเฉพาะ วิชาวิทยาศาสตร์ และครูร้อยละ 50.71 สอนวิชาอื่น ๆ นอกเหนือไปจากวิชาวิทยาศาสตร์ สัปดาห์ละ 1 – 9 ชั่วโมง แสดงว่า ครูวิทยาศาสตร์ส่วนมากมีความรู้ดี ไม่ได้สอน วิทยาศาสตร์อย่างเดียว และส่วนมากต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการศึกษาต่อ

จากการสำรวจและศึกษาเกี่ยวกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในมลรัฐโอเรกอน (Oregon) (Myers, 1967 : 2288 – A) ในเรื่องความสนใจและความต้องการ พบว่า ครูร้อยละ 76 ต้องการศึกษาระดับปริญญาโท และต้องเรียนให้ได้ถึงระดับ ปริญญาเอก ร้อยละ 19 เกี่ยวกับความต้องการที่จะปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่ไม่ใช่งาน สอนนั้น ต้องการที่จะทำงานค้ำแนะแนว คำนการบริหาร หลักสูตร ห้องสมุด และจิตวิทยา นอกจากนี้ยังต้องการเพิ่มเงินเดือน ถ้ามีโอกาสจะทำงานด้านธุรกิจ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพการทำงานของครูที่น่าสนใจในการสำรวจทัศนคติ ของครูทั่วประเทศ (กองการวิจัย, 2504 : 3 – 62) โดยส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปของครู ภาวะการสมรส ฐานะทางเศรษฐกิจ การสอนและ การอบรมเด็ก การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ความกึกกั่นและความช่วยเหลือที่ต้องการ การสำรวจได้จากครูในโรงเรียนทุกประเภททั่วประเทศ โดยใช้ระเบียบวิธีสุ่มตัวอย่าง สรุปผลได้ว่า ในบรรดาครูที่มีวุฒิด้วยกันปรากฏว่า ครูที่วุฒิ ป.ป. หรือเทียบเท่าที่มีจำนวน สูงสุด คือร้อยละ 31.79 รองลงมาเป็นครูที่มีวุฒิ ป. ร้อยละ 29.91 ครูที่มีปริญญาตรี ร้อยละ 1.23 ครูที่มีวุฒิปริญญาโทร้อยละ 0.20 รวมเป็นครูที่มีวุฒิทั้งหมด ร้อยละ 78.08 ส่วนครูไม่มีวุฒิร้อยละ 21.91 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่สูง

เกี่ยวกับสุขภาพของครูปรากฏว่า ร้อยละ 23.90 ตอบว่าไม่มีโรค เป็นโรค เกี่ยวกับพันร้อยละ 18.87 ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด รองลงมาเป็นโรคเกี่ยวกับระบบการย่อย อาหาร ร้อยละ 15.45 และโรคเกี่ยวกับ ตา ร้อยละ 14.73 รายได้ของครูปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 501 – 750 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.48 บ่งให้เห็นว่า

ครูส่วนมากรายได้ค่า สำหรับอัตราชั่วโมงที่ทำการสอนใน 1 สัปดาห์ ปรากฏว่าครู ร้อยละ 59.08 ที่ทำการสอน 24 ชั่วโมง ซึ่งนับว่ามากพอสมควร โรงเรียนที่ ทำการสอนในปัจจุบันกับมูลำเนาเดิมปรากฏว่า ครูร้อยละ 43.00 สอนอยู่ใน มูลำเนาเดิมของคน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อย จึงมักทำให้ครูขอย้ายจากโรงเรียนเดิม สาเหตุที่ต้องการย้ายจากโรงเรียนที่ทำการสอนอยู่ในปัจจุบันมากที่สุด คือ ต้องการจะอยู่ใน ที่ที่มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ เกี่ยวกับความต้องการที่จะให้ทางราชการ ช่วยเหลือเกี่ยวกับที่พัก ปรากฏว่าต้องการให้จัดบริการซื้อบ้านและที่ดินให้แก่ครู เป็นจำนวน สูงสุด คือร้อยละ 43.48

กระทรวงศึกษาธิการได้สำรวจการใช้ครู (สำนักงานวางแผนการศึกษา, 2505 : 1 - 20) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากครูโรงเรียนมัธยมสามัญจำนวน 3,317 คน พบว่า ครูที่ทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว มีร้อยละ 79.15 สอนและทำหน้าที่ธุรการ ร้อยละ 9.05 ทำหน้าที่ธุรการอย่างเดียวร้อยละ 3.40 ศึกษาต่อหรืออบรม ร้อยละ 1.76 ช่วยราชการอื่น ร้อยละ 5.96 ที่เหลือเป็นพวกไม่ได้สอนเพราะเหตุอื่นมี ร้อยละ 0.68

การสำรวจการทำงานและการสอนของครูสำเร็จปริญญาตรี วิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2497 - 2503 จำนวน 1,139 (วนิกา นิโลคมและคนอื่น ๆ,

2505 : 1 - 8) พบว่า จำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ มีดังนี้

สอนระหว่าง	1 - 5	ชั่วโมง	มีร้อยละ	1.8
สอนระหว่าง	6 - 10	ชั่วโมง	มีร้อยละ	8.4
สอนระหว่าง	11 - 15	ชั่วโมง	มีร้อยละ	19.3
สอนระหว่าง	16 - 20	ชั่วโมง	มีร้อยละ	37.8
สอนระหว่าง	21 - 25	ชั่วโมง	มีร้อยละ	15.9
สอนตั้งแต่	26	ชั่วโมงขึ้นไป	มีร้อยละ	5.7
ที่ไม่สอนหรือไม่มีชั่วโมงสอน			มีร้อยละ	11.1

จะเห็นว่าส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 16 - 20 ชั่วโมง เกี่ยวกับการสอนส่วนมากได้สอน

ตามวิชาที่ตนถนัด (ร้อยละ 52) สภาพเตรียมการสอน ส่วนมากต้องเตรียมการสอน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน (ร้อยละ 71) เกี่ยวกับการตรวจงาน ส่วนมากต้องเอางาน ไปตรวจที่บ้าน (ร้อยละ 41) เกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้ ส่วนใหญ่มีเจตนาที่ต้องการ หาความรู้เพิ่มเติมเรื่อย ๆ (ร้อยละ 81)

ผลสำรวจ การสอนวิชาศิลปปฏิบัติชั้น ม.ศ.1 ปีการศึกษา 2504 ในโรงเรียน รัฐบาลชายและสหศึกษาจังหวัดพระนครและธนบุรี (พิสิษฐ์ ธานี, 2506 : 28 – 87) พบว่า ครูที่สอนวิชาศิลปปฏิบัติส่วนใหญ่มีวุฒิ ป.ม.ช. (ร้อยละ 31.36) เกี่ยวกับ ชั่วโมงสอนในหนึ่งสัปดาห์ เฉลี่ยได้ 15 ชั่วโมง เกี่ยวกับการเอาใจใส่ประเมินจาก ความคิดเห็นของครูใหญ่ (ร้อยละ 97) ลงความเห็นเห็นว่า ครูสอนวิชาศิลปปฏิบัติเอาใจใส่ ต่อการสอนของคนเป็นอย่างดี

ในการสำรวจเรื่องสภาพปัญหาทั่วไปที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนวิชา ภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จรรยา คุ้มมี, 2513 : 78 – 80) พบว่า การสอนวิชาภูมิศาสตร์ในชั้น ม.ศ.ปลาย เป็นอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 และ .01 โดยเฉพาะ ครูไม่มีความชำนาญในการสอนเพียงพอ และไม่มีความรู้กว้างขวาง ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจ บำรุงขวัญเท่าเทียมกับครูสอนวิชาอื่น นอกจากนี้ครูผู้สอนวิชาภูมิศาสตร์ ขาดการติดต่อกับผู้ปกครองและชุมชน

ในต่างประเทศมีผู้ศึกษาการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในโรงเรียนรัฐบาลระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ในมลรัฐแมรีแลนด์ ปี ค.ศ. 1964 – 1965 (James, 1969 : 924 – A) ผลปรากฏว่า การสอนวิชาภูมิศาสตร์ที่นั่นเด่นเพราะมองเห็น ความสำคัญของวิชานี้ และมีการสอนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ผู้สำรวจได้เสนอข้อ เสนอแนะว่า ควรปรับปรุงแก้ไขด้านเทคนิคการศึกษา การเพิ่มประสบการณ์ของครูผู้สอน วิชาภูมิศาสตร์ให้กว้างขวางขึ้นในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก จัดให้มีการอบรมในแขนงวิชานี้ ทำหนังสือแนะนำการสอนแต่ละรายวิชา นอกจากนี้ครูผู้สอนควรได้รับประกาศนียบัตรทาง ภูมิศาสตร์โดยเฉพาะ

ในการศึกษาเรื่องของครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา ในระดับโรงเรียนฝึกหัดครู และวิทยาลัยครูของกรมการฝึกหัดครู (โรจน์ อุลยากร, 2507 : 22 – 26) สรุปได้ว่า ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษามีทั้งเพศหญิงและเพศชายเป็นปริมาณพอ ๆ กัน อายุเฉลี่ยของครูผู้สอนเท่ากับ 30.91 ปี เกี่ยวกับสภาพสมรสของครูผู้สอน มีสมรสแล้ว ร้อยละ 60 มากกว่าผู้ที่ยังเป็นโสด วุฒิของผู้สอน ร้อยละ 83.93 จบปริญญาตรี จำนวนปีที่เคยเป็นครูมาแล้วเฉลี่ยได้ 7.39 ปี มีไปสอนในหมวดอื่นร้อยละ 55.36 สอนเฉพาะหมวดสังคมมีร้อยละ 44.64 แสดงว่าสอนหลายอย่างไม่ได้สอนแต่วิชาสังคมศึกษาอย่างเดียว ใน 1 สัปดาห์เฉลี่ยแล้วสอน 14.28 ชั่วโมง ทำงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายอีก ร้อยละ 72.14 ส่วนใหญ่มุ่งงานพิเศษนอกเหนือจากที่สอนตามปกติ ครูชายมีแนวโน้มในการรับภาระต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนมากกว่าครูหญิง อาทิเช่น รายเฉลี่ยของชั่วโมงที่สอน และงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายมีจำนวนมากกว่า เป็นต้น

ในการพิจารณาทางเชิงสถิติเกี่ยวกับครูทั้งหมดของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา (Wronski และก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2509 : 8 – 10) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. อายุเฉลี่ยของครูทั้งหมดตกประมาณ 29 ปี
2. อัตราส่วนระหว่างครูชายกับครูหญิง เท่ากับ 1.4 : 1
3. ครูประมาณ 70 % มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 1 ปี ถึง 9 ปี
4. อัตราครูลาออก ตาย ปลดเกษียณอายุหรือถูกให้ออกจากราชการ ปีละประมาณ 7 %
5. ครูที่ออกจากอาชีพครู ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21 – 35 ปี และครูโรงเรียนราษฎร์เปลี่ยนอาชีพมากที่สุด

ฐานะทางเศรษฐกิจของครูเป็นส่วนประกอบอันสำคัญของอาชีพครู ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาได้รับเงินเดือนระหว่าง ค่ากว่าเดือนละ 500 บาท ไปจนถึงเกินกว่า 4,000 บาท ใน พ.ศ. 2507 กว่า 10 % ของครูทั้งหมดที่รับเงินเดือนเกินกว่า 4,000 บาท 85 % ใ้ได้รับเงินเดือนระหว่าง 500 – 2,000 บาท ในการสำรวจ

รายได้เฉลี่ยของประชากรเพิ่มขึ้นในปี 2511 เป็นสองเท่าตัว ในขณะที่เงินเดือนครู
ยังเป็นอัตราเดิมของ พ.ศ. 2495 อยู่ ถ้าพิจารณาถึงค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นแล้ว ก็เห็นว่า
เงินเดือนครูยังอยู่ในระดับต่ำมาก เฉพาะในระยะ พ.ศ. 2495 ถึง 2502 ปรากฏว่า
ค่าครองชีพสูงขึ้นกว่าเดิมประมาณ 46 % ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลไทยได้พยายามจำกัดราคา
สินค้าไว้อย่างดีเกี่ยวกับเรื่องขวัญของครู (Teacher Morale) มีผู้ศึกษาและวิเคราะห์
ข้อมูลไว้ (Napier, 1966 : 1228 - A) ผลสรุปได้ดังนี้

1. ถ้าขวัญของครูอยู่ในเกณฑ์ดี จะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจของนักบริหาร
ที่มีต่อตัวครูในฐานะเป็นเอกัตบุคคล
2. ถ้าขวัญของครูดี จะมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นที่ครูมีต่อการบริหาร
3. ขวัญดีของครูจะสัมพันธ์กับการสนับสนุนที่ครูได้รับจากการบริหาร ซึ่งคำนึง
ถึงปัญหาในคำขวัญ
4. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับความร่วมมือที่ครูมีต่อนโยบายอันมีผลต่อครู
5. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับเครื่องอำนวยความสะดวกสบาย
6. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับหน้าที่การงานที่ครูได้รับการฝึกฝนมา
7. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับการแจกจ่ายงานแก่ครูอย่างเป็นธรรม
8. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับรายได้ที่เพียงพอของครู
9. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับการฝึกฝนในวิชาชีพที่จัดให้ตลอดโครงการ การอบรม
10. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับความมั่นคงในหน้าที่การงาน
11. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับนโยบายที่ทำให้มีการลาพอเพียง
12. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับการจัดชั่วโมงสอนให้ครูอย่างยุติธรรม
13. ขวัญดีของครูสัมพันธ์กับเงินเดือน ซึ่งไม่น้อยหน้าอาชีพอื่นที่ใช้การฝึกฝน
เท่า ๆ กัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้ดำเนินการเขียนเป็นชั้น ๆ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การจัดการกับข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยปัญหาเรื่องนี้ ผู้เขียนได้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างของครู อาจารย์ ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรง สังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลาง กองโรงเรียน รัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา ได้แก่ อาณาเขตจังหวัดพระนคร และธนบุรี

โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ที่สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 26 โรงเรียน สอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-5 มีจำนวน 40 โรงเรียน แบ่งตามประเภทของโรงเรียน เป็นโรงเรียนชาย 18 โรง โรงเรียนหญิง 13 โรง โรงเรียนสหศึกษา 35 โรง รวมทั้งสิ้น 66 โรง จำนวนโรงเรียนและประเภทของ โรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ได้ข้อมูลมาจากเจ้าหน้าที่กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

จำนวนครู อาจารย์ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลาง ซึ่งฝ่าย วางแผนการศึกษา กรมวิสามัญศึกษาได้สำรวจภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2513 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,857 คน (กรมวิสามัญศึกษา, 2513 : 3 - 8)

ผู้เขียนได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เมื่อเดือน ตุลาคม 2513 จำนวนทั้งสิ้น 2,900 ฉบับ กำหนดส่งคืนภายในวันที่ 10
พฤศจิกายน 2513 ภายหลังได้ทวงถามอีกครั้งหนึ่ง บางโรงเรียนไปขอรับด้วยตนเอง
จึงได้รับแบบสอบถามคืนมา รวมทั้งสิ้น 2,181 ฉบับ ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนใกล้เคียงกับ
จำนวนที่ส่งไป

ตาราง 1. จำนวนครู อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกโรงเรียน
ส่วนกลาง กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
จำแนกตามสถานศึกษา

จังหวัด	เลขที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนครู อาจารย์ ที่สำรวจ	จำนวนผู้ตอบ		รวม	หมายเหตุ
				แบบสอบถาม			
				ชาย	หญิง		
พระนคร	1	สวนกุหลาบวิทยาลัย	88	20	41	61	อำเภอชั้นโนมี
	2	วัดราชบพิธ	23	7	13	20	1. อ.พระนคร
	3	เบญจมราชาลัย	46	—	40	40	2. อ.กุสิด
	4	สตรีวิทยา	90	3	43	46	3. อ.พญาไท
	5	วัดบวรนิเวศ	66	17	35	52	4. อ.ปทุมวัน
	6	วัดสังเวช	42	10	21	31	5. อ.บางรัก
	7	วัดมกุฏกษัตริย์	74	13	25	38	6. อ.สัมพันธวงศ์
	8	วัดเทพศิรินทร์	51	17	29	46	7. อ.ยานนาวา
	9	สาปปัญญา	42	2	31	33	8. อ.ป้อมปราบ
	10	วัดสระเกษ	35	14	17	31	ศัตรูพ่าย รวม 23
	11	ไตรมิตรวิทยาลัย	41	9	23	32	โรง
	12	วัดราชาธิวาส	49	11	20	31	

ตาราง 1. (ต่อ)

จังหวัด	เลขที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนครู อาจารย์ ที่สำรวจ	จำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม		รวม	หมายเหตุ
				ชาย	หญิง		
	13	โยธินบูรณะ	61	14	39	53	
	14	วัดเบญจมบพิตร	37	7	26	33	
	15	ศรีอยุธยา	74	1	64	65	
	16	สามเสนวิทยาลัย	148	18	40	58	
	17	ถนนที่รุตธารามวิทยาคม	32	6	21	27	
	18	สตรีวัดมหาพฤฒาราม	62	2	39	41	
	19	วัดสุทธธีราราม	79	18	39	57	
	20	ยานนาวา	65	21	42	63	
	21	สตรีศรีสุริโยทัย	86	8	60	68	
	22	นนทบุรี	60	11	30	41	
	23	บางโพธิ์พาง	16	5	9	14	
	24	วัดธาตุทอง	28	7	15	22	อำเภอชั้นนอกมี
	25	พระโขนง	49	14	31	45	1. อ.บางเขน
	26	สาธิตน้ำผึ้ง	50	5	33	38	2. ดินบุรี
	27	ปทุมคงคา	66	17	26	43	3. อ.บางกะปิ
	28	วชิรธรรมสาริต	20	8	13	21	4. อ.พระโขนง
	29	บางกะปิ	51	6	16	22	5. อ.หนองจอก
	30	เทพศิลา	26	5	13	18	6. อ.ลาดกระบัง
	31	จันทน์นุ่นบำเพ็ญ	34	5	9	14	รวม 15 โรง

ตาราง 1. (ต่อ)

จังหวัด					รวม	หมายเหตุ	
ชลบุรี	32	ลาดปลาเค้าพิทยาคม	16	6	11	17	โรงเรียนสุนารี
	33	พรตพิทย พยัค	27	14	8	22	ขึ้นกับส่วนกลาง
	34	คอนเมือง	43	11	32	43	แต่ที่ตั้งของ
	35	หอวัง	25	5	18	23	โรงเรียนอยู่ใน
	36	เศรษฐบุตรบำเพ็ญ	20	11	8	19	ภาคศึกษา 11
	37	สตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ	19	4	13	17	จังหวัดนครราชสีมา
	38	วัดหนองจอก	16	8	5	13	จึงให้ภาคศึกษา 11
	39	รัตนวนรทิศ	63	24	32	56	ทำการวิจัย
	40	สตรีวัดอัมพรสวรรค์	50	3	35	38	
	41	วัดรางบัว	42	17	14	31	
	42	จันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม	25	7	20	27	
	43	ไชยนิพัทธ์วิทยาคม	20	12	6	18	
	44	ศึกษานารี	66	3	33	36	
	45	วัดอินทาราม	39	6	31	37	
	46	วัดประดู่ในทรงธรรม	36	15	21	36	
	47	ทวีธาภิเศก	60	25	26	51	
	48	สตรีวัดระฆัง	39	3	34	37	
	49	วัดชีโนรส	41	6	22	28	
	50	สตรีวัดชีโนรส	24	3	17	20	

ตาราง 1. (ต่อ)

จังหวัด	เลขที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนครู อาจารย์ ที่สำรวจ	จำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม		รวม	หมายเหตุ
				ชาย	หญิง		
	51	สุวรรณารามวิทยาคม	51	9	28	37	
	52	วัดบรมมงคล	40	16	24	40	
	53	วัดนายโรง	21	9	12	21	
	54	วิมุตยารามพิทยากร	40	16	24	40	
	55	วัดราชโอรส	33	7	11	18	
	56	วัดสิงห์	58	10	26	36	
	57	วัดหนองแวง	34	16	11	27	
	58	ปัญญาวรคุณ	12	2	7	9	
	59	บางปะกอกวิทยาคม	27	11	12	23	
	60	วัดแจ้งร้อน	28	12	18	30	
	61	อิสลามวิทยาลัยแห่ง ประเทศไทย	52	18	8	26	
	62	วัดประสาธ	19	10	8	18	
	63	วัดน้อยโน	38	17	19	36	
	64	โพธิสารพิทยากร	8	4	2	6	
	65	ทวีวัฒนา	12	11	1	12	
	66	วัดปากน้ำ	22	12	7	19	
		รวม	2,857	674	1,507	2,181	

ในการสำรวจโรงเรียนสังกัดแผนกส่วนกลางที่สอนในระดับ ม.ศ. 1 - 3 และ ม.ศ. 1 - 5 ในจังหวัดพระนครและธนบุรี เพื่อหาอัตราส่วนของโรงเรียนในแต่ละเขต โดยแบ่งออกเป็น 3 เขต จังหวัดพระนครแบ่งเป็น 2 เขต (รายงานกิจการจังหวัดพระนครปี 2506, 2507 : 4 - 6) คือ เขตอำเภอชั้นในกับเขตอำเภอชั้นนอก ตั้งแต่หมายเลข 1 ถึง 23 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอชั้นใน หมายเลข 24 ถึง 38 เป็นโรงเรียนในเขตอำเภอชั้นนอก ส่วนจังหวัดธนบุรีนับจากหมายเลข 39 ถึง 66 ถือเป็นอีกเขตหนึ่ง รวมเป็น 3 เขต

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ผู้เขียนได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับข้อเท็จจริงทั้งหลายในการวิจัย การที่ผู้เขียนเลือกแบบสอบถามใช้ในการวิจัย (ดังปรากฏในภาคผนวก) เพราะเห็นว่า แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการวิจัยชนิดที่เป็นการสำรวจมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องนี้แบบสอบถามมีความจำเป็นอยู่หลายประการ ดังนี้

1. มวลประชากรที่ใช้ในการวิจัย กระจุกกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ ผู้เขียนไม่สามารถจะเดินทางไปจังหวัดนั้น ๆ เพื่อใช้วิธีสัมภาษณ์หรือสังเกตได้ เพราะกินเวลานานเกินไป

2. การใช้แบบสอบถามจะได้คำตอบที่แท้จริงที่สุด เพราะครุมีเวลาคิดไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วน และมีโอกาสได้ตอบอย่างจริงใจที่สุด

การสร้างแบบสอบถาม ผู้เขียนได้ศึกษาถึงหลักการและวิธีสร้างแบบสอบถามของผู้คนที่ทำไว้ ได้แก่ ของ เบสต์ (Best, 1959 : 1959) เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2512 : 1 - 17) แบบรายงานครูปีการศึกษา 2512 (กรมวิสามัญศึกษา, 2512 : 1 - 47) แบบสอบถาม ส.ร. 1 - 8 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2510 : 1 - 2) แบบสอบถามการสำรวจหาสถานภาพทางการประถมศึกษาของอำเภอต่าง ๆ ในประเทศไทยปีการศึกษา 2504 (คณะวิธีการศึกษา, 2506:1-9)

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1. เป็นการสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของตัวครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ อาคาร สถานที่ การปฏิบัติงานของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และครูในโรงเรียน

ฉบับที่ 2. เป็นการสอบถาม เฉพาะครู อาจารย์ ในเรื่องเกี่ยวกับ รายละเอียดครูอาจารย์ หน้าที่ในการปฏิบัติงานและความคิดเห็น

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้นำไปทดสอบ (Pre-test) กับครู อาจารย์ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ในจังหวัดแพร่ นครสวรรค์ ลพบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครราชสีมา กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และภูเก็ต แล้วนำมาปรับปรุงใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาพร้อมกับอาจารย์ที่เป็นกรรมการที่ปรึกษา หลังจากได้แก้ไขข้อบกพร่องจนเป็นที่พอใจและเชื่อมั่นแล้ว จึงจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

การแจกจ่ายแบบสอบถาม และการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ผู้เขียนได้ขอความร่วมมือจากกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ช่วยออกหนังสือคำสั่งและส่งแบบสอบถามเป็นทางราชการไปยัง โรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกโรง จัดแสดงไว้ในภาคผนวก เพื่อให้การส่งแบบสอบถามเป็นไปอย่างมีระเบียบ และเป็นที่เชื่อถือได้ว่า แบบสอบถามจะกลับคืนมายังผู้เขียนมากที่สุด เมื่อครู อาจารย์ในโรงเรียนต่าง ๆ กรอกแบบสอบถามเสร็จแล้ว ทางโรงเรียนจะนำส่งที่กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. เมื่อครบกำหนดเวลาการส่งคืนแบบสอบถาม ผู้เขียนไปรับคืนจาก กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่าได้รับ

แบบสอบถามคืนเป็นจำนวน 66 โรง ฉบับของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ได้คืน 61 ฉบับ ของครูอาจารย์ได้คืน 2,181 ฉบับ ผู้เขียนได้ขอให้กรมวิสามัญศึกษา ส่งหนังสือทาง แบบสอบถาม โรงเรียนที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนอีกครั้งหนึ่ง ดังส่งคงไว้ในภาคผนวก นอกจากนี้ยังติดตามไปขอรับคืนด้วยตนเองอีกด้วย ปรากฏว่าได้รับเพิ่มมาอีก 3 โรง เป็นของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ 3 ฉบับ ของครู อาจารย์ — ฉบับ ผู้เขียนไม่สามารถ ที่จะรอแบบสอบถามที่เหลือต่อไปอีก จึงใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามเท่าที่ได้รับมาทำการวิจัย

การจัดกระทำกับข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด เป็นของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ 64 ฉบับ ของครู อาจารย์ 2,181 ฉบับ ผู้เขียนได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. สํารวจแบบสอบถามแต่ละฉบับที่ได้รับคืนมา เมื่อได้ตรวจสอบความถูกต้องของ คำตอบต่าง ๆ ปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ เป็นของครูใหญ่ อาจารย์ — ฉบับ ครู อาจารย์ 86 ฉบับ จึงมีแบบสอบถามที่สามารถทำการวิจัยได้ 2,095 ฉบับ เป็นของครู ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ 64 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.97 ของครู อาจารย์ 2,095 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73.33

2. แยกแบบสอบถามเป็น 2 พวก คือเกี่ยวกับอาคารสถานที่พวกหนึ่ง และ เกี่ยวกับครูอีกพวกหนึ่ง

3. หาความถี่ของคะแนนทุก ๆ ข้อในฉบับของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และฉบับ ของครู อาจารย์ตามความมุ่งหมายของการวิจัย และเรียงลำดับความถี่ของแต่ละข้อย่อย ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ จะต้องอาศัยผลการวิเคราะห์ทั้งหมดมาประมวล เข้าด้วยกัน

4. วิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ด้วยวิธีการทางสถิติ คือหารายเฉลี่ย (Means) ร้อยละ (Percentage) ใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างร้อยละ (Test-significance between two percents) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของ

ผลต่างของมัชฌิมเลขคณิต (Test - significance between two means) โดยใช้เครื่องคำนวณ (Calculator) เป็นเครื่องมือในการคำนวณหาสถิติต่าง ๆ

5. ที่ความหมายข้อมูลที่วิเคราะห์ออกมาแล้ว เพื่อทำรายงานและสรุปผลการวิเคราะห์ตามรายการนั้น ๆ

สถิติวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. อัตราส่วนเปรียบเทียบเป็นร้อยละ (Percentage ratio) ใช้ในการเปรียบเทียบความถี่ของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้แจกแจงและบันทึกไว้เป็นร้อยละ โดยใช้สูตร (Johnson and Jackson, 1953 : 247)

$$\text{ร้อยละของรายการใด ๆ} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2. มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean) ใช้คำนวณหารายเฉลี่ยของข้อมูลบางรายการโดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ยของคะแนน

$\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทนจำนวนกรณีในกลุ่ม

3. ความแปรปรวน (Variance)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ	s^2	แทนความแปรปรวน
	$\sum X^2$	แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum X$	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทนจำนวนกรณีในกลุ่ม

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำตามความมุ่งหมายต่อไปนี้

เกี่ยวกับอาคารสถานที่

1. ที่ตั้งโรงเรียน
2. จำนวน ลักษณะสภาพและสุขลักษณะของอาคาร และห้องต่าง ๆ
3. การใช้ประโยชน์และการสูญเสียเกี่ยวกับการใช้อาคาร
4. ปัญหาการดูแลรักษาอาคารสถานที่และความต้องการอาคารเพิ่ม

เกี่ยวกับกำลังครู

1. จำนวน วุฒิ และประสบการณ์ของครู
2. การใช้และปัญหาการใช้กำลังครู
3. สวัสดิการและขวัญของครู

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ย
 S^2 แทนค่าความแปรปรวน

เกี่ยวกับอาคารสถานที่

1. ผลการวิเคราะห์ที่ตั้งของโรงเรียน

จากผลการศึกษาแบบสอบถามของครูใหญ่ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ดังตารางต่อไปนี้ -

ตาราง 2. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามระยะทางจากแหล่งชุมชน เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ตำแหน่งที่ตั้งโรงเรียนกับแหล่งชุมชน				
	ไม่ถึง 1 ก.ม.	1 ก.ม.	2 ก.ม.	3 ก.ม.	4 ก.ม.ขึ้นไป
อำเภอชั้นใน	17	1	3	—	—
อำเภอชั้นนอก	2	4	4	2	3
ชนบุรี	14	5	5	2	2
รวม จำนวน	33	10	12	4	5
%	51.56	15.63	18.75	6.25	7.81

จากตาราง 2. แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนมากอยู่ห่างจากแหล่ง
ชุมชนไม่เกินระยะ 2 กิโลเมตร นับว่าเป็นการถูกต้องตามเกณฑ์ทั่วไปของการตั้งโรงเรียน

ตาราง 3. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามความห่างไกล
จากแหล่งเสื่อมโทรมเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ตำแหน่งที่ตั้งโรงเรียนกับแหล่งเสื่อมโทรมทางกิโลกรรม				
	ใกล้มาก	ใกล้	ปานกลาง	ไกล	ไกลมาก
อำเภอชั้นใน	5	2	8	6	—
อำเภอชั้นนอก	3	2	1	1	8
ชนบุรี	3	2	11	6	6
รวม จำนวน	11	6	20	13	14
%	17.18	9.38	31.25	20.31	21.88

จากตาราง 3. แสดงให้เห็นว่า ที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่ (42 %) อยู่ไกลจากแหล่งเสื่อมโทรมทางกิโลกรรม เช่น สถานที่บริการอื่นไม่สมควร บ่อนการพนัน รองลงมาที่อยู่ไม่ห่างจากแหล่งเสื่อมโทรม (31 %) มากนัก สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้ที่ไม่เหมาะสม (27 %) ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ส่วนมากของโรงเรียนกลุ่มหลังนี้ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอชั้นใน เพราะอยู่ใกล้ศูนย์กลางเมืองหลวง อันเป็นแหล่งเกิดปัญหาของสังคม โรงเรียนเหล่านี้มักมีบริเวณจำกัด ไม่สามารถขยายให้ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ฉะนั้นในการพิจารณาหาที่ตั้งของโรงเรียน ควรคำนึงถึงการขยายตัวของเมืองและชุมชนเป็นหลักในการสร้างโรงเรียนใหม่ นอกจากแก้ปัญหาทางสังคมซึ่งเกิดจากสถานที่ที่ไม่เหมาะสมแก่นักเรียนแล้ว ยังช่วยขจัดปัญหาการจราจรอีกด้วย

ตาราง 4. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามความสะดวกในการคมนาคมถึงโรงเรียน เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ความสะดวกในการคมนาคมถึงโรงเรียน				
	ไม่สะดวกเลย	ไม่สะดวก	สะดวกปานกลาง	สะดวก	สะดวกมาก
อำเภอชั้นใน	—	3	1	6	11
อำเภอชั้นนอก	1	2	2	4	6
ชนบุรี	2	3	6	12	5
รวม จำนวน	3	8	9	22	22
%	4.89	12.50	14.05	34.38	34.38

จากตาราง 4. แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่ (69 %) อยู่ในตำแหน่งที่มีการคมนาคมสะดวก มีอยู่ 17 % ที่ไปมาไม่ค่อยสะดวก ผู้วิจัยเห็นว่า การคมนาคมของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีปัญหามากนัก นักเรียนส่วนมากไปรถประจำทางและอยู่ไม่ห่างไกลจากโรงเรียน

ตาราง 5. แสดงจำนวนโรงเรียนแจกแจงตามขนาดที่ดินของโรงเรียน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ขนาดที่ดินของโรงเรียน				
	ไม่เกิน 15 ไร่	16-25 ไร่	26-35 ไร่	37-45 ไร่	46 ไร่ขึ้นไป
อำเภอชั้นใน	18	2	—	—	1
อำเภอชั้นนอก	8	2	3	1	1
ชนบุรี	25	1	1	1	—
รวม จำนวน	51	5	4	2	2
%	79.69	7.81	6.24	3.13	3.13

จากตาราง 5. แสดงว่า โรงเรียนที่มีที่ดินไม่เกิน 15 ไร่ มีมากที่สุด (80 %) รองลงมามีระหว่าง 16 – 25 ไร่ ส่วนที่มีที่ดินมากกว่า 46 ไร่ขึ้นไปมีน้อยที่สุด (3 %) ข้อมูลในตารางนี้ ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ถึง 4 ใน 5 ส่วนมีที่ดินไม่เกิน 15 ไร่ นับว่ายังคับแคบเกินไป เมื่อเทียบกับเกณฑ์ของกรมวิสามัญศึกษาซึ่งกำหนดไว้ตั้งแต่ 35 ไร่ จนถึง 70 ไร่ ฉะนั้นโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเกือบทั้งหมดยังห่างไกลเกณฑ์ที่กำหนดอีกมาก สำหรับการเพิ่มขนาดของที่ดินในเขตนี้ยากมาก เพราะว่าที่ดินราคาสูง นอกจากจะย้ายโรงเรียนออกไปสร้างใหม่บริเวณชานเมือง

ตาราง 6. แสดงจำนวนโรงเรียน แจกแจงตามสภาพของพื้นที่โรงเรียนตั้งอยู่
เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	สภาพพื้นที่โรงเรียนตั้งอยู่			รวมยอด
	น้ำท่วมทุกปี	ที่ลุ่มน้ำท่วมบางปี	ที่ดอน	
อำเภอชั้นใน	9	4	8	
อำเภอชั้นนอก	4	8	3	
ชนบุรี	17	10	1	
รวม จำนวน	30	22	12	64
%	46.87	34	18.75	100.00

จากตาราง 6. แสดงให้เห็นว่า สภาพของพื้นที่โรงเรียนตั้งอยู่ส่วนใหญ่ (47 %) เป็นที่ลุ่มน้ำท่วมทุกปี และรองลงมา (34 %) มีน้ำท่วมบางปี ที่เหลือ (19 %) ของโรงเรียนในส่วนกลาง หรือ 1 ใน 5 ที่น้ำท่วมไม่ถึง เนื่องจากโรงเรียนส่วนมากตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มใกล้ปากแม่น้ำน่าน เป็นปัญหาใหญ่ในการพัฒนาโรงเรียนมาก เช่น การปรับปรุงสนาม การก่อสร้างอาคาร การปลูกต้นไม้ ตลอดจนถนนหนทางภายในโรงเรียน

ตาราง 7. แสดงการแจกแจงสภาพสนามกีฬาของโรงเรียน จำแนกตามช่วงเวลา
ที่ใช้ประโยชน์ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	สนามกีฬาของโรงเรียน		
	ไม่มี	มีและใช้ได้บางฤดู	มีและใช้ได้ตลอดปี
อำเภอชั้นใน	6	9	6
อำเภอชั้นนอก	4	9	2
ชนบุรี	6	19	3
รวม	16	37	11
จำนวน			
%	25	57.81	17.19

จากตาราง 7. แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ (75 %) มีสนามกีฬา และมีโรงเรียนที่ใช้สนามกีฬาได้บางฤดูเป็นจำนวนมาก (58 %) สำหรับปัญหาเรื่องการใช้สนามกีฬาได้บางฤดูนั้นเนื่องมาจากบริเวณที่ดินเป็นที่ลุ่มน้ำท่วม (จากตาราง 6.) ส่วนโรงเรียนที่ไม่มีสนามกีฬา (25 %) นับว่ามีไม่น้อย เป็นเรื่องที่ควรส่งเสริมปรับปรุงให้มีขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาได้บ้าง

ตาราง 8. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามสภาพรมไม้
และที่พักร้อน เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	รมไม้และที่พักร้อนของนักเรียน		
	ไม่มี	มีน้อย	มีพอเพียง
อำเภอชั้นใน	1	14	6
อำเภอชั้นนอก	—	11	4
ชนบุรี	1	18	9
รวม จำนวน	2	43	19
ร้อยละ	3.13	67.19	29.58

จากตาราง 8. แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ (97 %) มีรมไม้และที่พักร้อน
ในจำนวนดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่ (67 %) มีน้อยและไม่พอเพียง สำหรับโรงเรียนที่ไม่มีรมไม้เลย
มีอยู่ประมาณ 3 % ควรได้ปรับปรุงโดยเร็วที่สุด เพราะอาจทำได้ไม่ยากนัก เนื่องจากไม่ก่อ
ลงทุนมาก

ตาราง 9. แสดงการแจกแจงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้
เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและประเภท		แหล่งน้ำ						
		ประปา	บ่อบาดาล	แม่น้ำ	คูหรือคลอง	น้ำฝน	รวม	
อำเภอชั้นใน	น้ำดื่ม	18	1	—	—	2	21	
	น้ำใช้	18	2	1	—	—	21	
	อำเภอชั้นนอก	น้ำดื่ม	7	7	—	—	1	15
		น้ำใช้	8	7	—	—	—	15
	หมู่บ้าน	น้ำดื่ม	11	4	—	1	12	28
		น้ำใช้	13	4	—	9	2	28
รวม	น้ำดื่ม	36	12	—	1	15	64	
	%	56.25	18.75	—	1.56	23.44	100.00	
	น้ำใช้	39	13	1	9	2	64	
	%	60.94	20.31	1.56	14.06	3.13	100.00	

จากตาราง 9. แสดงว่า แหล่งน้ำดื่มส่วนใหญ่ (56 %) ได้จากน้ำประปา รองลงมา (23 %) ใช้น้ำฝน มีเป็นส่วนน้อยที่ได้น้ำบาดาล (19 %) ส่วนที่ใช้น้ำตามคูคลองคิมน้อยที่สุด คือเพียง 1 โรง

แหล่งน้ำใช้ ส่วนใหญ่ (61 %) ได้จากน้ำประปา รองลงไปได้น้ำบาดาล (20 %) และน้ำจากคูคลอง (14 %) นับว่าแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ของโรงเรียนในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา อยู่ในเกณฑ์ถูกสุขลักษณะดี จากตัวเลขแสดงว่า ได้ใช้น้ำประปาเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นน้ำฝนและน้ำบาดาล ควรจะไ้พิจารณาให้โรงเรียนที่ใช้น้ำดื่มจากแม่น้ำและ คูคลองได้ใช้น้ำฝนและน้ำประปาแทน

2 ผลการวิเคราะห์ จำนวน ลักษณะสภาพและสัญลักษณ์ของอาคารและห้องต่าง ๆ

จากการศึกษาแบบสอบถามของครูใหญ่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้ —

ตาราง 10. แสดงจำนวนโรงเรียน อาคารเรียนและห้องเรียนในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนโรงเรียน	อาคารเรียน	ห้องเรียน
อำเภอชั้นใน	21	71	631
%	32.81	36.79	41.46
อำเภอชั้นนอก	15	38	329
%	23.44	19.69	21.62
ชนบุรี	28	84	562
%	43.75	43.52	36.92
รวม จำนวน	64	193	1,522
%	100	100	100

จากตาราง 10. แสดงว่า กลุ่มชนบุรีมีจำนวนโรงเรียนมากที่สุด (44 %) กลุ่มอำเภอชั้นนอกของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีโรงเรียนน้อยที่สุด (23 %)

กลุ่มที่มีอาคารเรียนมากที่สุดคือ กลุ่มชนบุรี (44 %) และกลุ่มที่มีอาคารเรียนน้อยที่สุดคือกลุ่มอำเภอชั้นนอกของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (20 %)

กลุ่มที่มีห้องเรียนมากที่สุด คือกลุ่มอำเภอชั้นในของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (41 %) ส่วนอำเภอชั้นนอกมีจำนวนห้องเรียนน้อยที่สุด (22 %)

จากตัวเลขดังกล่าว พอจะอนุมานได้ว่า โรงเรียนในกลุ่มอำเภอชั้นนอกยังมีน้อยควรหาทางขยายเพื่อให้พอเพียงกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น

ตาราง 11. แสดงการแจกแจงลักษณะอาการเรื้อน เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ลักษณะอาการเรื้อน					รวม
	ศาลาวัค	ชั่วคราว	ไม้	ตึกครึ่งไม้	ตึก	
ภายใน	—	—	19	4	48	71
ภายนอก	—	1	17	3	17	38
ธนบุรี	—	4	60	7	13	84
รวม จำนวน	—	5	96	14	78	193
%	—	2.59	49.74	7.25	40.42	100.00

จากตาราง 11. แสดงให้เห็นว่า อาการเรื้อนส่วนใหญ่ (50 %) เป็นอาคารไม้ อาคารที่เป็นตึกและตึกครึ่งไม้ (47 %) รองลงมา ส่วนอาคารชั่วคราวมีน้อยที่สุด (3 %) ไม่มีลักษณะอาการเรื้อนที่เป็นศาลาวัคเลย แสดงว่า ลักษณะอาการเรื้อนในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี อยู่ในเกณฑ์ดี

ตาราง 12. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารเรียน จำแนกตามอายุเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุของอาคารเรียน					รวม
	ไม่ถึงปี	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16 ปีขึ้นไป	
อำเภอชั้นใน	2	11	11	15	32	71
อำเภอชั้นนอก	1	15	8	8	6	38
ชนบุรี	2	13	23	25	21	84
รวม จำนวน	5	39	42	48	59	193
%	2.59	20.21	21.76	24.87	30.57	100.00

จากตาราง 12. แสดงว่า อาคารเรียนมีอายุ 16 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด (31 %) รองลงมาอาคารเรียนที่มีอายุ 11 - 15 ปี (25 %) อายุ 6 - 10 ปี (22 %) อาคารใหม่ อายุไม่เกิน 5 ปีมีประมาณ 1 ใน 4 ของอาคารทั้งหมด นับว่าอาคารเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหลายระดับ แต่ละระดับอายุของอาคารมีจำนวนใกล้เคียงกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มอำเภอชั้นในของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอาคารอายุมากกว่ากลุ่มอื่น ส่วนกลุ่มอำเภอชั้นนอกมีอาคาร สร้างใหม่มากกว่ากลุ่มอื่น

ตาราง 13. แสดงการแจกแจงความถี่ของอาคารเรียน จำแนกตามสภาพของอาคาร เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	สภาพอาคารเรียน				รวม
	การรื้อปลูกใหม่	ควรซ่อมแซม	พอใช้ได้	เรียนร้อยก	
อำเภอชั้นใน	16	9	22	24	71
อำเภอชั้นนอก	8	5	4	21	38
ชนบุรี	30	14	26	14	84
รวม จำนวน	54	28	52	59	193
%	27.98	14.51	26.95	30.56	100.00

จากตาราง 13 แสดงว่า อาคารเรียนส่วนใหญ่ (58 %) อยู่ในสภาพเรียนร้อยก และพอใช้ได้ ส่วนสภาพอาคารที่ควรซ่อมแซมและควรรื้อปลูกใหม่ (42 %) มีจำนวนใกล้เคียงกับอาคารที่อยู่ในสภาพดี

ตัวเลขนี้แสดงว่า อาคารเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสภาพที่ต้องปรับปรุงเป็นจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชนบุรี ซึ่งมีมากกว่าในกลุ่มอื่น

ตาราง 14. แสดงการรายเฉลี่ย殊ลักษณะของห้องเรียน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	การรายเฉลี่ย殊ลักษณะของอาคารเรียน
อำเภอชั้นใน	2.1103 *
อำเภอชั้นนอก	2.5350 *
ชนบุรี	2.2876 *
รวม	2.2710 **

หมายเหตุ

กาน้ำหนัก *

1. หมายความว่า ห้องเรียนมีขนาดแคบ แสงสว่างน้อย การถ่ายเทอากาศไม่ดี มีเสียง มีกลิ่น มีฝุ่นหรือควัน รบกวนเสมอ
2. หมายความว่า ห้องเรียนมีขนาด แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศพอใช้ได้ มีเสียง มีกลิ่น มีฝุ่นหรือควันเป็น บางครั้ง
3. หมายความว่า ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมแสงสว่าง พอเพียง การถ่ายเทอากาศดี ไม่มีเสียง กลิ่น ฝุ่น หรือควันรบกวนเลย

การคิกการรายเฉลี่ย **

ถือว่าทุก ๆ ลักษณะ คือ ขนาด แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ เสียง กลิ่น ฝุ่นหรือควันรบกวน มีความสำคัญเท่า ๆ กัน

จากตาราง 14. แสดงว่า ส殊ลักษณะของห้องเรียนในจังหวัดพระนคร-ธนบุรีอยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้ (2.27) และ殊ลักษณะของอาคารเรียนทุกกลุ่ม มีพิสัยการรายเฉลี่ยระหว่าง 2.29 ถึง 2.54 นับว่าไม่แตกต่างกันมาก

ตาราง 15. แสดงการแจกแจงว่าจำนวนโรงเรียนที่มีและไม่มีห้องเฉพาะวิชา
จำแนกตามประเภทของห้อง เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนโรงเรียนที่มีห้องเฉพาะวิชา									
	วิทยาศาสตร์		สังคมศึกษา		ศิลปศึกษา		ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
เอกชนใน	18	3	9	12	8	13	5	16	5	16
เอกชนนอก	12	3	3	12	3	12	1	14	1	14
รัฐ	23	5	5	23	8	20	2	26	1	27
จำนวน	53	11	17	47	19	45	8	56	7	57
%	82.81	17.19	25.56	73.44	29.69	70.31	12.50	87.50	10.94	89.06

จากตาราง 15. แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ (83 %) มีห้องวิทยาศาสตร์ รองลงมา
คือห้องศิลปศึกษาและห้องสังคมศึกษา (30 % และ 27 %) ตามลำดับ ส่วนห้องภาษาไทย
และห้องภาษาอังกฤษมีน้อย ๆ พอกัน (13 % และ 11 %)

กลุ่มชนผู้มีห้องวิทยาศาสตร์มากที่สุด ส่วนอำเภอชนนอกมีน้อยที่สุด เป็นที่น่าสังเกตว่า
ทุกกลุ่มจะมีห้องเฉพาะวิชาเหมือนกัน แต่มีจำนวนแตกต่างกัน สำหรับห้องเฉพาะวิชา
คณิตศาสตร์แต่ละกลุ่ม ควรจัดให้มีเช่นเดียวกับห้องเฉพาะวิชาอื่น ๆ ด้วย

ตาราง 16. แสดงสัญลักษณ์ของห้องเฉพาะวิชา จำแนกตามประเภทของห้อง
เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	การรายเฉลี่ยสัญลักษณ์ห้องเฉพาะวิชา				
	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	ภาษาไทย	ศิลปะ	ภาษาอังกฤษ
อำเภอชั้นใน	2.2683 *	2.1111 *	1.8666 *	1.5925 *	2.1333 *
อำเภอชั้นนอก	2.5555 *	2.8333 *	2.3333 *	2.5000 *	2.6666 *
ชนบุรี	2.2028 *	2.3666 *	2.1666 *	2.0416 *	2.8333 *
รวมการรายเฉลี่ย	2.3049 **	2.3136 **	1.9999 **	1.9248 **	2.3094 **

หมายเหตุ ค่าน้ำหนัก * เช่นเดียวกับตาราง 14.

การคิดการรายเฉลี่ย ** เช่นเดียวกับตาราง 14.

จากตาราง 16. แสดงว่า สัญลักษณ์ของห้องเฉพาะวิชาสังคมศึกษา, ภาษาอังกฤษ, วิทยาศาสตร์และศิลปะ ของกลุ่มอำเภอชั้นนอก อยู่ในเกณฑ์ ส่วนห้องภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้

กลุ่มชนบุรี มีสัญลักษณ์ห้องเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษที่ ส่วนห้องวิชาอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์พอใช้

ส่วนกลุ่มอำเภอชั้นใน สัญลักษณ์ของห้องเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์, สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ พอใช้ ส่วนห้องภาษาไทยและห้องศิลปะ ยังต้องปรับปรุงบ้าง อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างพอใช้

สัญลักษณ์ของห้องเฉพาะวิชาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับเป็นที่น่าสนใจ (การรายเฉลี่ยมีพิสัย 2.00 - 2.31)

ตาราง 17. แสดงการแจกแจงความถี่ของจำนวนโรงเรียนที่มีหรือไม่มีอาคาร
อุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	โรงเรียนที่ไม่มีทั้งอาคาร อุตสาหกรรมศิลป์และ อาคารคหกรรมศิลป์	โรงเรียนที่มีแต่อาคาร อุตสาหกรรมศิลป์	โรงเรียนที่มีแต่อาคาร คหกรรมศิลป์	โรงเรียนที่มีทั้ง อาคารอุตสาหกรรม ศิลป์และ คหกรรมศิลป์
อำเภอชั้นใน	11	3	3	4
อำเภอชั้นนอก	8	5	1	1
ชนบุรี	10	10	4	4
รวมทั้งหมด	29	18	8	9
%	45.31	28.13	12.50	14.06

จากตาราง 17. แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ (45 %) ยังไม่มีทั้งอาคาร
อุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณา
กลุ่มที่ขาดมากที่สุด คือ อำเภอชั้นใน ชนบุรีและอำเภอชั้นนอก ตามลำดับ

ตาราง 18. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์
จำแนกตามลักษณะอาคาร เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและประเภทอาคาร	ลักษณะอาคาร					รวม
	ศาลาพัก	ชั่วคราว	ไม้	ตึกครึ่งไม้	ตึก	
อำเภอชั้นใน						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	—	5	1	1	7
อาคารคหกรรมศิลป์	—	1	2	2	2	7
อำเภอชั้นนอก						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	—	7	—	—	7
อาคารคหกรรมศิลป์	—	—	2	1	—	3
ชนบุรี						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	—	3	6	3	12
อาคารคหกรรมศิลป์	—	2	6	—	—	8
อำเภอชั้นนอก						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	—	15	7	4	26
รวม	—	—	57.70	26.92	15.38	100.0
อาคารคหกรรมศิลป์	—	3	10	3	2	18
%	—	16.67	55.56	16.66	11.11	100.0

จากตาราง 18. แสดงให้เห็นว่า ทั้งอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์
ส่วนใหญ่ (58 % และ 57 %) กว่า ครึ่งหนึ่งเป็นอาคารไม้ ที่เหลือเป็นอาคารตึกครึ่งไม้และ
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ไม่มีอาคารชั่วคราว หรือศาลาพักเลย ส่วนอาคารคหกรรมศิลป์มีอา
าคารชั่วคราวบ้าง (17 %)

ตามตัวเลขของตารางนี้แสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์ที่มีอยู่แล้ว
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอาคารถาวร เกือบทั้งสิ้น

ตาราง 19. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์
จำแนกตามช่วงอายุ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและประเภทอาคาร	อายุของอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์					รวม
	ไม่ถึงปี	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16 ปีขึ้นไป	
อำเภอชั้นใน						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	3	1	—	3	7
อาคารคหกรรมศิลป์	1	2	1	1	2	7
อำเภอชั้นนอก						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	3	2	2	—	7
อาคารคหกรรมศิลป์	—	1	1	1	—	3
ชนบท						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	7		1	1	12
อาคารคหกรรมศิลป์	2	4		—	—	8
รวม						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	13	6	3	4	26
%	—	50.00	23.08	11.54	15.38	100.0
อาคารคหกรรมศิลป์	3	7	4	2	2	18
%	16.67	38.89	22.22	11.11	11.11	100.0

จากตาราง 19. ชี้ให้เห็นว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์ ส่วนใหญ่
(50 % และ 39 %) มีอายุระหว่าง 1 - 5 ปี และมีอายุระหว่าง 6 - 10 ปี

มีรองลงมา (23 % และ 22 %) อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไปมีประมาณ 1 ใน 7 ของอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ ส่วนอาคารคหกรรมศิลป์มีประมาณ 1 ใน 10 ของอาคารคหกรรมศิลป์

สำหรับอาคารที่มีอายุดังกล่าว จะพบมากในกลุ่มอำเภอชนใน จากตัวเลขแสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเกือบทั้งหมดเป็นอาคารสร้างใหม่

ตาราง 20. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์
จำแนกตามสภาพ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและประเภทอาคาร		สภาพอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์				รวม
		ควรรื้อปลูกใหม่	ควรซ่อมแซม	พอใช้ไ้	เรียบร้อยดี	
อำเภอชนบท	อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	2	1	3	1	7
	อาคารคหกรรมศิลป์	2	2	3	—	7
อำเภอชนบท	อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	1	1	3	2	7
	อาคารคหกรรมศิลป์	1	—	1	1	3
ชนบท	อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	3	1	1	7	12
	อาคารคหกรรมศิลป์	1	3	2	2	8
รวม	อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	6	3	7	10	26
	%	23.08	11.54	26.92	38.46	100.00
	อาคารคหกรรมศิลป์	4	5	6	3	18
	%	22.22	27.78	33.33	16.67	100.00

จากตาราง 20. แสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ส่วนใหญ่ (65 %) มีสภาพพอใช้ไ้ และเรียบร้อยดี มีปริมาณ 35 % ที่ยังก้องปรับปรุง

อาคารคหกรรมศิลป์ประมาณครึ่งหนึ่ง (50 %) มีสภาพใช้การไ้ดี ส่วนอีกประมาณครึ่งหนึ่งยังก้องปรับปรุง

แสดงว่าอาคารคหกรรมศิลป์ก้องปรับปรุงมากกว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ โดยเฉพาะในกลุ่มชนบท และอำเภอชนบท

ตาราง 21. แสดงค่าเฉลี่ยสูงสุดลักษณะอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์
จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	การรายเฉลี่ยสูงสุดลักษณะอาคาร	
		อาคารคหกรรมศิลป์
อำเภอชั้นใน	1.9524 *	2.0000 *
อำเภอชั้นนอก	2.2857 *	2.2777 *
ชนบุรี	2.3472 *	2.0625 *
รวมการรายเฉลี่ยทั้งหมด	2.2243 **	2.0740 **

หมายเหตุ ความน่าหนัก * เช่นเดียวกับตาราง 14.

การคิดการรายเฉลี่ย ** เช่นเดียวกับตาราง 14.

จากตาราง 21. แสดงว่า สุ่มลักษณะของอาคารอุตสาหกรรมศิลป์และอาคาร
คหกรรมศิลป์ ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้ ทุกกลุ่ม

การรายเฉลี่ยทั้งจังหวัดพระนครและธนบุรี อาคารสองประเภทนี้ มีสุ่มลักษณะพอใช้
(การรายเฉลี่ย 2.22 และ 2.07)

ตาราง 22. แสดงความถี่ของจำนวนโรงเรียนที่มีและไม่มีโรงอาหาร หอประชุม
จาแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ประเภทอาคาร				
	โรงเรียนที่ไม่มีทั้ง โรงอาหารและ หอประชุม	โรงเรียนที่มีแต่ โรงอาหาร	โรงเรียนที่มีแต่ หอประชุม	โรงเรียนที่มีทั้ง โรงอาหารและ หอประชุมแยกกัน	โรงเรียนที่มีทั้ง โรงอาหารและ หอประชุมรวมกัน
อำเภอชั้นใน	2	6	2	2	9
อำเภอชั้นนอก	3	—	—	—	12
ชนบุรี	3	7	3	2	13
รวมทั้งหมด	8	13	5	4	34
%	12.50	20.31	7.81	6.25	53.13

จากตาราง 22. แสดงว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ (53 %) มีอาคารโรงอาหาร และหอประชุมรวมกัน มีประมาณ 6 % ที่มีอาคารแยกแยกกัน ประมาณ 1 ใน 10 ที่ยังขาดอาคารโรงอาหารและหอประชุมโรงเรียนที่มีแต่โรงอาหาร มีประมาณ 1 ใน 5 และอีก 8 % ที่มีแต่หอประชุม โรงเรียนที่ขาดมากได้แก่โรงเรียนในกลุ่มอำเภอชั้นนอก

จากตัวเลขในตารางนี้ ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังต้องการโรงอาหารและหอประชุมอีกประมาณ 1 ใน 10

ตาราง 23. แสดงความถี่ของจำนวนอาคาร โรงอาหาร หอประชุม จำแนกตาม
ลักษณะอาคาร เป็นรายกลุ่ม

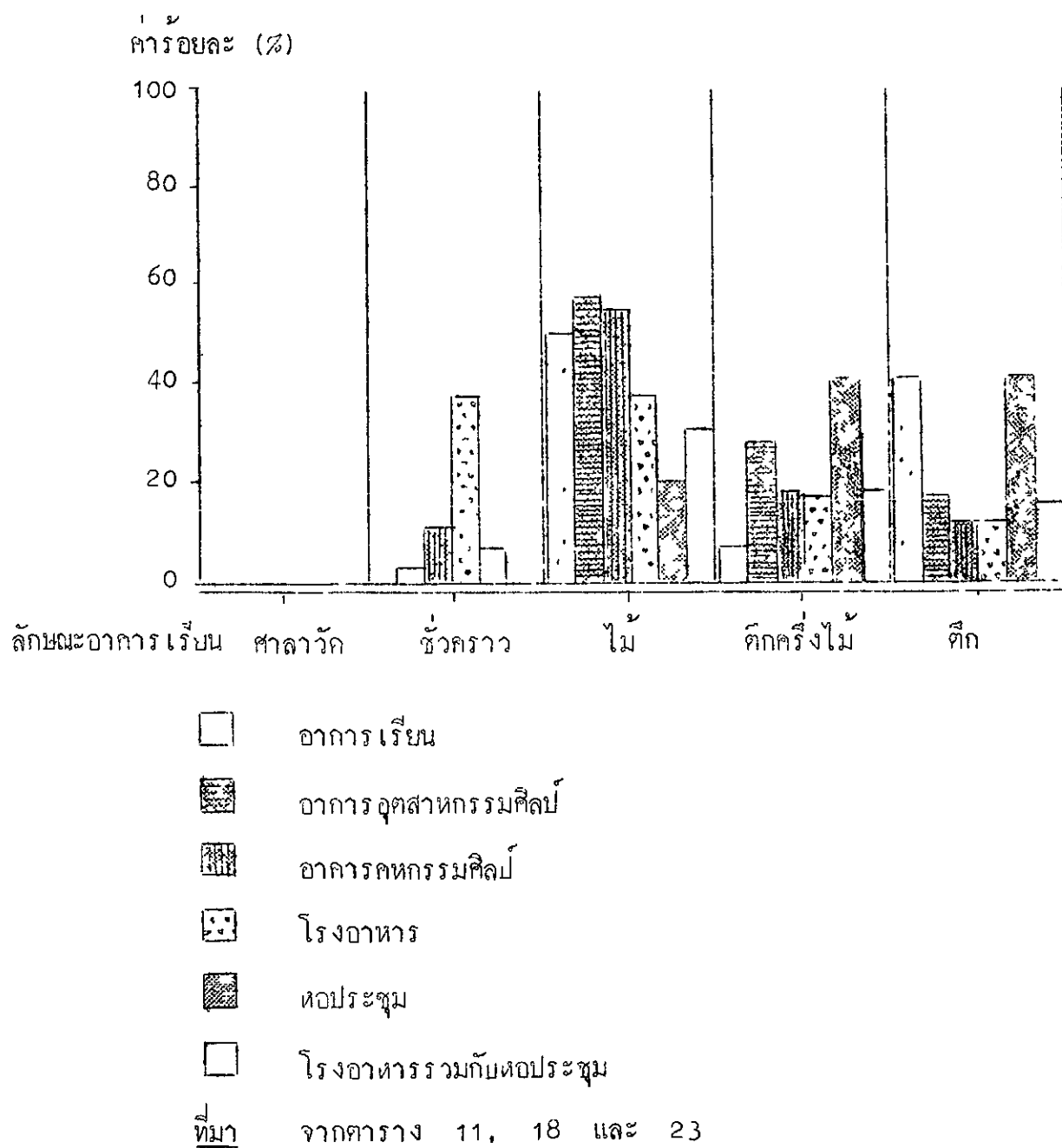
กลุ่มและประเภทอาคาร	ลักษณะโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารรวมกับหอประชุม					รวม
	ศาลาพัก	ชั่วคราว	ไม้	ตึกครึ่งไม้	ตึก	
อำเภอวังน้อย						
โรงอาหาร	—	4	4	1	1	10
หอประชุม	—	—	1	1	4	6
โรงอาหารรวมหอประชุม	—	—	3	2	4	9
อำเภอชนบท						
โรงอาหาร	—	—	—	—	—	—
หอประชุม	—	—	—	—	—	—
โรงอาหารรวมหอประชุม	—	1	5	4	2	12
ชนบุรี						
โรงอาหาร	—	3	3	2	1	9
หอประชุม	—	—	1	3	—	4
โรงอาหารรวมหอประชุม	3	12	5	1	—	21
รวม						
โรงอาหาร จำนวน	—	7	7	3	2	19
%	—	36.84	36.84	15.79	10.53	100.00
หอประชุม จำนวน	—	—	2	4	4	10
%	—	—	20.00	40.00	40.00	100.00
โรงอาหารรวมหอประชุม						
จำนวน	3	13	13	7	6	42
%	7.14	30.95	30.95	16.67	14.29	100.00

จากการาง 23. แสดงว่า โรงอาหารส่วนใหญ่เป็นอาคารชั่วคราวและอาคารไม้
เท่า ๆ กัน (37 %) เป็นตึกครึ่งไม้ 16 % ที่เหลือเป็นตึก 11 %

หอประชุมมีอาคารไม้เนื้อที่เล็ก (20 %) เป็นตึกครึ่งไม้และตึกเท่า ๆ กัน (40 %)

โรงอาหารและหอประชุมรวมกัน ส่วนมากเป็นอาคารชั่วคราวและอาคารไม้เท่า ๆ กัน
(31 %) เป็นตึกครึ่งไม้ 17 % ที่เหลือเป็นตึก 14 %

แสดงว่า อาคารโรงอาหาร หอประชุมในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีอาคารถาวร
มากกว่าอาคารชั่วคราว หรือประมาณ 3 ใน 4

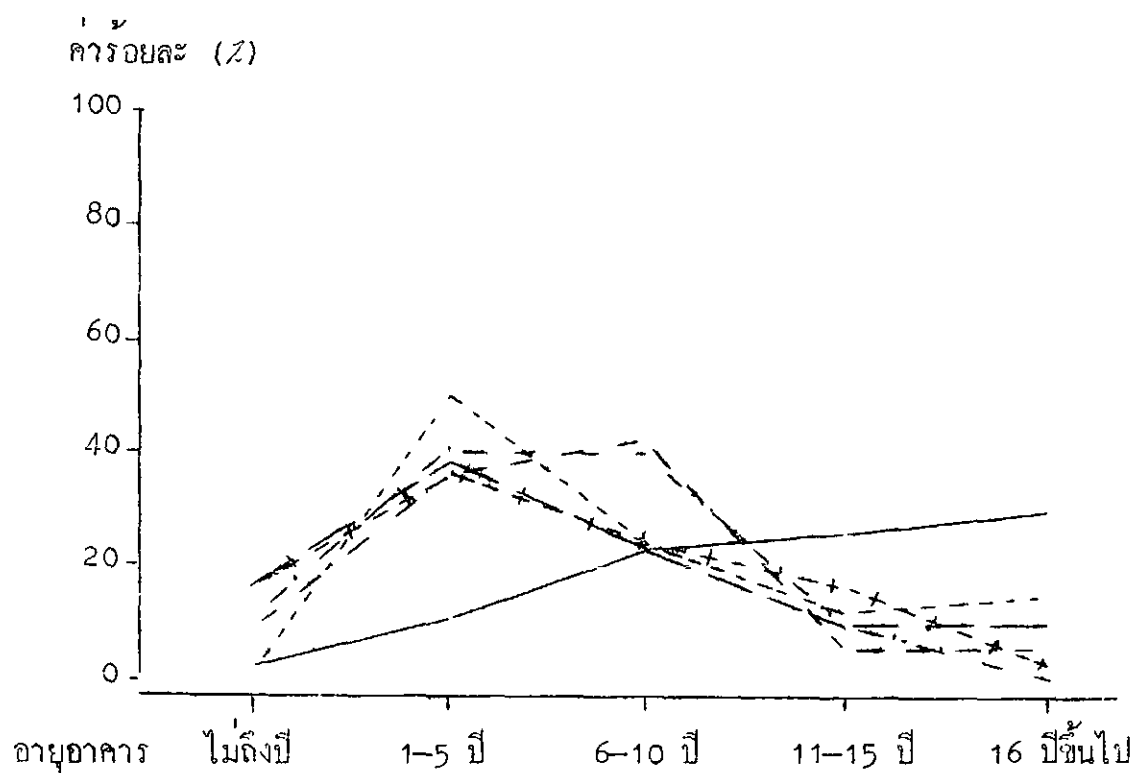
ภาพที่ 1. แสดงภาพ เปรียบเทียบลักษณะอาการเรื้อร่น, อาการอุตสาหกรรรมคิลป์, โรงอาหาร, หอประชุม, โรงอาหารรวมกับหอประชุมในอาการเดียวกัน

ตาราง 24. แสดงการแจกแจงความถี่ของอาคารโรงอาหาร, หอประชุม
จำแนกตามช่วงอายุ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและประเภทของอาคาร	อายุของโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารรวมกับหอประชุม					รวม
	ไม่ถึงปี	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16 ปีขึ้นไป	
จำเอนชั้นใน						
โรงอาหาร	—	4	5	—	1	10
หอประชุม	1	1	3	1	—	6
โรงอาหารรวมหอประชุม	1	4	2	2	—	9
จำเอนชั้นนอก						
โรงอาหาร	—	—	—	—	—	—
หอประชุม	—	—	—	—	—	—
โรงอาหารรวมหอประชุม	1	5	4	1	1	12
ชั้นนรี						
โรงอาหาร	2	3	3	1	—	9
หอประชุม	—	3	1	—	—	4
โรงอาหารรวมหอประชุม	5	7	4	4	1	21
รวม						
โรงอาหาร จำนวน	2	7	8	1	1	19
%	10.53	36.84	42.11	5.21	5.26	100.
หอประชุม จำนวน	1	4	4	1	—	10
%	10.00	40.00	40.00	10.00	—	100.
โรงอาหารรวมหอประชุม						
จำนวน	7	16	10	7	2	42
%	16.67	38.10	23.81	16.67	4.76	100.

จากตาราง 24. แสดงว่า โรงอาหารส่วนใหญ่ (90 %) มีอายุไม่เกิน 10 ปี
หอประชุมส่วนมาก (90 %) มีอายุไม่เกิน 16 ปีเช่นกัน โรงอาหารรวมกับหอประชุม ส่วนใหญ่
(79 %) มีอายุไม่เกิน 16 ปี

แสดงว่า อาคารโรงอาหาร และหอประชุมของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เป็นอาคารใหม่

- อาคารเรียน
- อาคารอุตสาหกรรมศิลป์
- . - . - อาคารคหกรรมศิลป์
- - - - - โรงอาหาร
- - - หอประชุม
- + + - + - + - โรงอาหารรวมกับหอประชุม

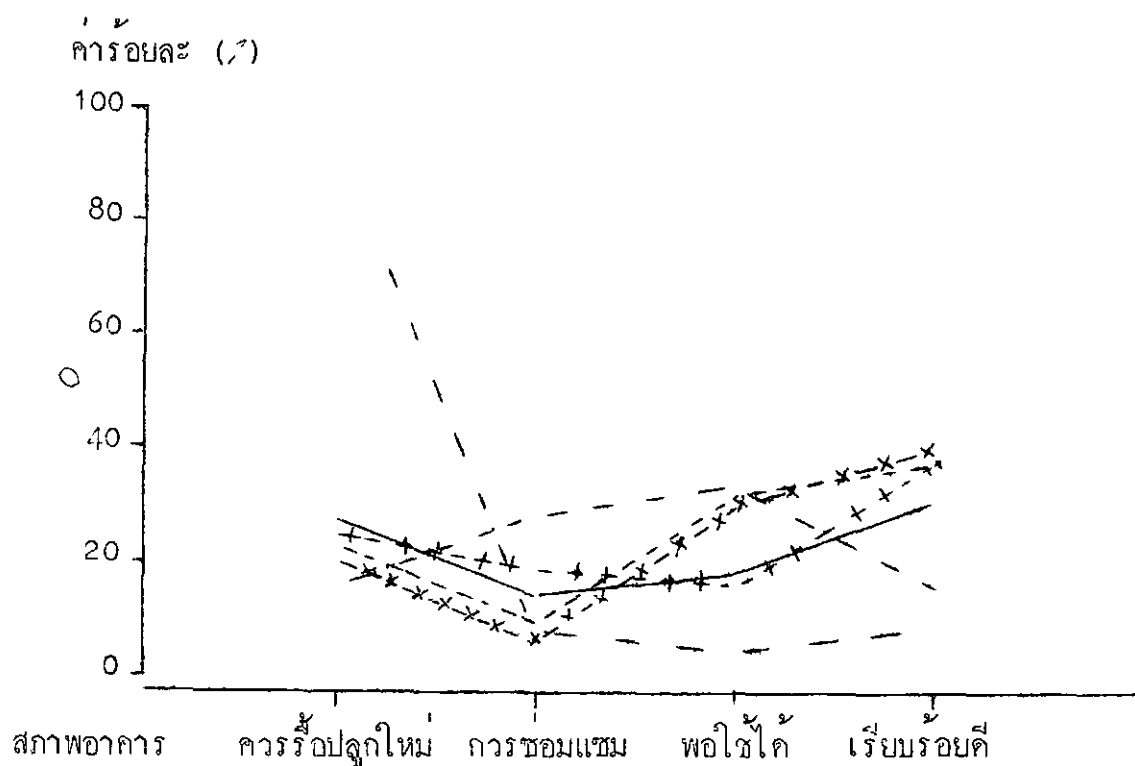
ที่มา จากตาราง 12, 19 และ 24

ภาพที่ 2. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบอายุอาคารเรียน, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์, อาคารคหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุม และโรงอาหารรวมกับหอประชุม

ตาราง 25. แสดงการแจกแจงจำนวนอาคารโรงอาหาร, หอประชุม, โรงอาหาร
และหอประชุมรวมกัน จำแนกตามสภาพ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและประเภทอาคาร	สภาพโรงอาหาร หอประชุม โรงอาหารรวมหอประชุม				รวม
	กврรื้อปลูกใหม่	กврซ่อมแซม	พอใช้ได้	เรืบรื้อยคื	
อำเภอชั้นใน					
โรงอาหาร	6	2	1	1	10
หอประชุม	1	—	2	3	6
โรงอาหารรวมหอประชุม	2	2	1	4	9
อำเภอชั้นนอก					
โรงอาหาร	—	—	—	—	—
หอประชุม	—	—	—	—	—
โรงอาหารรวมหอประชุม	1	2	2	7	12
ธนบุรี					
โรงอาหาร	8	—	—	1	9
หอประชุม	1	1	1	1	4
โรงอาหารรวมหอประชุม	8	4	4	5	21
รวม					
โรงอาหาร จำนวน	14	2	1	2	19
%	73.68	10.53	5.26	10.53	100.00
หอประชุม จำนวน	2	1	3	4	10
%	20.00	10.00	30.00	40.00	100.00
โรงอาหารรวมหอประชุม					
จำนวน	11	8	7	16	42
%	26.19	19.05	16.66	38.10	100.00

จากตาราง 25. แสดงให้เห็นว่า โรงอาหารส่วนใหญ่ (85 %) อยู่ในสภาพไม่ดี
 ควรซ่อมแซมหรือปลูกใหม่ หอประชุมส่วนใหญ่ (70 %) อยู่ในสภาพดี โรงอาหารรวมกับ
 หอประชุม ส่วนใหญ่ (55 %) อยู่ในสภาพดี อีก 45 % ยังต้องปรับปรุง ตามตัวเลขในการางนี้
 ชี้ให้เห็นว่า อาคารโรงอาหารในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ควรได้รับการปรับปรุงมากกว่า
 หอประชุม

- อาคารเรียน
- อาคารอุตสาหกรรมศิลป์
- . - . - . อาคารคหกรรมศิลป์
- - - - - โรงอาหาร
- x - x - x - หอประชุม
- ++ - ++ - หอประชุมและโรงอาหาร

ที่มา จากตาราง 13, 20 และ 25

ภาพที่ 3. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบสภาพอาคารเรียน, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์, คหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุม และหอประชุมกับโรงอาหารรวมกัน

ตาราง 26. แสดงการรายเฉลี่ย殊ลักษณะของอาคารโรงอาหาร หอประชุม
โรงอาหารรวมกับหอประชุม จำแนกตามประเภทอาคาร เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	การรายเฉลี่ยประเภทอาคาร		
	โรงอาหาร	หอประชุม	โรงอาหารรวมกับหอประชุม
อำเภอชั้นใน	2.2000 *	2.0555 *	2.0185 *
อำเภอชั้นนอก	—	—	2.5694 *
ธนบุรี	2.0555 *	2.2916 *	2.0714 *
รวมการรายเฉลี่ยทั้งหมด	2.1315 **	2.1415 **	2.2023 **

หมายเหตุ

กาน้ำหนัก * เช่นเดียวกับ ตาราง 14

การกิกการรายเฉลี่ย ** เช่นเดียวกับ ตาราง 14

จากตาราง 26. แสดงว่า อาคารโรงอาหารมี殊ลักษณะอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่า
รายเฉลี่ย พิสัย 2.05 ถึง 2.20

อาคารหอประชุมมี殊ลักษณะอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีค่ารายเฉลี่ยพิสัย 2.05 ถึง 2.29

อาคารที่มีหอประชุมและโรงอาหารรวมกัน มี殊ลักษณะอยู่ในระดับพอใช้

ตามตัวเลข ชี้ให้เห็นว่า อาคารโรงอาหาร และหอประชุม ส่วนมากมี殊ลักษณะ
อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

ตาราง 27. แสดงจำนวนเฉลี่ยของนักเรียน ต่อส้วมและที่ปัสสาวะ 1 ที่
จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ประเภทของส้วม		
	ส้วมหญิง	ส้วมชาย	ที่ปัสสาวะ
อำเภอชั้นใน	95	122	104
อำเภอชั้นนอก	61	69	65
ชนบุรี	106	121	90
เฉลี่ยทั้งหมด 1 ที่ต่อนักเรียน	88	106	89

จากตาราง 27. แสดงให้เห็นว่า อัตราเฉลี่ยทั้งจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส้วมหญิง 1 ที่
ต่อนักเรียน 88 คน ส้วมชาย 1 ที่ต่อนักเรียน 106 คน ที่ปัสสาวะ 1 ที่ต่อนักเรียน 89 คน นับว่า
โรงเรียนในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ยังขาดแคลนส้วมและที่ปัสสาวะเป็นจำนวนมาก

จำแนกตามรายกลุ่ม ปรากฏว่า กลุ่มชนบุรีและอำเภอชั้นในขาดส้วมหญิงและส้วมชายมากที่สุด
ส่วนที่ปัสสาวะ อำเภอชั้นในขาดมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มชนบุรีและอำเภอชั้นนอก

ตาราง 28. แสดงลักษณะที่ตั้งของส้วมและที่ปัสสาวะของโรงเรียน
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่ตั้งส้วม	จำนวน	%
อยู่ในอาคาร	22	27.16
อยู่ติดอาคาร	6	7.41
อยู่นอกอาคาร	53	65.43
รวม	81	100.00

จากตาราง 28. แสดงให้เห็นว่า ส้วมและที่ปัสสาวะส่วนใหญ่ (65 %) อยู่นอกอาคาร ซึ่งนับว่า เป็นการเหมาะสมสำหรับโรงเรียนระดับนี้

ตาราง 29. แสดงชนิดของส้วมที่มีอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชนิดส้วม	จำนวน	%
ส้วมหลุม	—	—
ส้วมซึม	60	82.19
ส้วมชักโครก	13	17.81
รวม		100.00

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 29. แสดงว่าส้วมส่วนใหญ่ (82 %) เป็นส้วมซึม นับว่าเหมาะสม และถูกสุขลักษณะดี ที่เหลือ 18 % เป็นส้วมชักโครก

ตาราง 30. แสดงการแจกแจงจำนวนผู้ร่วมและที่ปัสสาวะ จำแนกตามสภาพ
เป็นรายกลุ่ม

รายการ	สภาพของผู้ร่วม ผู้ชาย และที่ปัสสาวะ				รวม
	ควรรี้อุปกรณ์ใหม่	ควรรี้อุปกรณ์	พอใช้ได้	เรียบร้อย	
อำเภอชั้นใน					
ผู้ร่วมนักเรียนหญิง	6	4	2	2	14
ผู้ร่วมนักเรียนชาย	4	5	5	3	17
ที่ปัสสาวะ	5	3	6	3	17
อำเภอชั้นนอก					
ผู้ร่วมนักเรียนหญิง	2	3	4	5	14
ผู้ร่วมนักเรียนชาย	2	4	3	4	13
ที่ปัสสาวะ	2	4	2	3	1
กมบุรี					
ผู้ร่วมนักเรียนหญิง	6	6	7	3	22
ผู้ร่วมนักเรียนชาย	8	2	7	6	23
ที่ปัสสาวะ	9	—	8	4	21
รวม					
ผู้ร่วมนักเรียนหญิง จำนวน	14	13	13	10	50
%	28.00	26.00	26.00	20.00	100.00
ผู้ร่วมนักเรียนชาย จำนวน	14	11	15	13	53
%	26.42	20.75	28.30	24.53	100.00
ที่ปัสสาวะ จำนวน	16	7	16	12	51
%	31.37	13.73	31.37	23.53	100.00

จากข้อมูลในตาราง 30. ส้วมหญิงส่วนใหญ่ (54 %) ควรซ่อมแซมอีกประมาณ เกือบครึ่งหนึ่ง (46 %) มีสภาพใช้การได้ต่อไป ส้วมชายส่วนใหญ่ (53 %) มีสภาพดีและ ใช้การได้ ที่เหลือต้องปรับปรุงและซ่อมแซม ที่ปัสสาวะชายส่วนใหญ่ (55 %) อยู่ในสภาพดี และใช้การได้ต่อไป

แสดงว่า ส้วมและที่ปัสสาวะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในสภาพดีและควรปรับปรุง มีจำนวนพอ ๆ กัน

ตาราง 31. แสดงสัญลักษณ์ของส้วมและที่ปัสสาวะ จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	การายเฉลี่ยสัญลักษณ์ส้วมและที่ปัสสาวะ		
	ส้วมหญิง	ส้วมชาย	ที่ปัสสาวะ
อำเภอชั้นใน	1.7142 *	1.5000 *	1.6470 *
อำเภอชั้นนอก	1.9285 *	2.1338 *	2.1538 *
ชนบุรี	1.7727 *	1.8260 *	1.6666 *
รวม	1.7999 **	1.7962 **	1.7842 **

หมายเหตุ

- ค่าน้ำหนัก *
1. หมายความว่า สกปรก ไม่มีอุปกรณ์ เช่น กระจกชำระ ที่ล้างมือ
 2. หมายความว่า ไม่สะอาด มีอุปกรณ์น้อย
 3. หมายความว่า สะอาด มีอุปกรณ์เพียงพอ
- การกีดการายเฉลี่ย ** เช่นเดียวกับ ตาราง 14

จากตาราง 31. แสดงให้เห็นว่า สัญลักษณ์ของส้วมทุกประเภทในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้ ปาน ๆ กัน ไม่มีกลุ่มใดที่มีส้วมถูกสัญลักษณ์เป็นที่น่าสนใจ (พิสัย 1.13 - 2.15) ส้วมที่มีสัญลักษณ์ไม่ดี การปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างมาก ได้แก่ ส้วมหญิง ในอำเภอชั้นใน และชนบุรี ส้วมชายที่ปัสสาวะ การปรับปรุงในกลุ่มอำเภอชั้นใน และชนบุรีเช่นกัน

ตาราง 32. แสดงจำนวนความถี่ของจำนวนอาคารเรียนที่สามารถดัดแปลงห้องเรียนใช้ทำประโยชน์อื่น จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ความถี่ของอาคารที่สามารถดัดแปลงห้องเรียน			รวม
	ไม่ได้เลย	พอทำได้	ทำได้ดี	
อำเภอชั้นใน	18	50	3	71
อำเภอชั้นนอก	2	24	12	38
ชนบุรี	21	57	6	84
รวมยอด จำนวน	41	131	21	193
%	21.24	67.88	10.88	100.0

จากตาราง 32. แสดงว่า อาคารเรียนส่วนใหญ่ (79 %) สามารถดัดแปลงห้องเรียนใช้ประโยชน์อื่นได้ ยังมีอีกประมาณ 1 ใน 5 ของอาคารทั้งหมดที่ไม่สามารถดัดแปลงห้องได้เลย นับว่า เป็นอาคารที่ไม่เหมาะสมและได้ประโยชน์ใช้สอยน้อย

ตาราง 33. แสดงการแจกแจงความถี่ของอาคารเรียนที่ใช้ห้องเรียนโดยเฉลี่ย
ใน 1 วัน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	การใช้ห้องเรียนโดยเฉลี่ยใน 1 วัน					รวม
	ไม่ได้ใช้เลย	ใช้ 1-2 ช.ม.	ใช้ 3-4 ช.ม.	ใช้ 5-6 ช.ม.	ใช้มากกว่า 6 ช.ม.	
อำเภอชั้นใน	1	1	4	45	20	84
อำเภอชั้นนอก	1	—	6	25	6	
ชนบุรี	—	—	7	50	27	
รวม จำนวน	1	1	17	120	53	202
%	1.04	0.52	8.80	62.18	27.46	100

จากตาราง 33. แสดงว่าการใช้ห้องเรียน ส่วนใหญ่ (62 %) ใช้วันละ 5 - 6 ชั่วโมงโดยเฉลี่ย มีอยู่ 27 % ที่ใช้มากกว่า 6 ชั่วโมง มีประมาณ 10 % ที่ใช้ห้องเรียนไม่เกิน 4 ชั่วโมง ที่เหลือ 1 % ที่ไม่ได้ใช้เลย ซึ่งมีอยู่ในอำเภอชั้นใน และอำเภออย่างละ 1 ห้อง ตามตารางทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า ส่วนมากใช้ห้องเรียนได้คุ้มค่า

ตาราง 34. แสดงการแจกแจงในการใช้ที่เรียนซึ่งมีอยู่ตามเกณฑ์ที่กำหนด
กับจำนวนที่มีอยู่ในปัจจุบัน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
กลุ่ม	จำนวนที่เรียน	กำหนดการใช้ ห้องเรียน สูงสุด	จำนวนที่เรียน ซึ่งควรใช้ได้ สูงสุด	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ ที่เรียน
อำเภอชั้นใน	22,085	0.80	17,668	24,230	137.14
อำเภอชั้นนอก	11,515	0.80	9,212	11,470	124.5
ชนบุรี	19,670	0.80	15,736	21,915	135.27
รวมทั้งหมด	53,270	0.80	42,616	57, 15	135.11

- หมายเหตุ
- ช่องที่ 2 หมายถึง ผลคูณระหว่างจำนวนห้องเรียนกับจำนวนนักเรียน
โดยถือว่าห้องหนึ่ง ๆ ควรจุนนักเรียน 35 คน
- ช่องที่ 3 ผู้เขียนเห็นว่า ถ้ามีที่เรียน 5 ที่ เด็กควรจะใช้ที่เรียนเต็ม ๆ
ทุกชั่วโมงตลอดเวลาเรียน
- ช่องที่ 4 หมายถึงผลคูณ ช่อง (2) กับ ช่อง (3)
- ช่องที่ 6 หมายถึง ช่อง (5) คูณ 100หารด้วย ช่อง (4)

จากตาราง 34. ระบุว่า อาคารเรียนในภาคศึกษานี้ใช้ได้อย่างเต็มที่ถึง 135 % แสดงว่าโรงเรียน
ในจังหวัดนคร-ชนบุรี ได้พยายามใช้ห้องเรียนอย่างเต็มที่ ก็สามารถรับนักเรียนได้ห้องละ 40
คน นับว่าเป็นการใช้ห้องเรียนอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

ตาราง 35. แสดงการแจกแจงความถี่ของจำนวนโรงเรียนที่ใช้ห้องเฉพาะวิชา
โดยเฉลี่ย จาแนกตามชั่วโมงที่ใช้

ประเภทห้องเฉพาะวิชา	การใช้ห้องเฉพาะวิชาโดยเฉลี่ยใน 1 วัน					รวม
	ไม่ได้ใช้	1-2 ช.ม.	3-4 ช.ม.	5-6 ช.ม.	มากกว่า 6 ช.ม.	
ห้องวิทยาศาสตร์ จำนวน	2	8	26	18	3	57
%	3.51	14.04	45.61	31.58	5.26	100.00
ห้องสังคมศึกษา จำนวน	—	1	9	6	—	16
%	—	6.25	56.25	37.50	—	100.00
ห้องภาษาไทย จำนวน	1	—	3	3	1	8
%	12.50	—	37.50	37.50	12.50	100.00
ห้องภาษาอังกฤษ จำนวน	—	1	2	3	1	7
%	—	—	—	42.86	14.29	100.00
ห้องศิลปศึกษา จำนวน	—	1	9	7	—	17
%	—	5.88	52.94	41.18	—	100.00
รวม จำนวน	3	11	49	37	5	105
%	2.85	10.48	46.67	35.24	4.76	100.00

จากตาราง 35. แสดงว่า ห้องเฉพาะวิชาส่วนใหญ่ (47 %) ใช้วันละ 3 - 4 ชั่วโมง โดยเฉลี่ย ที่ใช้วันละ 5 - 6 ชั่วโมงมีทุกห้องประมาณ 35 % โดยเฉลี่ย สำหรับห้องภาษาไทย และภาษาอังกฤษใช้มากกว่า 6 ชั่วโมง วิชาอื่นไม่มีใช้มากกว่านี้ ห้องเฉพาะวิชาที่มีแล้วไม่ได้ใช้ ประมาณ 3 %

นับว่าการใช้ห้องเฉพาะวิชาส่วนมากมีจำนวนชั่วโมงมากพอสมควร จากการเปรียบเทียบ การใช้ห้องเฉพาะวิชาได้จากเส้นภาพข้างท้าย (ภาพ 5)

ตาราง 36. แสดงการแจกแจงความถี่ของการใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์
และคหกรรมศิลป์ จำแนกตามประโยชน์ใช้สอย

รายการที่ใช้		อาคาร	
		อุตสาหกรรมศิลป์	คหกรรมศิลป์
เรียนและปฏิบัติการ วิชาศิลปปฏิบัติ	จำนวน	26	14
	%	44.07	46.67
เรียนวิชาอื่น	จำนวน	12	3
	%	20.34	10.00
เก็บเครื่องอุปกรณ์	จำนวน	19	11
	%	32.20	36.67
ทำห้องสมุด	จำนวน	2	1
	%	3.39	3.33
ใช้เป็นที่พักผ่อนอาหาร	จำนวน	—	1
	%	—	1.33
รวม	จำนวน	59 *	30 *
	%	100.00	100.00

* ทอຍໄດ້มากกว่า 1 ซอ

จากตาราง 36. แสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ ส่วนใหญ่
นอกจากจะใช้เรียนและปฏิบัติการ วิชาศิลปปฏิบัติ ตรงตามจุดหมายของการใช้อาคารแล้ว
ยังใช้เก็บเครื่องอุปกรณ์และทำเป็นห้องสมุดได้อีกด้วย

ตาราง 37. แสดงการแจกแจงความถี่ของการใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์
และคหกรรมศิลป์โดยเฉลี่ยใน 1 วัน จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้เป็นรายกลุ่ม

	การใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์เฉลี่ยใน 1 วัน					รวม
	ยังไม่ได้ใช้	1-2 ช.ม.	3-4 ช.ม.	5-6 ช.ม.	มากกว่า 6 ช.ม.	
จำเพาะชั้นใน						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	—	5	1	1	7
อาคารคหกรรมศิลป์	—	—	3	2	2	7
จำเพาะชั้นนอก						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	—	—	5	2	—	7
อาคารคหกรรมศิลป์	—	—	2	1	—	3
ชนบุรี						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	1	—	4	4	3	12
อาคารคหกรรมศิลป์	—	3	2	3	—	8
รวม						
อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	1	—	14	7	4	26
%	3.85	—	53.85	26.92	15.38	100.0
อาคารคหกรรมศิลป์	—	3	7	6	2	18
%	—	16.67	38.89	33.33	11.11	100

จากตาราง 37. แสดงว่า อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ ส่วนใหญ่
(54 % และ 39 %) ใช้วันละ 3 - 4 ชั่วโมง มีอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ของกลุ่มชนบุรี
ไม่ได้ใช้เลยเป็นส่วนน้อย (4 %) นอกนั้นใช้วันละ 5 ชั่วโมงขึ้นไป

ตาราง 38. แสดงการแจกแจงความถี่การใช้อาคารโรงอาหาร หอประชุม
จำแนกตามประโยชน์ที่ใช้สอย

· การใช้				
ประชุม	จำนวน	8	5	38
	%	22.86	33.33	30.16
รับประทานอาหาร	จำนวน	13	3	38
	%	37.14	20.00	30.16
เรียน	จำนวน	5	3	18
	%	14.29	20.00	14.28
จัดกิจกรรม	จำนวน	9	4	32
	%	25.71	26.67	25.40
รวม	จำนวน	35 *	15 *	126 *
	%	100.00	100.00	100.00

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 38. แสดงว่า อาคารโรงอาหารส่วนใหญ่ (37 %) ใช้รับประทานอาหาร และรองลงมา (26 %) ใช้จัดกิจกรรม

หอประชุมส่วนใหญ่ (33 %) ใช้ประชุม รองลงมาใช้จัดกิจกรรม (27 %) และใช้เรียน (20 %)

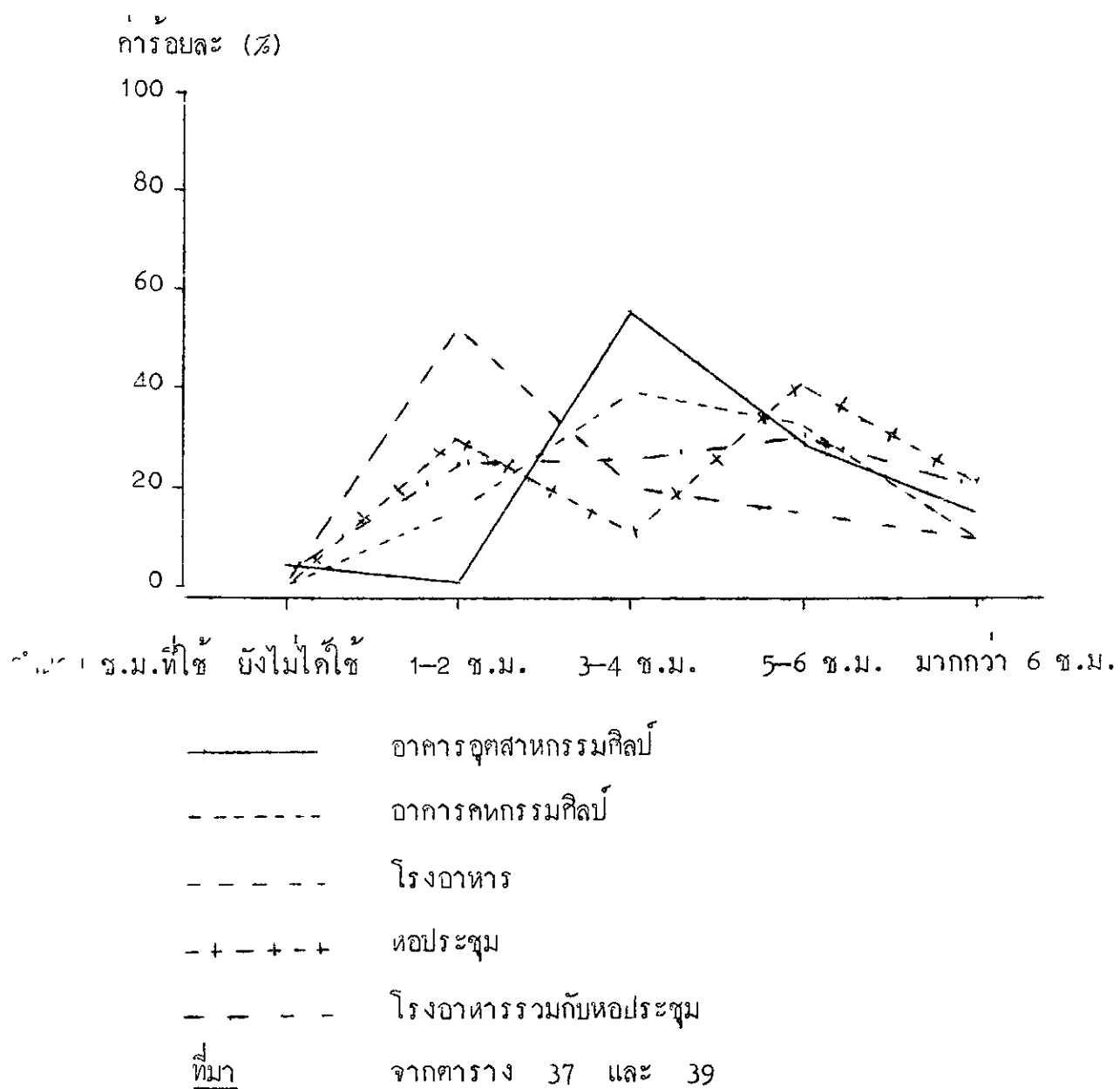
อาคารที่เป็นโรงอาหารและหอประชุมรวมกัน ส่วนใหญ่ใช้รับประทานอาหารและประชุม เท่า ๆ กัน (30 %) รองลงไปใช้จัดกิจกรรม (26 %) และใช้เรียน (14 %)

ตาราง 39. แสดงการแจกแจงความถี่ของการใช้อาคารโรงอาหาร หอประชุม โดยเฉลี่ยใน 1 วัน จำแนกตามชั่วโมงที่ใช้ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและประเภทของอาคาร	จำนวนชั่วโมงที่ใช้โรงอาหารและหอประชุมโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน					รวม
	ยังไม่ได้ใช้	1-2 ช.ม.	3-4 ช.ม.	5-6 ช.ม.	มากกว่า 6 ช.ม.	
อำเภอชั้นใน						
โรงอาหาร	—	6	2	1	1	10
หอประชุม	—	2	1	1	2	6
โรงอาหารและหอประชุม	—	2	3	2	2	9
อำเภอชั้นนอก						
โรงอาหาร	—	—	—	—	—	—
หอประชุม	—	—	—	—	—	—
โรงอาหารและหอประชุม	1	1	4	5	1	12
ธนบุรี						
โรงอาหาร	—	4	2	2	1	9
หอประชุม	—	1	—	3	—	4
โรงอาหารและหอประชุม	—	7	3	5	6	21
รวม						
โรงอาหาร จำนวน	—	10	4	3	2	19
%	—	52.63	21.05	15.79	10.53	100.0
หอประชุม จำนวน	—	3	1	4	2	10
%	—	30.00	10.00	40.00	20.00	100.0
โรงอาหารและหอประชุม						
จำนวน	1	10	10	12	9	42
%	2.38	23.81	23.81	28.57	21.43	100.0

จากตาราง 39. แสดงให้เห็นว่า โรงอาหารใช้วันละ 1 – 2 ชั่วโมงเป็นส่วนใหญ่ (53 %) หอประชุมใช้วันละ 5 – 6 ชั่วโมงเป็นส่วนใหญ่ (40 %) และ 1 – 2 ชั่วโมง (30 %) ที่ใช้เกิน 6 ชั่วโมง (20 %) โรงอาหารกับหอประชุมรวมกันในอาคารเดียวกัน ส่วนใหญ่ (29 %) ใช้วันละ 5 – 6 ชั่วโมง ที่เหลือใช้วันละ 1 – 2 ชั่วโมง, 3 – 4 ชั่วโมง และมากกว่า 6 ชั่วโมง พอ ๆ กัน

จากตัวเลขในตารางนี้ อาจวิเคราะห์ได้ว่า อาคารโรงอาหารใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาน้อยกว่าอาคารหอประชุม และอาคารแบบรวม ฉะนั้นการสร้างโรงอาหารและหอประชุมเป็นแบบรวมย่อมได้ผลดี และใช้คุ้มกว่ามากกว่า สร้างแยกกัน

ภาพที่ 4. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบการใช้อาหารอุตสาหกรรมศิลป์, คหกรรมศิลป์, โรงอาหาร, หอประชุม และโรงอาหารรวมกับหอประชุม

ตาราง 40. แสดงจำนวนห้องสมุด จำแนกตามที่ตั้งเกี่ยวกับความสะดวกในการมาใช้
ของครูและนักเรียน เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ความสะดวกในการใช้ห้องสมุด			รวม
	ไม่สะดวก	ปานกลาง	สะดวก	
อำเภอชั้นใน	1	10	9	20
อำเภอชั้นนอก	—	4	10	14
ชนบุรี	2	14	9	25
รวม จำนวน	3	28	28	59
%	5.08	47.46	47.46	100.00

จากตาราง 40. แสดงว่า ห้องสมุดทั้งหมดตั้งอยู่ในที่สะดวกแก่ครูและนักเรียน
ในการเข้ามาใช้ นับว่าการจัดห้องสมุดของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถูกต้องตาม
หลักการแล้ว

ตาราง 41. แสดงความถี่ของจำนวนห้องสมุด จำแนกตามความจุณักเรียนที่ใช้
พร้อมกัน แยกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ขนาดของห้องสมุดที่นักเรียนเข้าใช้				
	น้อยกว่า 25 คน	25-50 คน	51-75 คน	76-100 คน	มากกว่า 100 คน
จำพวกนี้ใน	—	8	5	2	5
จำพวกนั้นนอก	—	2	7	4	1
ชลบุรี	3	11	6	4	1
รวม จำนวน	3	21	18	10	7
%	5.08	35.59	30.51	16.96	11.86

จากการตาราง 41. แสดงว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (36 %) มีขนาดที่นักเรียนสามารถ
เข้าใช้พร้อมกัน คราวละไม่เกิน 50 คน ที่นักเรียนเกิน 51 - 75 คน มี 31 % ระหว่าง
76 - 100 คน มี 17 % อีก 12 % จุณักเรียนเกิน 100 คนขึ้นไป โรงเรียนในกลุ่มชลบุรี
มีห้องสมุดนักเรียนน้อยกว่า 25 คน (5 %)

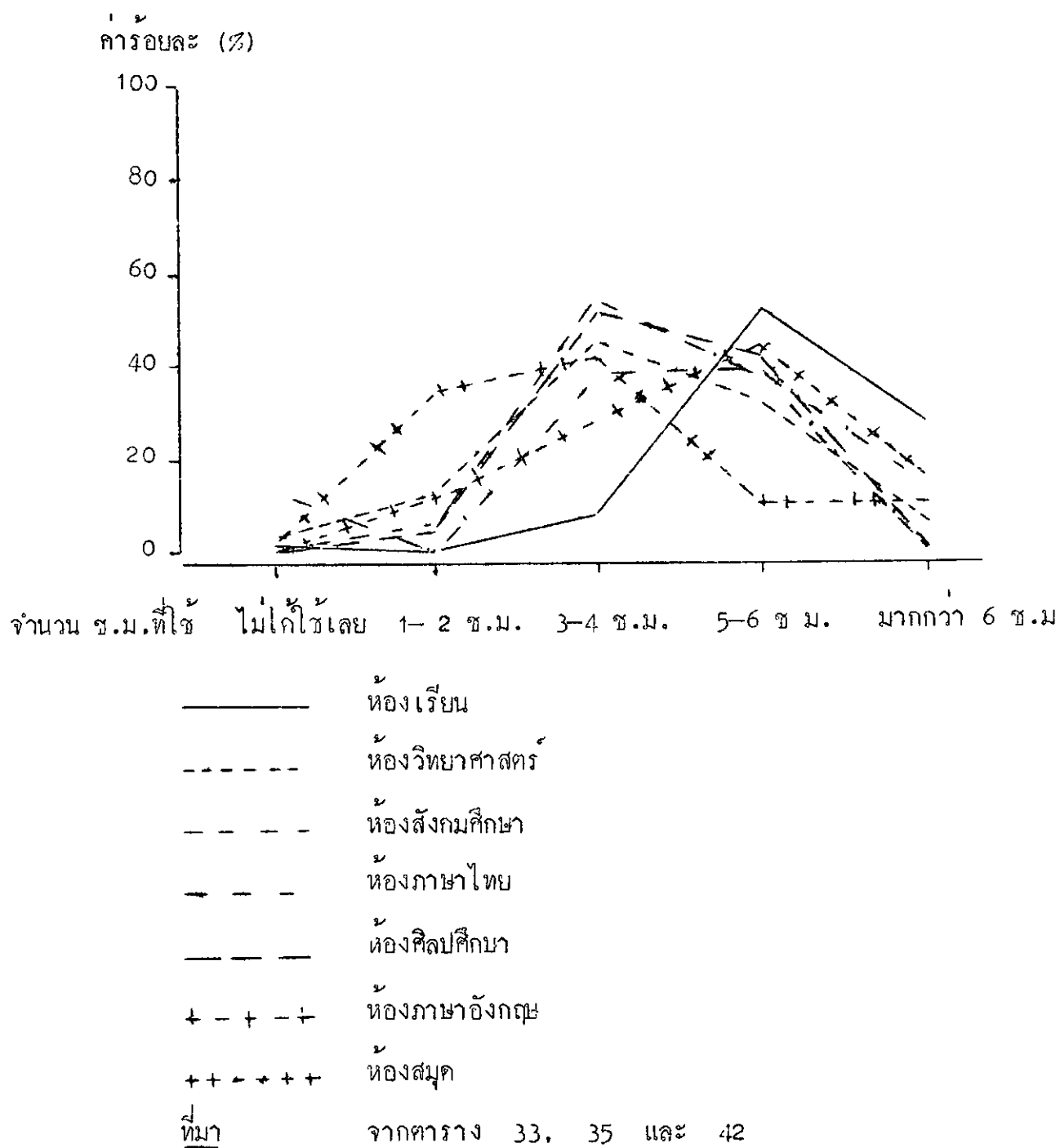
แสดงว่าห้องสมุดของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนมากจะนักเรียนได้
ระหว่าง 5 - 100 คน นับว่ามีขนาดกว้างอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

ตาราง 42. แสดงการแจกแจงความถี่การใช้ห้องสมุด จำแนกตามจำนวนชั่วโมง
ที่นักเรียนเข้ามาใช้โดยเฉลี่ยใน 1 วัน

กลุ่ม		ขนาดของห้องสมุดที่ให้นักเรียนเข้าใช้				
		ไม่ไปใช้	1-2 ช.ม.	3-4 ช.ม.	5-6 ช.ม.	มากกว่า 6 ช.ม.
อำเภอชั้นใน อำเภอชั้นนอก ชนบุรี		—	5	9	2	4
		—	7	5	1	1
		1	9	11	3	1
รวม	จำนวน	1	21	25	6	6
	%	1.70	35.59	42.37	10.17	10.17

จากตาราง 42. แสดงว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ (42 %) นักเรียนเข้ามาใช้วันละ
3 - 4 ชั่วโมง รองลงมา (36 %) ใช้วันละ 1 - 2 ชั่วโมง

ตามตัวเลขในตารางนี้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
มีนักเรียนเข้ามามีห้องสมุดโดยเฉลี่ยในวันหนึ่ง ๆ พอ ๆ กับการเรียนภายในห้องเรียน นับว่า
มีการใช้ห้องสมุดค่อนข้างอยู่ในเกณฑ์ดี

ภาพที่ 5. แสดงเส้นภาพ เปรียบเทียบการใช้ห้องเรียน ห้องเฉพาะวิชาต่าง ๆ และห้องสมุดโดยเฉลี่ยใน 1 วัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาในการดูแลรักษาอาคารสถานที่และความต้องการอาคาร

จากการศึกษาแบบสอบถามของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ปรากฏผล ดังต่อไปนี้
 ตาราง 43. แสดงการแจกแจงความถี่ของปัญหาในการดูแลรักษาอาคารสถานที่
 จำแนกเป็นรายกลุ่ม

	ปัญหาการดูแลรักษาอาคารสถานที่ *								
	เป็นที่ลุ่ม มีน้ำขัง	การรั่ว นอย	ปลวก มาก	ไม่มีรั้ว	รั้วเตี้ย	อยู่ใกล้ ชุมชน	ไม่มีเงิน ซ่อม	ชาวบ้านใช้ เป็นทางผ่าน	เยาวชนใช้เป็นที่ เล่นสาธารณะ
จำเอนชั้นใน									
จำนวน	1	6	6	7	5	20	3	11	9
%	16.67	23.08	26.07	33.33	35.72	54.06	25.00	35.48	30.00
จำเอนชั้นนอก									
จำนวน	3	7	4	4	3	7	3	6	6
%	50.00	26.92	17.39	19.05	21.42	18.92	25.00	19.36	20.00
ถนน									
จำนวน	2	13	13	10	6	10	6	14	15
%	33.33	50.00	56.52	47.62	42.86	27.02	50.00	45.16	50.00
รวม									
จำนวน	6	26	23	21	14	37	12	31	30
%	3.00	13.00	11.50	10.50	7.00	18.50	6.00	15.50	15.00

* คอบไ้มากกว่า 1 ข้อ

จากการาง 43. แสดงว่าปัญหาสำคัญที่สุด (19 %) โรงเรียนอยู่ใกล้ชุมชนเกินไป
 รองลงมา (16 %) ชาวบ้านใช้เส้นทางผ่าน, เยาวชนใช้เป็นที่เล่นสาธารณะ, การโรงน้อย
 ไม่พอดูแล, ปลูกมาก, รั้วไม่มี, รั้วเตี้ย, ขาดเงินซ่อมแซม และเป็นที่ลุ่มน้ำขังตามลาดับ
 ตามตัวเลขชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ในแหล่งชุมชน ทำให้ต้องระวังรักษาและดูแลอาคารสถานที่มากขึ้น เพราะเป็นทางผ่าน
 และที่รวมของชุมชน

กลุ่ม	อาคารเรียน	หอประชุม	โรงอาหาร	โรงฝึกงาน	อาคารอุตสาหกรรมศิลป์	อาคารคหกรรมศิลป์	หอสมุดเอกเทศ	บ้านพักครูและการโรง	ส่วนและที่ปิดสวาท	เกษตรกรรมศิลป์
อำเภอชนบท										
จำนวน	12	6	6	6	5	5	3	2	2	—
พื้นที่	36.57	18.29	18.29	18.29	15.24	15.24	14.29	5.10	6.10	—
อำเภอชนบท										
จำนวน	11	4	5	10	4	4	2	3	5	1
พื้นที่	46.93	17.07	21.33	42.67	17.07	17.07	8.53	12.80	21.33	4.27
อำเภอชนบท										
จำนวน	23	13	7	12	2	2	4	3	5	—
พื้นที่	52.57	29.71	16.00	27.43	4.57	4.57	9.14	6.86	11.43	—
รวมทั้งหมด										
จำนวน	46	23	18	28	11	11	9	8	12	1
พื้นที่	47.05	24.53	18.24	30.91	13.97	13.97	10.72	8.90	14.67	4.27

หมายเหตุ : คำว่าพื้นที่ความต่องการอาคาร เท่ากับ จำนวนโรงเรียนที่ต่องการ อาคารเพิ่ม คูณกับ จำนวนโรงเรียนทั้งหมด ทารกาย จำนวนโรงเรียนภายในกลุ่ม

จากตาราง 44. แสดงว่า กลุ่มชนบุรีต้องการอาคารเรียนสูงสุด (น.น.53) รองลงไปอำเภอชั้นนอก (น.น.47) และอำเภอชั้นใน (น.น.37) กลุ่มที่ต้องการหอประชุมมากที่สุด (น.น.30) คือกลุ่มชนบุรี, กลุ่มอำเภอชั้นนอกต้องการโรงอาหารมากที่สุด (น.น.1) และต้องการโรงฝึกงานมากเป็นอันดับหนึ่งด้วย (น.น.43), อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์กลุ่มอำเภอชั้นนอกต้องการสูงสุด (น.น.17) อาคารอื่น ๆ ที่ต้องการมากกว่ากลุ่มอื่น ยังมี โรงพลศึกษา, บ้านพักครู-ภารโรง, ส้วมและที่ปัสสาวะและเกษตรกรรมศึกษาสำหรับหอสมุดเอกเทศ กลุ่มอำเภอชั้นใน ต้องการสูงสุด (น.น.9)

ตามตัวเลขทั้งหมดพอสรุปได้ว่า อาคารที่ต้องการสูงสุดเรียงตามลำดับไปดังนี้ คือ อาคารเรียน, โรงฝึกงาน, หอประชุม, โรงอาหาร, ส้วมและที่ปัสสาวะ, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์, หอสมุดเอกเทศ, บ้านพักครู-ภารโรง และอาคารเกษตรกรรมศิลป์

กำลังครู

1. ผลการวิเคราะห์ จำนวนครู วุฒิ และประสบการณ์ของครู

จากการศึกษา คำตอบในแบบสอบถามของครูและครูใหญ่ และปรากฏผล
ตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตาราง 45. แสดงจำนวนครู แจกแจงตามเพศ วุฒิ และอายุจริง เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	เพศ		วุฒิ		อายุจริง	
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ไม่เกิน 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
อำเภอชั้นใน	295	632	487	440	674	253
อำเภอชั้นนอก	111	251	198	164	299	63
ชนบุรี	318	488	460	346	611	195
รวม จำนวน	724	1371	1145	950	1584	511
%	34.56	65.44	54.65	45.35	75.61	24.39

จากตาราง 45. แสดงว่าครูหญิง (65 %) มากกว่าครูชาย (35 %) ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี (55 %) มีมากกว่าครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป (45 %) ครูที่มีอายุ 40 ปีลงมา (76 %) มีมากกว่าครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป (24 %) นั่นก็คือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีครูหญิงมากกว่าครูชาย 3 ใน 5 ยังไม่ได้ปริญญาตรี และ 76 % เป็นผู้ที่อายุไม่เกิน 40 ปี

ตาราง 46. แสดงจำนวนครู แจกแจงตามอายุราชการ เงินเดือน เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุราชการ		เงินเดือน		
	ไม่เกิน 5 ปี	6 ปีขึ้นไป	ไม่เกิน 1300บาท	1400-2750บาท	2900บาทขึ้นไป
อำเภอชั้นใน	230	697	236	615	76
อำเภอชั้นนอก	65	297	155	195	12
ชนบุรี	144	662	301	479	26
รวม จำนวน	439	1656	692	1289	114
%	20.95	79.05	33.03	61.53	5.44

จากตาราง 46. แสดงว่าครูเก่า (79 %) มีมากกว่าครูใหม่ (21 %) ครูที่มีเงินเดือนปานกลาง (62 %) มีมากที่สุด รองลงไป (33 %) เป็นครูที่มีเงินเดือนน้อย ส่วนครูที่มีเงินเดือนสูงมีน้อยที่สุด (5 %) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดพระนครศรี-ชนบุรี เป็นครูที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูมานานมีมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย และ 5 % ของครูทั้งหมดในจังหวัดพระนครศรี-ชนบุรี มีเงินเดือน 2,900 บาทขึ้นไป

ตาราง 47. แสดงจำนวนครูใหญ่ แจกแจงตามเพศ วุฒิ และอายุจริง เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	เพศ		วุฒิ		อายุจริง	
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ไม่เกิน 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
อำเภอชนใน	14	7	8	13	4	17
อำเภอชนนอก	10	5	3	12	7	8
ชนบุรี	22	6	5	23	6	22
รวม จำนวน	46	18	16	48	17	47
%	71.88	28.12	25.00	75.00	26.56	73.44

จากตาราง 47. แสดงว่ามีครูใหญ่ชาย (72 %) มากกว่าครูใหญ่หญิง (28 %) ครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป (75 %) มีมากกว่าครูใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี (25 %) ครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป (73 %) มีมากกว่าครูใหญ่ที่มีอายุ 40 ปีลงมา (27 %)

นั่นคือ ผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นชาย 3 ใน 4 ของผู้บริหารทั้งหมด และมีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป 3 ใน 4 ของผู้บริหารในส่วนกลาง รวมทั้งผู้บริหารที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปด้วย

ตาราง 48. แสดงจำนวนครูใหญ่ แจกแจงตามอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่		เงินเดือน		
	ไม่เกิน 5 ปี	6 ปีขึ้นไป	ไม่เกิน 1300บาท	1400-2750 บาท	2900บาทขึ้นไป
อำเภอชั้นใน	9	12	—	1	20
อำเภอชั้นนอก	6	9	—	8	7
ชนบุรี	11	17	—	13	15
รวม จำนวน	26	38	—	22	42
%	40.63	59.37	—	34.38	65.62

จากตาราง 48. แสดงว่าครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป (59 %) มีมากกว่าครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 5 ปีลงมา (41 %) ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนสูง (66 %) มีมากที่สุด รองลงไปเป็นผู้ที่มีเงินเดือนปานกลาง (34 %)

นั่นคือ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่มาก มีจำนวนมากกว่า ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่น้อยประมาณ 18 % และส่วนมากผู้บริหารมีเงินเดือนสูงตั้งแต่ 2,900 บาทขึ้นไป

ตาราง 49. แสดงระดับความสนใจในการแสวงหาความรู้ของครูในทัศนะของครู
โรงเรียนเดียวกัน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ความสนใจแสวงหาความรู้ของครู				มากที่สุด
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	
อำเภอชั้นใน	9	130	458	293	37
อำเภอชั้นนอก	3	15	176	137	31
ชนบุรี	6	46	424	283	47
รวม จำนวน	18	191	1058	713	115
%	0.86	9.12	50.50	34.03	5.49

จากตาราง 49. แสดงว่า ตามทัศนะของครูด้วยกัน ครูส่วนมาก (90 %) สนใจ
แสวงหาความรู้ จึงสรุปได้ว่า ครูส่วนมากในโรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
มีลักษณะนิสัยที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพครูอย่างยิ่ง

ตาราง 50. แสดงระดับความสนใจในการแสวงหาความรู้ของครูในทัศนะของครูใหญ่
อาจารย์ใหญ่ จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ความสนใจในการแสวงหาความรู้ ของครูในโรงเรียน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
อำเภอชั้นใน	—	1	14	5	1
อำเภอชั้นนอก	—	—	12	3	—
ชนบุรี	—	2	17	9	—
รวม จำนวน	—	3	43	17	1
%	—	4.59	67.19	26.56	1.56

จากตาราง 50. แสดงว่า ครูส่วนมาก (94 %) สนใจแสวงหาความรู้ตามทัศนะของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ซึ่งเรื่องนี้ก็สอดคล้องกับผลในตารางที่ 49 ที่ว่า ครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สนใจในการศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

ตาราง 51. แสดงจำนวนครูที่เคยและไม่เคยได้รับการอบรม และการนำความรู้จากการอบรมมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงาน จำแนกตามรายกลุ่ม

กลุ่ม	เคยอบรม	ไม่เคยอบรม	เคยอบรมและนำความรู้ไปใช้				
			น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
อำเภอชั้นใน	729	198	55	56	318	257	43
อำเภอชั้นนอก	311	51	35	27	107	81	61
ชนบุรี	646	160	48	56	266	223	53
รวม จำนวน	1686	409	138	139	691	561	157
%	80.48	19.52	8.19	8.24	40.98	33.27	9.31

จากตาราง 51. แสดงว่า ครูส่วนมาก (80 %) เคยได้รับการอบรม ครูที่ได้รับการอบรม ส่วนใหญ่ (83 %) นำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ มาใช้ในการทำงาน นี่เป็นข้อยืนยันว่า การอบรมที่จัดให้มีขึ้นนั้น ได้รับผลคุ้มค่ามีความสูงเปล่าน้อยมาก สมควรที่จะจัดให้มีการอบรมบ่อยครั้งขึ้น

ตาราง 52. แสดงจำนวนครูใหญ่ที่เคยและไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับ งานในหน้าที่ และการนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน

กลุ่มทั้งหมด	ไม่เคย	เคย	ความรู้จากการอบรมมีประโยชน์ต่อการบริหารระดับ				
			น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
รวม จำนวน	13	51	12	—	20	18	1
%	20.31	79.69	23.53	—	33.22	35.29	1.96

จากการาง 52. แสดงว่า ครูใหญ่ส่วนมาก (80 %) เคยได้รับการอบรม ครูใหญ่
 ที่เคยได้รับการอบรม (70 %) นำความรู้จากการอบรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน
 จึงพอสรุปได้ว่า การอบรมครูใหญ่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้มีขึ้นนั้น นับว่า
 ได้ผลดีมากพอสมควร

2. ผลการวิเคราะห์การใช้และปัญหาการใช้กำลังครู

จากการศึกษาคำตอบแบบสอบถามของครู และครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ปรากฏผล
ตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตาราง 53. แสดงจำนวนเฉลี่ยของนักเรียน ต่อครู 1 คน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนครู			จำนวนนักเรียน			จำนวนนักเรียน ต่อครู 1 คน
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
อำเภอชั้นใน	290	904	1194	15544	8686	24230	20
อำเภอชั้นนอก	145	334	479	6579	4891	11470	24
ชนบุรี	371	606	977	12777	9138	21915	22
รวมยอดทั้งหมด	806	1844	2650	34900	22715	57615	22

จากตาราง 53. แสดงว่าในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีจำนวนเฉลี่ยของนักเรียน
22 คนต่อครู 1 คน นับว่าครูในโรงเรียนส่วนกลางมีอัตราส่วนใกล้เคียงกับอัตราที่ ยูเนสโก
เคยให้ข้อเสนอแนะ (Wronski และก่อ สวัสดิพิพัณชัย, 2509 : 9 - 11) อัตราส่วนระหว่าง
ครูต่อนักเรียนสำหรับระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ควรเป็น 1 : 25

หากพิจารณาเป็นรายกลุ่มแล้ว จะพบว่า ในกลุ่มอำเภอชั้นใน มีจำนวนนักเรียนต่อครู
1 คน มีอัตราต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนกลุ่มอำเภอชั้นนอกมีจำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน ในอัตราสูง
คือ 1 : 24 แต่ก็ยังน้อยกว่า ยูเนสโก กำหนดไว้

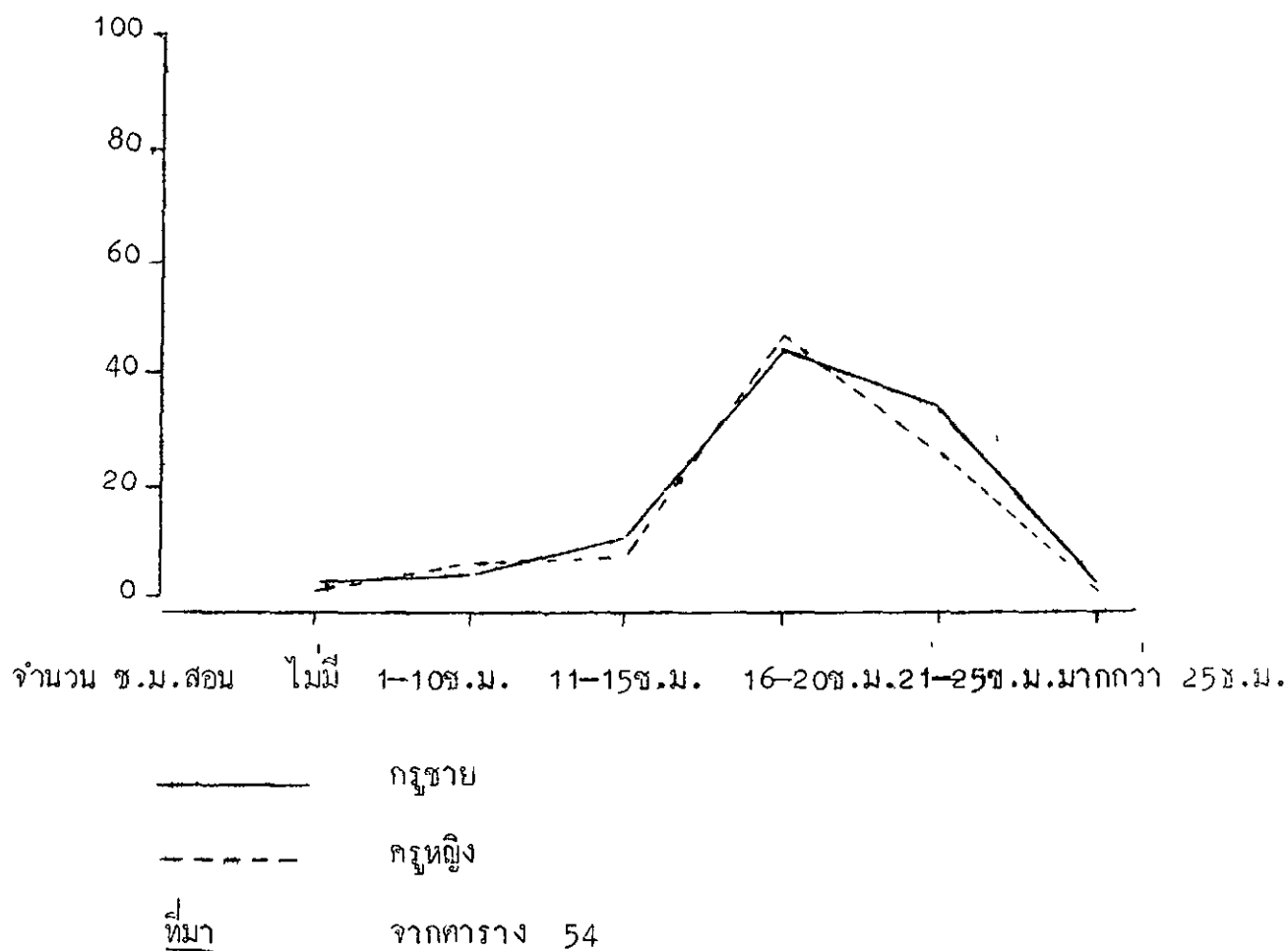
ตาราง 54. แสดงจำนวนความถี่ของครูชาย, ครูหญิง จำแนกตามชั่วโมงสอน
ใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	เพศ	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มี ช.ม.สอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
อำเภอชั้นใน	ชาย	5	12	46	95	134	3
	หญิง	9	43	57	337	178	8
อำเภอชั้นนอก	ชาย	4	5	12	63	25	2
	หญิง	8	10	14	134	83	2
ทตบุรี	ชาย	5	8	27	177	92	9
	หญิง	5	23	40	321	97	2
รวม	ชาย	14	25	85	335	251	14
	%	1.89	3.45	11.74	46.27	34.67	1.89
	หญิง	22	76	111	792	358	12
	%	1.60	5.54	8.10	57.77	26.11	0.88

จากตาราง 54. แสดงว่า ครูชายส่วนมาก (46 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง และไม่มีชั่วโมงสอนเลย (2 %)

ครูหญิงส่วนมาก (58 %) มีชั่วโมงการสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง และไม่มีชั่วโมงสอนเลย (2 %) เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว จะเห็นว่าครูมากกว่า 85 % ของครูทั้งหมด สอนตั้งแต่ 16 ชั่วโมงขึ้นไป ต่อ 1 สัปดาห์ จำนวนชั่วโมงสอนของครูชาย และครูหญิง ก็มีการแจกแจงคล้าย ๆ กัน

ความถี่ของช่วงเวลาเป็นร้อยละ (%)

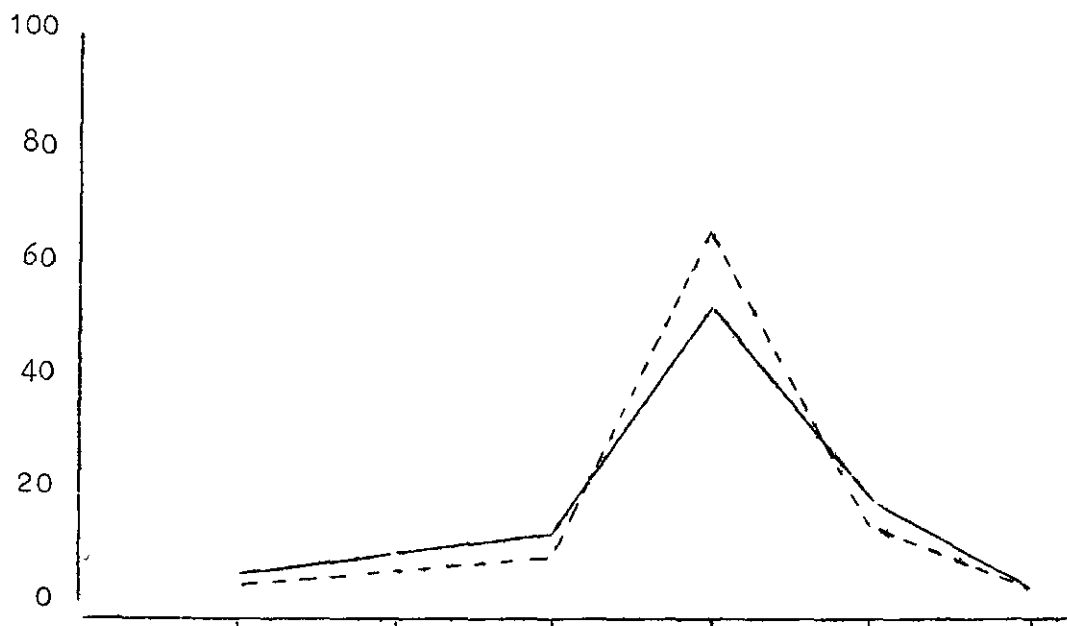
ภาพที่ 6. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบ จำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์
ของครูชายและครูหญิง

ตาราง 55. แสดงจำนวนครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีขึ้นไป จำแนกตาม
ชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	วุฒิ	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มี ช.ม.สอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
อำเภอชั้นใน	ต่ำกว่าปริญญาตรี	18	31	67	284	81	6
	ปริญญาตรีขึ้นไป	10	14	37	335	44	—
อำเภอชั้นนอก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	15	21	45	68	48	1
	ปริญญาตรีขึ้นไป	6	4	20	100	31	3
ชนบุรี	ต่ำกว่าปริญญาตรี	31	56	42	241	79	11
	ปริญญาตรีขึ้นไป	10	36	25	202	56	17
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	64	108	154	593	208	18
	%	5.50	9.43	13.45	51.79	18.17	1.57
	ปริญญาตรีขึ้นไป	26	54	82	63	131	20
	%	2.74	5.68	8.63	67.05	13.79	2.11

จากตาราง 55. แสดงว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีส่วนใหญ่ (52 %) มีจำนวน ชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง ไม่มีชั่วโมงสอนเลย (6 %) ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่ (67 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง ส่วนที่ไม่มีชั่วโมงสอนเลย (3 %) เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว จะเห็นว่า กรูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปมีจำนวนชั่วโมงสอน ในหนึ่งสัปดาห์มากกว่าครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ประมาณ 12 % สำหรับที่สอนตั้งแต่ 16 ชั่วโมง ขึ้นไป

ความถี่ของช่วงเวลาเป็นร้อยละ (%)

จำนวน ชม.สอน ไม่มี ชม.สอน 1-10 ชม. 11-15 ชม. 16-20 ชม. 21-25 ชม. มากกว่า 25 ชม.

————— ครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี

- - - - - ครูผู้ปริญญาตรีขึ้นไป

ที่มา จากตาราง 55

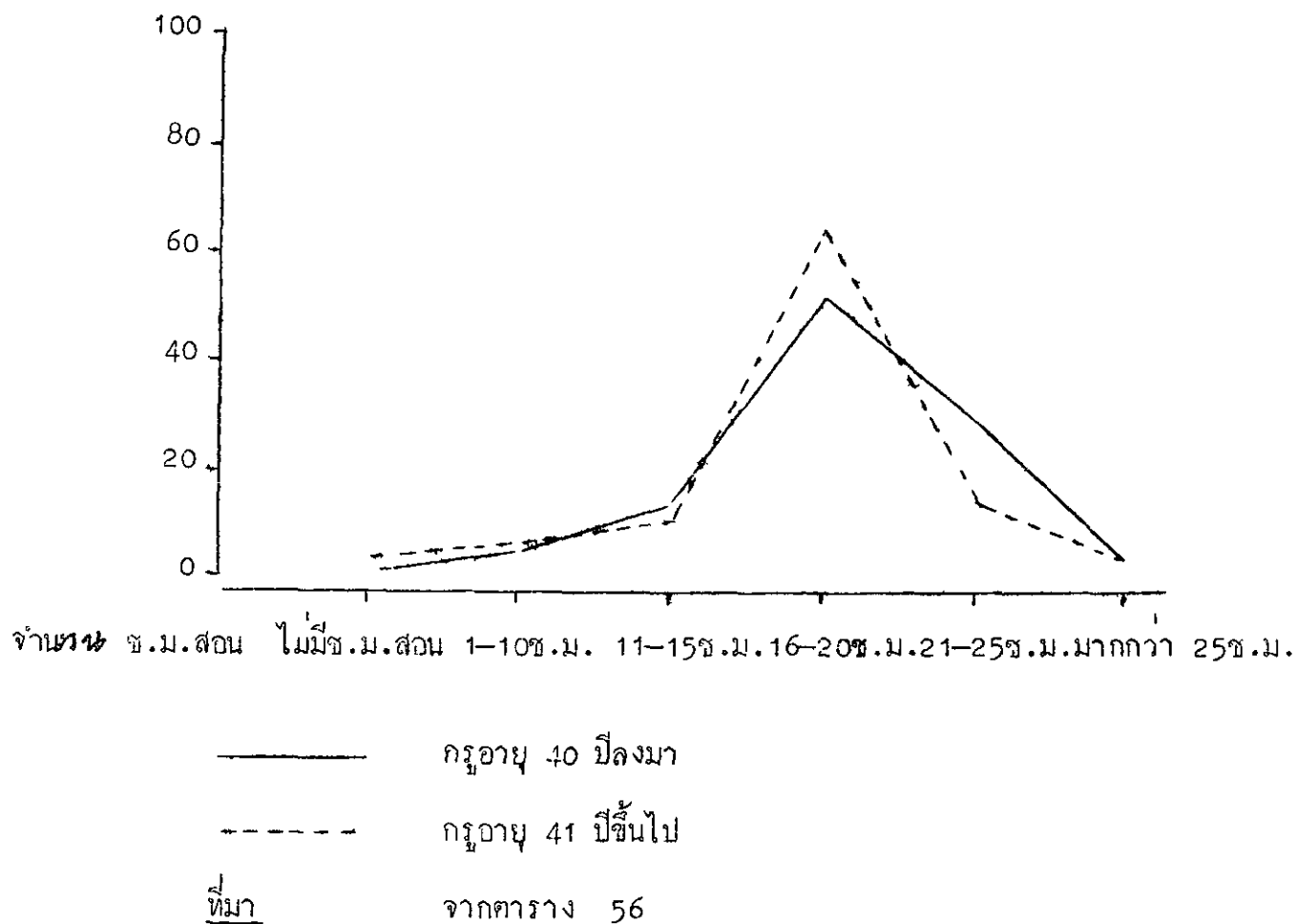
ภาพที่ 7 แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์
ของครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป

ตาราง 56. แสดงจำนวนครูที่อายุไม่เกิน 40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป จำแนกตาม ชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุจริง	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มี ช.ม.สอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 40 ปี	7	23	142	294	200	8
	41 ปีขึ้นไป	10	12	28	160	41	2
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 40 ปี	6	17	29	191	51	5
	41 ปีขึ้นไป	3	7	10	39	4	—
ชนบุรี	ไม่เกิน 40 ปี	10	16	35	337	199	14
	41 ปีขึ้นไป	—	5	12	136	34	8
รวม	ไม่เกิน 40 ปี	23	56	206	822	450	27
	%	1.45	3.54	13.01	51.89	28.41	1.70
	41 ปีขึ้นไป	13	24	50	335	79	10
	%	2.54	4.70	9.78	65.56	15.46	1.96

จากตาราง 56. แสดงว่า ครูอายุไม่เกิน 40 ปีส่วนใหญ่ (52 %) และครูอายุ 41 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่ (66 %) มีชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง ส่วนที่ไม่ได้สอนเลย ครูอายุไม่ถึง 40 ปีมี 1 % ครูที่อายุ 41 ปีขึ้นไป 3 % จากตัวเลขนี้พอจะอนุมานได้ว่า เกือบเฉลี่ยแล้ว ครูที่มีอายุน้อยจะมีจำนวนชั่วโมงสอน ตั้งแต่ 16 ชั่วโมงขึ้นไปใน 1 สัปดาห์ ใกล้เคียงกับครูอายุมาก

ความถี่ของช่วงเวลาเป็นร้อยละ (%)

ภาพที่ 6. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์
ของครูอายุ 40 ปีลงมา และครูอายุ 41 ปีขึ้นไป

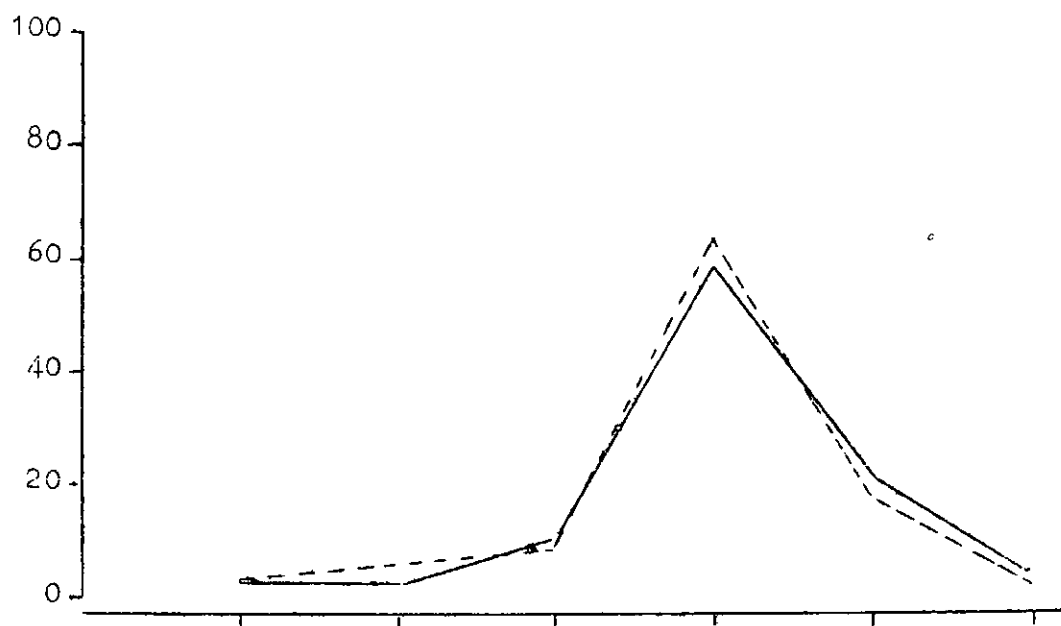
ตาราง 57. แสดงจำนวนครูที่มีอายุราชการไม่เกิน 5 ปี, 6 ปีขึ้นไป จำแนกตาม
จำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุราชการ	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มี ช.ม.สอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 5 ปี	4	2	18	146	56	4
	6 ปีขึ้นไป	20	27	60	447	134	9
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 5 ปี	4	6	12	30	12	1
	6 ปีขึ้นไป	13	15	25	196	45	3
ธนบุรี	ไม่เกิน 5 ปี	4	2	16	85	31	6
	6 ปีขึ้นไป	22	36	53	399	135	17
รวม	ไม่เกิน 5 ปี	12	10	46	261	99	11
	%	2.73	2.28	10.48	59.45	22.55	2.51
	6 ปีขึ้นไป	55	78	138	1042	314	29
	%	3.33	4.71	8.33	62.92	18.96	1.75

จากการาง 57. แสดงว่า ครูใหม่ส่วนมาก (59 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง ส่วนที่ไม่ได้สอนมี 3 %

ครูเก่าส่วนมาก (63 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง ส่วนไม่ได้สอนมี 3 % ถ้าพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ครูใหม่และครูเก่า มีจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยแล้วใกล้เคียงกันใน 1 สัปดาห์

ความถี่ของช่วงเวลาเป็นร้อยละ (%)

จำนวน ชม.สอน ไม่มี 1-10ชม. 11-15ชม. 16-20ชม. 21-25ชม. มากกว่า 25ชม. ม.

————— ครูอายุราชการ 5 ปีลงมา

- - - - - ครูอายุราชการ 6 ปีขึ้นไป

ที่มา จากตาราง 57

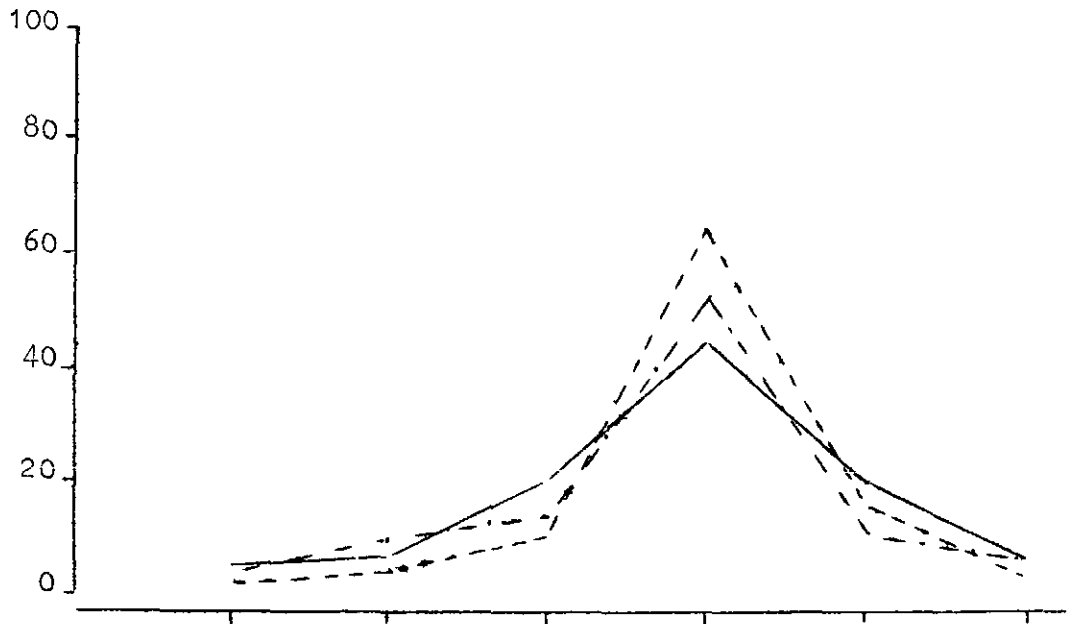
ภาพที่ 9. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์
ของครูอายุราชการ 5 ปีลงมา กับครูอายุราชการ 6 ปีขึ้นไป

ตาราง 58. แสดงจำนวนครูที่มีเงินเดือนน้อย, ปานกลาง, และเงินเดือนสูง
จำแนกตามจำนวนชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ช่วงเงินเดือน	จำนวนชั่วโมงสอนของครูใน 1 สัปดาห์					
		ไม่มี ช.ม.สอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
ภาคภายใน							
	ไม่เกิน 1300 บาท	14	16	28	132	33	13
	1400-2750 บาท	14	39	64	442	41	15
	2900 บาทขึ้นไป	3	4	11	43	9	6
ภาคภายนอก							
	ไม่เกิน 1300 บาท	9	12	32	61	39	2
	1400-2750 บาท	9	4	18	122	38	4
	2900 บาทขึ้นไป	—	3	—	7	2	—
รวม							
	ไม่เกิน 1300 บาท	13	11	76	119	63	19
	1400-2750 บาท	6	20	58	260	130	5
	2900 บาทขึ้นไป	1	7	5	9	4	—
รวม							
	ไม่เกิน 1300 บาท	36	39	136	312	135	34
	%	5.20	5.64	19.65	45.00	19.51	4.91
	1400-2750 บาท	29	63	140	824	209	24
	%	2.25	4.89	10.86	63.93	16.2	1.86
	2900 บาทขึ้นไป	4	14	16	59	15	6
	%	3.51	12.28	14.04	51.75	13.16	5.21

จากตาราง 58. แสดงว่า ครูที่มีเงินเดือนน้อยส่วนมาก (45 %) ครูที่มีเงินเดือนปานกลางส่วนมาก (64 %) และครูที่มีเงินเดือนสูงส่วนมาก (52 %) มีจำนวนชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16 – 20 ชั่วโมง เท่า ๆ กัน ส่วนที่ไม่ได้สอนเลย ครูเงินเดือนระดับต่ำมี 5 % ระดับปานกลางมี 2 % ครูที่มีเงินเดือนมี 4 % เมื่อพิจารณาตามตัวเลขโดยส่วนรวมแล้ว จะเห็นว่า โดยเฉลี่ยแล้วครูที่มีเงินเดือนระดับต่ำและระดับปานกลาง มีจำนวนชั่วโมงสอนพอ ๆ กับครูเงินเดือนสูง

ความถี่ของช่วงเวลาเป็นร้อยละ (Z)

จำนวน ช.ม.สอน ไม่มี ช.ม.สอน 1-10ช.ม. 11-15ช.ม. 16-20ช.ม. 21-25ช.ม. มากกว่า 25ช.ม.

- ครูเงินคือน้อย
 - - - - - ครูเงินเคื่อนปานกลาง
 - . - . - ครูเงินเคื่อนสูง

ที่มา จากตาราง 58

ภาพที่ 10. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์
ของครูเงินคือน้อย เงินเคื่อนปานกลาง และเงินเคื่อนสูง

ตาราง 59. แสดงจำนวนความถี่ของครูใหญ่ จำแนกตามชั่วโมงสอนใน 1 สัปดาห์

กลุ่มทั้งหมด	จำนวนชั่วโมงสอนในหนึ่งสัปดาห์					
	ไม่มี ช.ม.สอน	1-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	21-25 ช.ม.	มากกว่า 25 ช.ม.
รวม						
จำนวน	25	26	6	7	—	—
%	39.06	40.63	9.38	10.93	—	—

จากตาราง 59. ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ส่วนมาก (41 %) มีจำนวนชั่วโมงสอน สัปดาห์ละ 1 - 10 ชั่วโมง ไม่มีชั่วโมงสอนเลย 39 % นั่นคือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประมาณ 3 ใน 5 ของจำนวนครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ทั้งหมด มีชั่วโมงสอน สัปดาห์ละ 1 - 20 ชั่วโมง

ตาราง 60. แสดงจำนวนความถี่ของครู จำแนกตามชั่วโมงสอนซ่อมเสริม
ใน 1 สัปดาห์ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนชั่วโมงที่สอนซ่อมเสริมใน 1 สัปดาห์					
	ไม่มีเลย	1-5 ช.ม.	6-10 ช.ม.	11-15 ช.ม.	16-20 ช.ม.	มากกว่า 20 ช.ม.
อำเภอชั้นใน	296	562	39	13	11	6
อำเภอชั้นนอก	136	130	39	42	9	6
ชนบุรี	325	398	33	27	14	9
รวม จำนวน	757	1090	111	82	34	21
%	36.13	52.03	5.30	3.91	1.61	1.01

จากตาราง 60. แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (52 %) มีการสอนซ่อมเสริมสัปดาห์ละ 1 - 5 ชั่วโมง สอนซ่อมเสริม 6 - 20 ชั่วโมงมีประมาณ 11 % และมีจำนวนไม่น้อย (36 %) ที่ไม่มีการสอนซ่อมเสริมเลย

ตาราง 61. แสดงการรายเฉลี่ยการทำงานนอกเหนือการสอนของครู จำแนกตาม
เพศ วุฒิ และอายุราชการ

ประเภทของงาน	เพศ		วุฒิ		อายุราชการ	
					6 ปีขึ้นไป	
						๕
ธุรการ	1.8466	1.6331	1.8157	1.5684	1.6059	1.6944
ปกครอง	2.5690	2.0955	2.3886	2.2126	2.2984	2.3985
ห้องสมุด	1.5138	1.4150	1.3423	1.3400	1.5990	1.2711
แนะแนว	1.2969	1.5083	1.4288	1.4378	1.4760	1.4142
กิจกรรมนักเรียน	2.0773	1.9832	1.9030	1.8242	1.8815	1.8520
บริการนักเรียน	1.6008	1.5171	1.7126	1.5494	1.5740	1.5809
ครูประจำชั้น	2.5000	2.0430	2.4104	2.8705	2.3097	2.3870

หมายเหตุ

- ค่าน้ำหนัก ๕
1. หมายความว่า ไม่ได้ทำ
 2. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละ 1 - 5 ชั่วโมง
 3. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละ 6 - 10 ชั่วโมง
 4. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละ 11 - 15 ชั่วโมง
 5. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละ 16 - 20 ชั่วโมง
 6. หมายความว่า ทำสัปดาห์ละมากกว่า 20 ชั่วโมง

ตาราง 61 แสดงว่า

งานธุรการ ครูชายกับครูหญิง, ครูวุฒิค่ากว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรี
ขึ้นไป, ครูใหม่และครูเก่า แต่ละกลุ่มมีชั่วโมงการทำงาน
าร 1 - ชั่วโมง

<u>งานปกครอง</u>	ครูชายทำงานนี้สัปดาห์ละ 6 – 10 ชั่วโมง ครูหญิงทำงาน สัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง เช่นเดียวกับครูมีวุฒิและไม่มีวุฒิ ครูใหม่และครูเก่าทำสัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง
<u>งานห้องสมุด</u>	ครูชายทำสัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง ครูหญิงมีชั่วโมงการทำงานประเภทนี้น้อย ครูวุฒิค่ากว่าปริญญาและปริญญาตรีขึ้นไปทำงานค่านี้นับ ครูใหม่ทำงานค่านี้อัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง ส่วน ครูเก่าทำงานประเภทนี้น้อย
<u>งานแนะแนว</u>	ครูชายทำงานประเภทนี้น้อยกว่าครูหญิง ซึ่งครูหญิงทำ สัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง ครูวุฒิค่ากว่าปริญญาตรีและครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปทำงาน ประเภทนี้น้อย ครูใหม่และครูเก่า เช่นเดียวกัน มีชั่วโมงการทำงาน ประเภทนี้น้อย
<u>งานกิจกรรมนักเรียน</u>	ครูชายและครูหญิงทำงานค่านี้อัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง เช่นเดียวกับ ครูวุฒิค่ากว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ครูใหม่และครูเก่า
<u>งานบริการนักเรียน</u>	ครูชาย, ครูหญิง, ครูวุฒิค่ากว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรี ขึ้นไป, ครูใหม่และครูเก่าทำงานประเภทนี้ สัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง
<u>งานครูประจำชั้น</u>	ครูชายทำสัปดาห์ละ 6 – 10 ชั่วโมง เช่นเดียวกับครู วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ครูหญิงทำงานประเภทนี้สัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง ครูวุฒิค่ากว่าปริญญาตรี, ครูเก่าและครูใหม่ ทำงานประเภทนี้ สัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง

จึงสรุปได้ว่า งานพิเศษที่นอกเหนือจากการสอนนั้น ส่วนมาก
ครูปฏิบัติกัน คือ งานปกครอง, งานประจำชั้น และงาน
กิจกรรมนักเรียน

ส่วนงานที่มีชั่วโมงตาน้อย คือ งานแนะแนว,
งานห้องสมุด, งานบริการนักเรียนและงานธุรการ
งานที่ปฏิบัติกัน ส่วนมากจะใช้เวลามากที่สุดประมาณ
สัปดาห์ละ 6 – 10 ชั่วโมง สำหรับงานก้นปกครอง
และครูประจำชั้น นอกจากนั้นทำสัปดาห์ละ 1 – 5 ชั่วโมง
กันั้น เมื่อคึกชั่วโมงสอนค้ายแล้ว ครูในจังหวัดพระนคร-
ธนบุรี จะทำงานทั้งค้งงานสอนและงานนอกเหนืองานสอน
ประมาณสัปดาห์ละ 21 – 30 ชั่วโมง

ตาราง 62. แสดงจำนวนความถี่ของครู จำแนกตามจำนวนนักเรียนในชั้นที่ครูสอน โดยเฉลี่ย เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนนักเรียนในชั้นที่สอนโดยเฉลี่ย				
	น้อยกว่า 20 คน	21-30 คน	31-40 คน	41-50 คน	มากกว่า 50 คน
อำเภอชั้นใน	21	43	548	297	18
อำเภอชั้นนอก	10	17	243	88	4
ชนบุรี	37	43	367	347	12
รวม จำนวน	68	103	1158	732	34
%	3.25	4.92	55.27	34.94	1.62

จากตาราง 62. แสดงว่า ส่วนใหญ่ (55 %) มีจำนวนนักเรียนในชั้นที่สอนโดยเฉลี่ย 31 - 40 คน หรืออาจสรุปได้ว่า ประมาณ 90 % ของครูทั้งหมดประมาณว่า แต่ละชั้นที่สอนจะอยู่ระหว่าง 31 - 50 คน

ตาราง 63. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่สอนตรงและไม่ตรงตามความสามารถ
จำแนกตามวุฒิ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและวุฒิ	สอนตรงความสามารถ		
	ไม่ตรงทั้งหมด	ตรงบ้างไม่ตรงบ้าง	ตรงทั้งหมด
อำเภอชั้นใน			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	53	108	326
ปริญญาตรีขึ้นไป	41	114	235
อำเภอชั้นนอก			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	59	117
ปริญญาตรีขึ้นไป	17	43	104
ชนบุรี			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	44	158	258
ปริญญาตรีขึ้นไป	26	85	235
รวม			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	119	325	701
%	10.39	28.38	61.23
ปริญญาตรีขึ้นไป	84	242	624
%	8.84	25.47	65.69

จากตาราง 63. แสดงว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีส่วนมาก (61 %) และครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปส่วนมาก (66 %) สอนตรงความรู้ความสามารถ ส่วนครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีสอนไม่ตรงความถนัดมี 10 % มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปสอนไม่ตรง 9 %

ฉะนั้นถ้าพิจารณาตามข้อมูลนี้ จะเห็นว่า ครูที่เรียนวิชาเอกต่าง ๆ ออกไปนั้น โอกาสที่จะสอนได้ตรงวิชาเอกของตนมีมากกว่าไม่ตรงเลยทีเดียว การวัดครูเข้าสอนของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถจัดครูเข้าสอนได้ตรงความถนัดของครูประมาณ 61 - 66 %

ตาราง 64. แสดงปัญหาของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ในการจัดครูเข้าสอน

กลุ่มทั้งหมด	ปัญหาในการจัดครูเข้าสอน			
	ไม่มีปัญหา	ครูมีความสามารถไม่ตรงวิชาที่สอน	มีครูไม่พอ	ครูไม่ชอบสอนในบางวิชา
รวม จำนวน	4	17	37	6
%	6.25	26.57	57.80	9.38

จากตาราง 64. แสดงว่าปัญหาการจัดครูเข้าสอนของครูใหญ่ส่วนมาก (58 %) ได้แก่การมีครูไม่พอ รองลงไปได้แก่ครูที่มีความสามารถไม่ตรงกับวิชาที่สอน (27 %)

ตาราง 65. แสดงจำนวนโรงเรียนที่ครูไม่พอและครูเกินในสาขาวิชาต่าง ๆ
เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและ จำนวนครู	ครูสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ขาดและเกินความต้องการของโรงเรียน									
	ภาษา ไทย	ภาษาอังกฤษ	คณิต ศาสตร์	วิทยา ศาสตร์	สังคม ศึกษา	ศิลป ศึกษา	พลา นามัย	บรรณ รักษ์	แนะแนว	โสตทัศน ศึกษา
อำเภอชั้นใน										
ครูไม่พอ	11	11	7	11	7	3	10	9	13	13
ครูเกิน	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
อำเภอชั้นนอก										
ครูไม่พอ	8	11	9	9	5	9	5	4	7	7
ครูเกิน	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
ทนาย										
ครูไม่พอ	15	18	19	17	13	7	9	12	11	11
ครูเกิน	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—
รวม										
ครูไม่พอ	34	40	35	37	25	19	24	25	31	31
%	53.13	62.50	54.69	57.81	39.06	29.69	37.50	39.06	48.44	48.44
ครูเกิน	—	—	1	—	1	7	—	—	—	—
%	—	—	1.56	—	1.56	10.94	—	—	—	—

จากตาราง 65. แสดงว่า ครูสาขาวิชาที่โรงเรียนส่วนมาก (11 %) มีเกินต้องการ
คือครูสอนศิลปศึกษา รองลงมาคือสอนสังคมศึกษา และคณิตศาสตร์ซึ่งมีจำนวน พอ ๆ กัน

ครูสาขาวิชาที่โรงเรียนส่วนมาก (63 %) มีไม่พอก็คือ ครูสอนภาษาอังกฤษ รองลงไป คือครูสอนวิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์, ภาษาไทย, แนะแนว, โสตทัศนศึกษา, บรรณารักษ์, สังคมศึกษาและศิลปะศึกษา ตามลำดับ

ตาราง 66. แสดงจำนวนโรงเรียนที่ต้องการครูเพิ่มอีก ในปีการศึกษา 2513
จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	จำนวนครูที่ต้องการ				
	เพียงพอแล้ว	1-2 คน	3-5 คน	6-10 คน	มากกว่า 10 คน
อำเภอชั้นใน	—	9	7	3	2
อำเภอชั้นนอก	1	3	4	5	2
ชนบุรี	1	6	15	3	3
รวม จำนวน	2	18	26	11	7
%	3.12	28.12	40.63	17.19	10.94

จากตาราง 66. แสดงว่า โรงเรียนส่วนมาก (41 %) ของแต่ละโรงเรียน ต้องการครูเพิ่ม 4 - 15 คน จากตารางนี้ชี้ให้เห็นว่า ความต้องการครูมีมาก ประมาณ 9 ใน 10 ของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องการครูเพิ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปจนถึง 15 คน

ตาราง 67. แสดงความเหมาะสมของงานนอกเหนืองานสอนกับความรู้ความสามารถ
ของครู จำแนกตามวุฒิ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	วุฒิ	งานที่ได้รับมอบหมายเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
อำเภอชั้นใน	ต่ำกว่าปริญญาตรี	28	57	213	122	67
	ปริญญาตรีขึ้นไป	33	39	249	80	39
อำเภอชั้นนอก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	12	14	109	41	22
	ปริญญาตรีขึ้นไป	15	27	79	37	6
ชนบุรี	ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	26	266	98	48
	ปริญญาตรีขึ้นไป	20	23	197	59	47
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	62	97	588	261	137
	%	5.42	8.47	51.35	22.79	11.97
	ปริญญาตรีขึ้นไป	68	89	525	176	92
	%	7.16	9.37	55.26	18.53	9.68

จากตาราง 67. แสดงว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีส่วนมาก (86 %) ทำงาน
นอกเหนืองานสอนเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปส่วนมาก (84 %) ทำงานนอกเหนืองานสอน เหมาะสมกับ
ความรู้ความสามารถ

จึงอาจสรุปได้ว่า ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้บริหารคำนึงถึงความรู้ความสามารถ
ของครูก่อนที่จะมอบหมายงานให้ทำ

ตาราง 68. แสดงการรายเฉลี่ยเวลาที่ใช้เตรียมตัวเข้าสอนเมื่อสัญญาณเริ่มแล้ว เวลาที่อยู่ที่โรงเรียนก่อนโรงเรียนเช้าและโรงเรียนเล็ก จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ใช้เวลาเตรียมเข้าสอน $\bar{X}$	ถึงโรงเรียนก่อนโรงเรียนเช้า $\bar{X}$	อยู่โรงเรียนหลังโรงเรียนเล็ก $\bar{X}$
อำเภอชั้นใน	4.1100 *	3.3300 **	3.4724 **
อำเภอชั้นนอก	4.2265 *	2.9005 **	3.3867 **
ชนบุรี	4.0359 *	3.3282 **	3.3449 **
รวม	4.1016 *	3.2550 **	3.4085 **

หมายเหตุ

ค่าน้ำหนัก $\bar{X}$

1. หมายความว่า ใช้เวลามากกว่า 15 นาที, *	1. ตรงเวลาพอดี **
2. หมายความว่า ใช้เวลา 11-15 นาที, *	2. น้อยกว่า 15 นาที **
3. หมายความว่า ใช้เวลา 6-10 นาที, *	3. 15-30 นาที **
4. หมายความว่า ใช้เวลา 1-5 นาที, *	4. 31-60 นาที **
5. หมายความว่า เข้าสอนทันที, *	5. มากกว่า 60 นาที **

จากตาราง 68. แสดงว่า ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ครูใช้เวลาเตรียมตัวเข้าสอนเมื่อสัญญาณเริ่มแล้วโดยเฉลี่ย 1 - 5 นาที ครูมาถึงก่อนโรงเรียนเช้าโดยเฉลี่ย 15 - 30 นาที จึงสรุปได้ว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง ได้ปฏิบัติตนเหมาะสมพอควรแล้ว

ตาราง 69. แสดงการแจกแจงจำนวนครูชาย, หญิง จำแนกตามวันลาในภาคต้น
ปีการศึกษา 2513 เป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและเพศ	ช่วงวันลาถึงและลาป่วย					
	มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลาเลย	
อำเภอชั้นใน						
	ชาย	4	5	13	193	80
	หญิง	14	5	57	328	228
อำเภอชั้นนอก						
	ชาย	5	7	12	51	36
	หญิง	11	5	32	142	61
ธนบุรี						
	ชาย	30	17	34	199	38
	หญิง	15	21	51	289	112
รวม						
	ชาย	39	29	59	443	154
	%	5.39	4.01	8.15	61.19	21.27
	หญิง	40	31	140	759	401
	%	2.92	2.26	10.21	55.36	29.25

จากตาราง 69. แสดงว่า ครูชายส่วนมาก (61 %) มีวันลา 1 - 5 วัน ครูหญิง
ส่วนมาก (55 %) มีวันลา 1 - 5 วัน

เมื่อพิจารณาการแจกแจงความถี่ของวันลาครูชายและครูหญิงแล้วจะเห็นว่า การแจกแจง
จะมีความเบ้ไปทางบวก แต่อย่างไรก็ตาม การกระจายวันลาของครูชาย มีมากกว่าครูหญิง

ตาราง 70. แสดงการแจกแจงจำนวนครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำแนกตามวันลา
ในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	วุฒิ	ช่วงวันลากิจและลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลาเลย
อำเภอชั้นใน	ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	7	35	275	163
	ปริญญาตรีขึ้นไป	11	3	26	224	176
อำเภอชั้นนอก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	10	5	24	114	45
	ปริญญาตรีขึ้นไป	6	6	24	87	41
ธนบุรี	ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	22	50	274	94
	ปริญญาตรีขึ้นไป	17	16	28	188	97
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	34	109	663	302
	%	3.23	2.97	9.52	57.90	26.38
	ปริญญาตรีขึ้นไป	34	25	78	499	314
	%	3.58	2.63	8.21	52.53	33.05

จากตาราง 70. แสดงว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีส่วนมาก (58 %) มีวันลา 1 - 5 วัน ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปส่วนมาก (52 %) มีวันลา 1 - 5 วัน เมื่อพิจารณาการแจกแจงความถี่ของวันลา ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีและครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรีมีการกระจายเท่า ๆ กัน

และโอกาสที่ไม่ว่างของครูผู้ปฏิบัติมีมากกว่าผู้ต่ำกว่าปฏิบัติ โดยส่วนรวมแล้ว
ครูที่มีผู้ต่ำกว่าปฏิบัติ และปฏิบัติขึ้นไป มีวันลาต่างกันเพียงเล็กน้อย

ตาราง 71. แสดงการแจกแจงจำนวนครูอายุไม่เกิน 40 ปี, 41 ปีขึ้นไป จำแนก
ตามวันลา ในภาคต้นปีการศึกษา 2513 เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุจริง	ช่วงวันลากิจและลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลาเลย
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 40 ปี	13	7	49	329	276
	41 ปีขึ้นไป	5	3	19	126	100
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 40 ปี	11	10	34	169	75
	41 ปีขึ้นไป	5	1	7	30	20
ชนบท	ไม่เกิน 40 ปี	28	30	72	383	98
	41 ปีขึ้นไป	9	10	18	104	54
รวม	ไม่เกิน 40 ปี	52	47	155	881	449
	%	3.28	2.97	9.78	55.62	28.35
	41 ปีขึ้นไป	19	14	44	260	174
	%	3.72	2.74	8.61	50.88	34.05

จากตาราง 71. แสดงว่า ครูที่มีอายุไม่เกิน 40 ปีส่วนมาก (56 %) มีวันลา 1 – 5 วัน ครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปส่วนมาก (51 %) มีวันลา 1 – 5 วัน

เมื่อพิจารณาการแจกแจงความถี่วันลาของครูอายุมาก จะเห็นได้ว่า ครูอายุน้อย มีโอกาสลาราชการมากกว่าครูอายุมาก หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า อายุจริงจะมีความสัมพันธ์ในทางลบการลาราชการของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 72. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่มีอายุราชการไม่เกิน 5 ปี, 6 ปีลงมา
จำแนกตามวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุราชการ	ช่วงวันลากิจและลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลาเลย
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 5 ปี	2	1	5	190	32
	6 ปีขึ้นไป	16	9	34	389	249
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 5 ปี	—	3	11	34	17
	6 ปีขึ้นไป	19	11	41	135	91
ชนบุรี	ไม่เกิน 5 ปี	—	2	5	69	68
	6 ปีขึ้นไป	16	23	81	305	237
รวม	ไม่เกิน 5 ปี	2	6	21	293	117
	%	0.46	1.37	4.78	66.74	26.65
	6 ปีขึ้นไป	51	43	156	829	577
	%	3.08	2.60	9.42	50.06	34.84

จากตาราง 72. แสดงว่า ครูใหม่ส่วนมาก (67 %) มีวันลา 1 - 5 วัน ส่วนครูเก่าส่วนมาก (50 %) มีวันลา 1 - 5 วัน จากการพิจารณาการแจกแจงความถี่ วันลากับอายุราชการพอจะอนุมานได้ว่า อายุราชการของครูจะมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการลาราชการ นั่นคือครูที่มีอายุราชการมากจะลำน้อยกว่า ครูที่มีอายุราชการน้อย

ตาราง 73. แสดงการแจกแจงจำนวนครูที่มีเงินเดือนน้อย ปานกลาง
และเงินเดือนสูง จำแนกตามวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513

กลุ่ม	เงินเดือน	ช่วงวันลากิจและลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลาเลย
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 1300 บาท	4	3	19	129	81
	1400-2750 บาท	15	8	55	371	166
	2900 บาทขึ้นไป	1	—	13	27	35
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 1300 บาท	6	6	21	97	25
	1400-2750 บาท	9	8	47	97	34
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	3	7	2
ชนบุรี	ไม่เกิน 1300 บาท	9	16	32	163	81
	1400-2750 บาท	14	26	36	240	163
	2900 บาทขึ้นไป	1	2	1	10	12
รวม	ไม่เกิน 1300 บาท	19	25	72	389	187
	%	2.75	3.61	10.41	56.21	27.02
	1400-2750 บาท	38	42	138	708	363
	%	2.95	3.26	10.70	54.93	28.16
	2900 บาทขึ้นไป	2	2	17	44	49
	%	1.75	1.75	14.92	38.60	42.98

จากตาราง 73. แสดงว่า ครูที่มีเงินเดือนต่ำส่วนมาก (56 %) มีวันลา 1 – 5 วัน ครูที่มีเงินเดือนปานกลางส่วนมาก (55 %) มีวันลา 1 – 5 วัน และครูที่มีเงินเดือนสูงส่วนมาก (43 %) ไม่มีวันลาเลย จากการพิจารณาการแจกแจงความถี่วันลาของครูที่แบ่งตามอัตราเงินเดือน จะพบว่า ครูที่มีเงินเดือนน้อยและครูที่มีเงินเดือนปานกลาง โอกาสที่จะลาจะมีพอ ๆ กัน ส่วนครูที่มีเงินเดือนสูงมีวันลำน้อย อาจกล่าวได้ว่า วันลาของครูเงินเดือนน้อย ครูเงินเดือนปานกลาง และครูที่มีเงินเดือนสูงมีความสัมพันธ์กันในทางลบ

ตาราง 74. แสดงการแจกแจงจำนวนวันลาิจและลาป่วยของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่
 จำแนกตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่
 และเงินเดือน ตามวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513

ลักษณะครูใหญ่และอาจารย์ใหญ่		จำนวนวันลาิจและลาป่วย				
		มากกว่า 15 วัน	11-15 วัน	6-10 วัน	1-5 วัน	ไม่มีวันลาเลย
เพศ ชาย		—	—	2	6	38
	%	—	—	4.35	13.04	82.01
	หญิง	—	—	—	2	16
	%	—	—	—	11.11	88.89
วุฒิ ค่ากว่าปริญญาตรี		—	—	1	3	12
	%	—	—	6.25	18.75	75.00
	สูงกว่าตรีขึ้นไป	—	—	1	6	41
	%	—	—	2.08	12.50	85.42
อายุจริง ไม่เกิน 40 ปี		—	—	—	3	14
	%	—	—	—	17.65	82.35
	41 ปีขึ้นไป	—	—	2	6	39
	%	—	—	4.26	12.77	82.07
อายุราชการ ไม่เกิน 5 ปี		—	—	—	3	23
	%	—	—	—	11.54	88.46
	6 ปีขึ้นไป	—	—	2	5	31
	%	—	—	5.26	13.16	81.58
เงินเดือน ไม่เกิน 1300 บาท		—	—	—	—	—
	%	—	—	—	—	—
	1400-2750 บาท	—	—	—	3	19
	%	—	—	—	13.64	86.36
	2900 บาทขึ้นไป	—	—	2	6	34
	%	—	—	4.76	14.29	80.95

จากตาราง 74. แสดงว่าครูใหญ่ชายส่วนมาก (82 %) ไม่มีวันลาเลย ครูใหญ่หญิง ส่วนมาก (89 %) ไม่มีวันลา

ครูใหญ่ที่มีวุฒิค่ากว่าปริญญาตรีส่วนมาก (75 %) ไม่มีวันลาและครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรี ขึ้นไปส่วนมาก (85 %) ไม่มีวันลา

ครูใหญ่ที่มีอายุ 40 ปีลงมา ส่วนมาก (82 %) และครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปส่วนมาก (83 %) ไม่มีวันลา

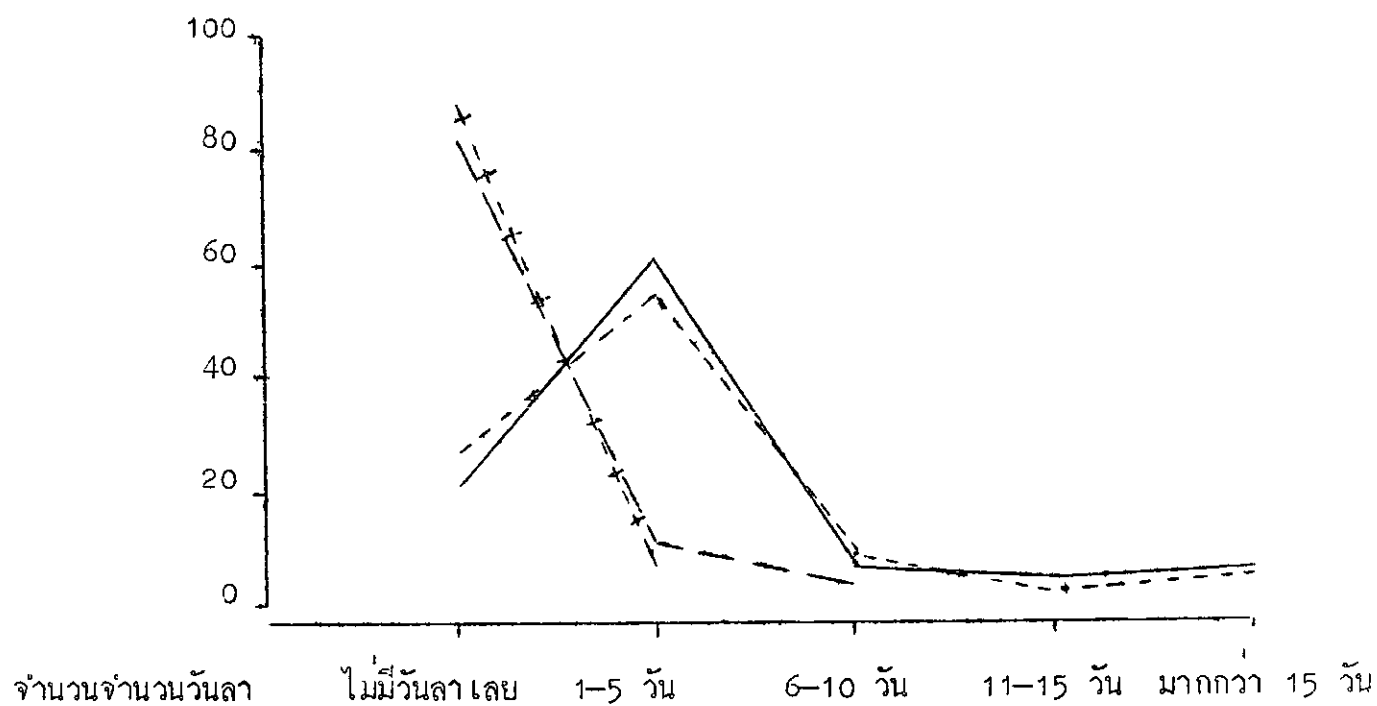
ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 5 ปีลงมา ส่วนมาก (88 %) และครูใหญ่ที่มี อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป ส่วนมาก (82 %) ไม่มีวันลา

ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนปานกลาง ส่วนมาก (86 %) และครูใหญ่ที่มีเงินเดือนสูง ส่วนมาก (81 %) ไม่มีวันลา

ในเรื่องวันลาของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี พอสรุปได้ดังนี้

1. โอกาสที่จะลาราชการของครูใหญ่หญิงมีน้อยกว่าครูใหญ่ชาย
2. ครูใหญ่ที่มีวุฒิค่ากว่าปริญญาตรีมีโอกาสดูแลราชการมากกว่าครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรี ขึ้นไป
3. ครูใหญ่อายุมากมีโอกาสดูแลราชการพอ ๆ กับครูใหญ่อายุน้อย
4. ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปลาาราชการมากกว่า ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ตั้งแต่ 5 ปีลงมา
5. ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนมาก ลาาราชการมากกว่าครูใหญ่ที่เงินเดือนน้อย

จำนวนความถี่ของวันลาเป็นร้อยละ (%)

————— ครูชาย

----- ครูหญิง

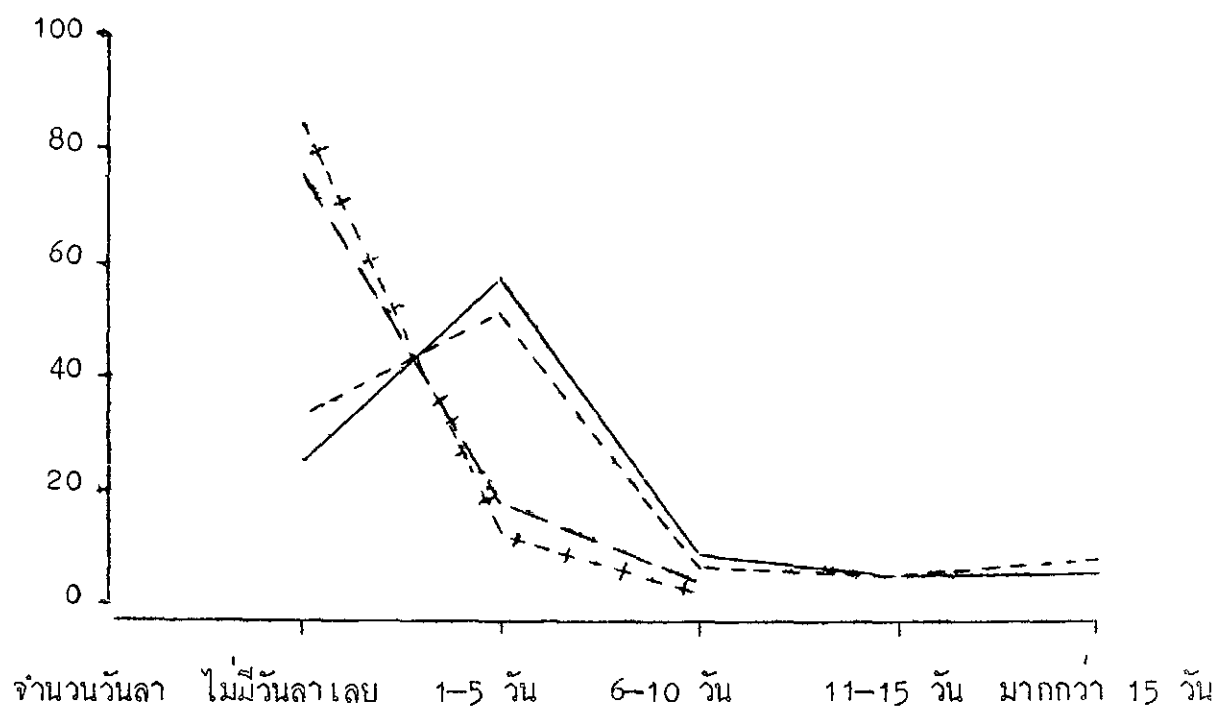
— — — — — ครูใหญ่ชาย

+ - + - + - ครูใหญ่หญิง

ที่มา จากตาราง 69 และ 74

ภาพที่ 11. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครูชาย, ครูหญิง, ครูใหญ่ชาย และครูใหญ่หญิง

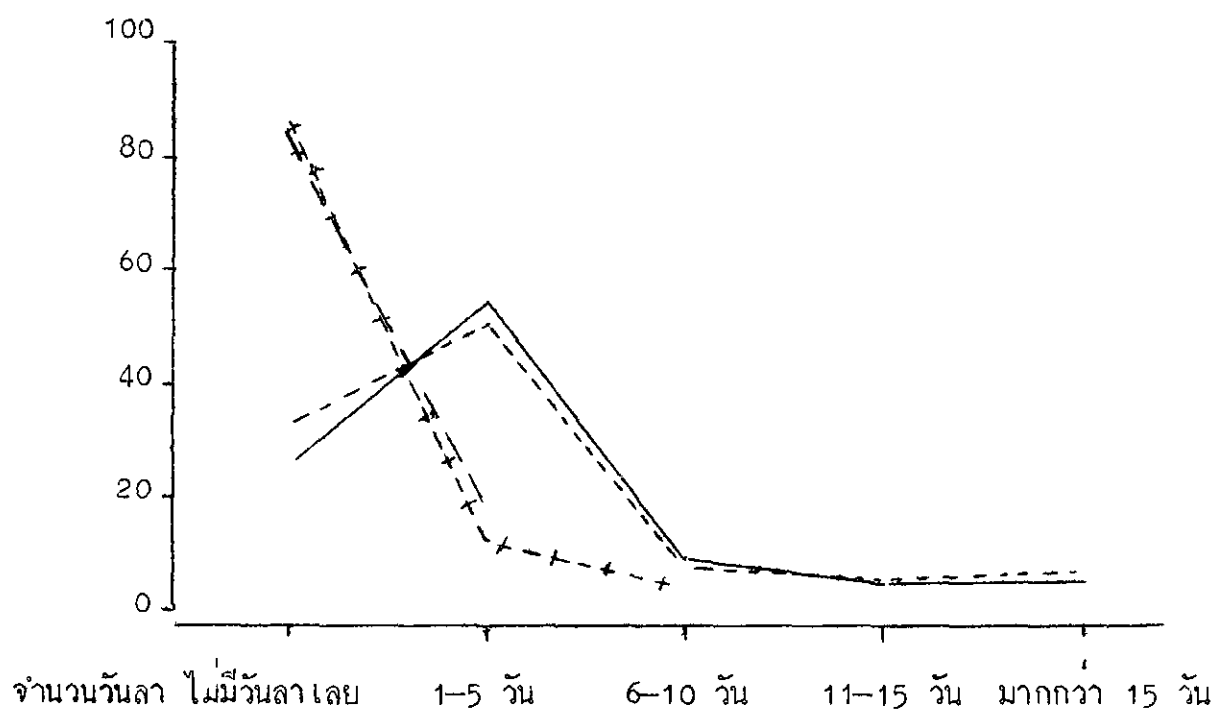
จำนวนความถี่ของวันลา เป็นร้อยละ (%)

————— ครูผู้พิทักษ์ต่ำกว่าปรกติ
 - - - - - ครูผู้พิทักษ์สูงกว่าปรกติ
 — — — — ครูใหญ่ผู้พิทักษ์ต่ำกว่าปรกติ
 + - + - + - + - ครูใหญ่ผู้พิทักษ์สูงกว่าปรกติ
 ที่มา จากการสำรวจ 70 และ 74

ภาพที่ 12. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครู และครูใหญ่ ที่มีผู้พิทักษ์ต่ำกว่าปรกติ, ครู และครูใหญ่ ที่มีผู้พิทักษ์สูงกว่าปรกติ

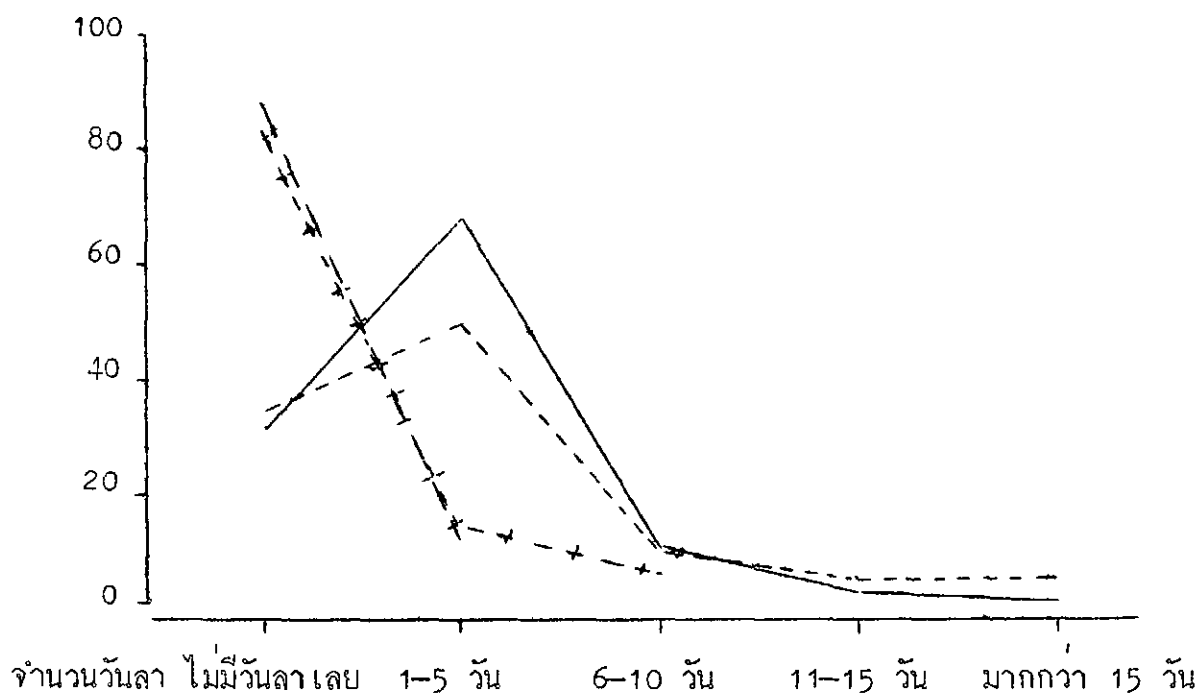
จำนวนความถี่ของวันลาเป็นร้อยละ (%)

————— ครูอายุไม่เกิน 40 ปี
 - - - - - ครูอายุ 41 ปีขึ้นไป
 - - - - - ครูใหญ่อายุไม่เกิน 40 ปี
 + - + - + ครูใหญ่อายุ 41 ปีขึ้นไป
 ที่มา จากตาราง 71 และ 74

ภาพที่ 13. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบจำนวนวันลาในภาคคันปีการศึกษา 2513 ของครู ครูใหญ่ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี ครูและครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป

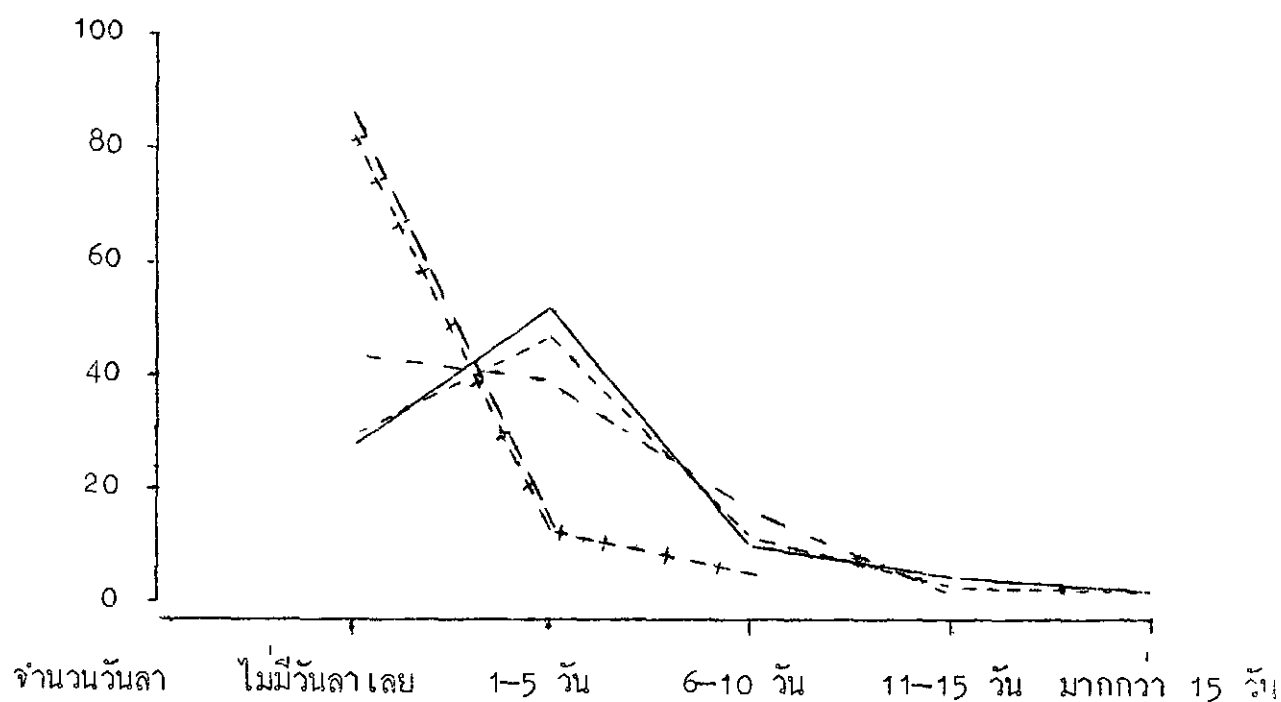
ความถี่จำนวนวันลาเป็นร้อยละ (%)

- ครูอายุราชการไม่เกิน 5 ปี
 - - - - - ครูอายุราชการ 6 ปีขึ้นไป
 ครูใหญ่อายุที่เป็นครูใหญ่ไม่เกิน 5 ปี
 + - + - + - ครูใหญ่อายุที่เป็นครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป
 ที่มา ตาราง 72 และ 74

ภาพที่ 14. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครูใหญ่ และครู จำแนกตามอายุที่เป็นครูใหญ่ และอายุราชการของครู 5 ปีลงมา และ 6 ปีขึ้นไป

จำนวนการลาเป็นร้อยละ (%)

- ครูที่มีเงินเดือนน้อย (ไม่เกิน 1300 บาท)
- ครูที่มีเงินเดือนปานกลาง (1400 - 2750 บาท)
- - - - - ครูที่มีเงินเดือนสูง (2900 บาทขึ้นไป)
- — — + — ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนปานกลาง (1400 - 2750 บาท)
- + - + - + - ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนสูง (2900 บาทขึ้นไป)

ที่มา

จากตาราง 73 และ 74

ภาพที่ 15. แสดงเส้นภาพเปรียบเทียบวันลาในภาคต้นปีการศึกษา 2513 ของครู และครูใหญ่ที่มีเงินเดือนน้อย เงินเดือนปานกลาง, เงินเดือนสูง

ตาราง 75. แสดงจำนวนครูที่เข้าสอนแทนครูที่ไม่มา จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	การเข้าสอนแทนครูที่ไม่มา		
	ไม่เคย	น้อยครั้ง	บ่อยครั้ง
อำเภอชั้นใน	84	596	247
อำเภอชั้นนอก	106	118	138
ชนบุรี	55	485	266
รวม จำนวน	245	1199	651
%	11.70	57.23	31.07

จากตาราง 75. แสดงว่าครูส่วนใหญ่ (98 %) เคยสอนแทนครูที่ไม่มา ส่วนครูที่ไม่เคยสอนแทนเลยมีน้อยเพียง 12 %

ตาราง 76. แสดงจำนวนครูที่สังเกตการปล่อยให้ชั้นว่าง โดยไม่มีครูเข้าสอน
จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ชั้นว่างไม่มีครูเข้าสอน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
อำเภอชั้นใน	19	30	65	559	254
อำเภอชั้นนอก	24	28	45	178	87
ชนบุรี	33	69	84	397	223
รวม จำนวน	76	127	194	1134	564
%	3.63	6.06	9.26	54.13	26.92

จากตาราง 76. แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (81 %) สังเกตเห็นว่า มีชั้นว่าง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งอาจสรุปได้ว่า ครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง มีส่วนน้อยประมาณ 10 % ที่สังเกตเห็นว่า มีชั้นว่าง ไม่มีครูเข้าสอนแทน

ตาราง 77. แสดงจำนวนครั้งในการประชุม และปฏิบัติงานของครูในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

กลุ่มทั้งหมด	ไม่มีการประชุมเลย	ภาคเรียนละครั้ง	ภาคเรียนละ 2 ครั้ง	เกินละครึ่ง	มากกว่า เกิน ละครึ่ง
รวม จำนวน	1	15	13	31	4
%	1.56	23.44	20.31	48.44	6.25

จากตาราง 77. แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ (55 %) มีการประชุมและปฏิบัติงานเกินละครึ่ง และมากกว่าเกินละครึ่ง ส่วนที่ไม่มีการประชุมเลยนั้น มี 2 % และประมาณ 43 % ที่มีการประชุมภาคเรียนละ 1 - 2 ครั้ง

จึงพอสรุปได้ว่า การทำงานของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแนวโน้มเป็นแบบประชาธิปไตย รู้จักฟังความคิดเห็นกันและกัน ผู้บริหารรู้จักให้โอกาสผู้ร่วมงานได้เสนอความคิดเห็นและมีส่วนร่วมด้วย

ตาราง 78. แสดงระดับความพอใจของครูเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ความพอใจในระดับมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
อำเภอชั้นใน	13	151	439	287	37
อำเภอชั้นนอก	9	71	201	62	19
ชนบุรี	62	161	425	140	18
รวม จำนวน	84	383	1065	489	74
%	4.01	18.28	50.84	23.34	3.53

จากตาราง 78 นี้ แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (78 %) พอใจในระดับมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อเทียบกับแห่งอื่น

ตาราง 79. แสดงระดับความพอใจของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่เกี่ยวกับมาตรฐาน
การเรียนของนักเรียน เมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ

รวมกลุ่มทั้งหมด	ความพอใจในระดับมาตรฐานการเรียนของนักเรียน				
	พอใจน้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
รวม จำนวน	2	14	36	11	1
%	3.12	21.88	56.25	17.19	1.56

จากตาราง 79 แสดงว่า ครูใหญ่ส่วนมาก (75 %) พพอใจในระดับมาตรฐานการเรียน
ของนักเรียน เมื่อเทียบกับที่อื่น ๆ

ตัวเลขในตารางนี้เป็นการยืนยันผลจากตาราง 78 ว่า ครูน้อย และครูใหญ่ ในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง มาตรฐานการเรียนของนักเรียน

ตาราง 80. แสดงการใช้เวลาว่างของครูที่โรงเรียน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	การใช้เวลาในชั่วโมงว่างของครู					
	เตรียมการสอน	ตรวจงานนักเรียน	อ่านหนังสือ	พบปะกับเพื่อนครู	พักผ่อนเพราะเหนื่อยจากการสอน	อื่น ๆ
อำเภอชั้นใน	452	596	343	89	37	6
อำเภอชั้นนอก	189	277	134	117	19	3
ชนบุรี	325	368	92	139	14	4
รวม จำนวน	966	1241	569	345	70	13
%	30.15	38.73	17.76	10.77	2.18	0.41

จากตาราง 80. แสดงว่า การใช้เวลาว่างของครูที่โรงเรียนส่วนใหญ่ (39 %) ใช้เวลาตรวจงานนักเรียน รองลงไปคือ เตรียมการสอน (30 %) อ่านหนังสือ (18 %) พบปะเพื่อนครู และพักผ่อนเพราะเหนื่อยจากการสอน ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์สถิติการและขวัญของครู

จากการศึกษาคำตอบในแบบสอบถามของครูและครูใหญ่ ปรากฏผล ดังแสดงตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตาราง 81. แสดงจำนวนครูที่อยู่อาศัยและไม่ได้อยู่อาศัยบ้านพักครู ความสะดวกสบายของครูที่อาศัยบ้านพักครู และความจำเป็นที่ต้องอยู่บ้านพักครู ของครูที่ไม่ได้อยู่จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อยู่	ไม่อยู่	สภาพการอยู่บ้านพัก		ความจำเป็นที่ต้องอยู่บ้านพัก	
			สบาย	ไม่สบาย	จำเป็น	ไม่จำเป็น
อำเภอชั้นใน	22	905	17	5	509	396
อำเภอชั้นนอก	44	318	32	12	253	65
ชนบุรี	50	756	35	15	540	216
รวม จำนวน	116	1979	84	32	1302	677
%	5.54	94.46	72.41	27.57	65.79	34.21

จากตาราง 81. แสดงว่าครูส่วนใหญ่ (94 %) ไม่ได้อาศัยบ้านพักครู ครูที่อาศัยบ้านพักครูอยู่แล้วส่วนใหญ่ (72 %) มีความเห็นว่า บ้านพักครูสะดวกสบาย ครูที่ไม่ได้อยู่บ้านพักครู มีความจำเป็นที่ต้องการบ้านพัก 66 % อีก 34 % ยังไม่มีความจำเป็นที่ต้องอยู่บ้านพักครู

ตาราง 82. แสดงจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสะดวกเรื่อง
อาหารกลางวัน และน้ำดื่มที่ครูได้รับ จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ความสะดวกเรื่องอาหารกลางวันและน้ำดื่ม				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
อำเภอชั้นใน	96	124	489	181	37
อำเภอชั้นนอก	120	100	60	58	24
ชนบุรี	64	126	415	156	45
รวม จำนวน	280	350	964	395	106
%	13.37	16.71	46.01	18.85	5.06

จากตาราง 82. แสดงว่า ครูส่วนใหญ่ (70 %) ได้รับความสะดวกเรื่องอาหารกลางวัน และน้ำดื่ม สรุปได้ว่า สวัสดิการของครูในจังหวัดพระนคร-ธนบุรีเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์

ตาราง 83. แสดงจำนวนครูที่มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบการสอน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	การจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบการสอนให้ครู				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
อำเภอชั้นใน	102	244	305	235	41
อำเภอชั้นนอก	48	76	134	73	31
ชนบุรี	24	149	393	163	77
รวม จำนวน	174	469	832	471	149
%	8.31	22.39	39.71	22.48	7.11

จากตาราง 83. แสดงว่า ครูส่วนมาก (70 %) เห็นว่าโรงเรียนจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบการสอนให้ครูไว้พอเพียง ยังมีอยู่อีก 30 % ที่เห็นว่ายังน้อย ซึ่งเป็นส่วนที่ควรนำมาพิจารณาและแก้ไขอย่างยิ่ง เพราะเป็นปริมาณถึง 1 ใน 4 จากความคิดของครูทั้งหมด

ตาราง 84. แสดงการส่งเสริมขวัญและกำลังใจที่ครูได้รับ จำแนกตาม เพศ วุฒิ
อายุราชการ

การปฏิบัติงานและ ความเห็น	เพศ		วุฒิ		อายุราชการ	
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	1-5 ปี	6 ปีขึ้นไป
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
ความเสมอภาค	3.3687	3.2633	3.3467	3.4157	3.3826	3.1992
การส่งเสริมกำลังใจ	2.9571	3.0058	2.8960	3.0968	3.0296	2.8659
การฟังความคิดเห็น	2.9225	3.2188	3.2244	3.2410	3.1230	3.1086
การส่งเสริมความก ริเริ่ม	3.1022	3.0663	3.0262	3.1000	3.0205	3.0839
การส่งเสริมการศึกษา เลื่อนวิทยฐานะ	3.0980	3.1108	2.7956	2.7494	2.8610	3.2216
ความสะดวกสบายของ ที่ทำงาน	3.0994	2.8628	2.8996	2.8368	3.1389	2.9426

หมายเหตุ

ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$

1. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม น้อยที่สุด
2. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม น้อย
3. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม ปานกลาง
4. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม มาก
5. หมายความว่า ได้รับการส่งเสริม มากที่สุด

จากตาราง 84. แสดงว่า

ในก้นความเสมอภาคและความยุติธรรม

ครูชายและครูหญิงได้รับการส่งเสริมเท่า ๆ กัน คือ พอปานกลาง
ครูวุฒิปริญญาตรีและวุฒิต่ำกว่า รวมทั้งครูใหม่และครูเก่า ต่างก็ได้รับการส่งเสริม
ปานกลางพอ ๆ กัน

ในด้านการยกย่องให้เกียรติและส่งเสริมกำลังใจ

ครูชาย, ครูหญิง, ครูวุฒิปริญญาตรี, ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูใหม่และครูเก่า
ได้รับการส่งเสริม ปานกลาง พอ ๆ กัน

ในด้านการสร้างความภาคภูมิใจจากครูของครูใหญ่

ครูชายและครูหญิง, ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและครูวุฒิปริญญาตรี, ครูใหม่และครูเก่า
ต่างก็ได้รับการส่งเสริมพอปานกลางทั้งหมด

ในด้านการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ครูชายและครูหญิง, ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและครูวุฒิปริญญาตรี, ครูใหม่และครูเก่า
ได้รับการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ในด้านการส่งเสริมการศึกษาหาความรู้และเลื่อนวิทยฐานะ

ครูชายและครูหญิง, ครูวุฒิปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูใหม่และครูเก่า
ได้รับการส่งเสริมปานกลางพอ ๆ กัน ในด้านความสะดวกสบายของที่ทำงาน ครูชาย
และครูหญิง, ครูวุฒิปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูใหม่และครูเก่าได้รับการส่งเสริม
อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

สรุปได้ว่า ครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับการส่งเสริมปานกลางพอ ๆ กัน
ในเรื่องขวัญและกำลังใจของครู ตามลักษณะเพศ, อายุราชการและวุฒิ

ตาราง 85. แสดงระดับความสนใจให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการทำงาน
ของครู ตามทัศนะของครูใหญ่

รวมกลุ่มทั้งหมด	ความสนใจให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการทำงาน				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
รวม จำนวน	—	5	48	11	—
%	—	7.81	75.00	17.19	—

จากตาราง 85. แสดงว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ส่วนมาก (92 %) เห็นว่า
ครูสนใจให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในการทำงาน

จากผลที่ปรากฏชี้ให้เห็นว่า ครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ความสำคัญในการ
ทำงานคือ

ตาราง 86. แสดงการเรียงลำดับและความแปรปรวนของความรู้สึกปลอดภัย และอบอุ่นใจของครู จำแนกตามเพศเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	เพศ			
	ชาย		หญิง	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
อำเภอชั้นใน	3.4745	0.7127	3.4224	0.5581
อำเภอชั้นนอก	3.5765	0.8099	3.3505	1.7405
ชนบุรี	3.2075	0.2974	3.2069	0.6819
รวม	3.3728	0.5451	3.3325	0.6355

ค่าน้ำหนัก $\bar{X}$

1. หมายความว่า น้อยที่สุด
2. หมายความว่า น้อย
3. หมายความว่า ปานกลาง
4. หมายความว่า มาก
5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 86. แสดงว่า ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครูชาย มีความรู้สึกปลอดภัย และอบอุ่นใจปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนจะเห็นว่ามีความน้อย แสดงว่า ความรู้สึกของครูชายในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน ครูหญิงมีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนจะเห็นว่ามีความน้อย แสดงว่าความรู้สึกของครูหญิงในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วจะเห็นว่า ความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งครูหญิงและครูชายแสดงว่า เพศมีได้เป็นตัวที่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ

ตาราง 87. แสดงการเปลี่ยนแปลงและค่าความแปรปรวนของความรู้สึกปลอดภัย
และอบอุ่นใจของครู จำแนกตามวุฒิเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	วุฒิ			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
อำเภอชั้นใน	3.0759	0.6156	3.3022	0.5120
อำเภอชั้นนอก	3.5202	0.8904	3.3902	0.8161
ชนบุรี	3.2282	0.6340	3.2658	0.4682
รวม	3.2139	0.6705	3.3041	0.5485

ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$

1. หมายความว่า น้อยที่สุด
2. หมายความว่า น้อย
3. หมายความว่า ปานกลาง
4. หมายความว่า มาก
5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 87. แสดงว่า ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้วมีค่าน้อย แสดงว่า ครูวุฒิระดับนี้มีความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน

ส่วนครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนจะเห็นว่า มีค่าน้อย แสดงว่า ครูวุฒิระดับนี้มีความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน

จะเห็นว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีหรือวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจปานกลางเท่า ๆ กัน

ตาราง 88. แสดงค่ารายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน ความรู้สึกปลอดภัย และความอบอุ่นใจของครู จำแนกตามอายุจริงเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุจริง			
	อายุไม่เกิน 40 ปี		อายุ 41 ปีขึ้นไป	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
อำเภอชั้นใน	3.4198	0.7015	3.5177	0.5760
อำเภอชั้นนอก	3.3846	0.7072	3.2698	1.2324
ชนบุรี	3.0589	0.6325	3.3487	0.6303
รวม	3.2739	0.6759	3.4226	0.6776

ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$

1. หมายความว่า น้อยที่สุด
2. หมายความว่า น้อย
3. หมายความว่า ปานกลาง
4. หมายความว่า มาก
5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 88. แสดงว่า ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อายุไม่เกิน 40 ปีและ 41 ปีขึ้นไป มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อยทั้งครูอายุน้อยและอายุมาก แสดงว่า ครูอายุน้อยมีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจใกล้เคียงกัน ครูอายุมากก็เช่นเดียวกัน

แต่เมื่อพิจารณาค่ารายเฉลี่ยของความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ ครูทั้งสองประเภทไม่มีความแตกต่างกัน นั่นคือ อายุมากหรืออายุน้อยของครู ไม่มีส่วนสัมพันธ์ในเรื่องความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ

ตาราง 89. แสดงการเปลี่ยนแปลงและค่าความแปรปรวน ของความรู้สึกปลอดภัย และอบอุ่นใจของครู จำแนกตามอายุราชการเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุราชการ			
	อายุราชการไม่เกิน 5 ปี		อายุราชการ 6 ปีขึ้นไป	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
อำเภอชั้นใน	3.3043	0.5095	3.4261	0.7535
อำเภอชั้นนอก	3.4307	1.1552	3.2760	0.5991
ชนบุรี	3.3611	0.8197	3.1873	0.4852
รวม	3.3416	0.7068	3.3037	0.6185

ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$

1. หมายความว่า น้อยที่สุด
2. หมายความว่า น้อย
3. หมายความว่า ปานกลาง
4. หมายความว่า มาก
5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 89. แสดงว่า ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครูใหม่มีความรู้สึกปลอดภัย และอบอุ่นใจระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อยแสดงว่า ครูใหม่มีความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน

ครูเก่า มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อย แสดงว่า ครูเก่ามีความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาโดยรวม ความอบอุ่นใจของครูใหม่และครูเก่าก็ไม่ต่างกัน นั่นคือ การมีประสบการณ์มากหรือน้อยของครู ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องนี้

ตาราง 90. แสดงค่ารายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความรู้สึกปลอดภัย
และอบอุ่นใจของครู จำแนกตามเงินเดือน เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	เงินเดือน					
	ไม่เกิน 1300 บาท		1400 - 2750 บาท		2900 บาทขึ้นไป	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
อำเภอชั้นใน	3.2372	0.4540	3.2975	0.6100	3.5526	0.5971
อำเภอชั้นนอก	3.4258	0.8434	3.4205	0.7088	3.4166	0.6287
ชนบุรี	3.0996	0.6300	3.1231	0.5350	3.2307	0.4246
รวมทั้งหมด	3.2195	0.6177	3.2495	0.5970	3.4648	0.5610

หมายเหตุ ค่าน้ำหนัก $\cdot \bar{x}$ เช่นเดียวกับตาราง 89

จากตาราง 90. แสดงว่า ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ครูที่มีเงินเดือนน้อย, ครูที่มีเงินเดือนระดับปานกลาง และครูที่มีเงินเดือนสูง มีความรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อยทั้งสามกลุ่ม จึงอาจสรุปได้ว่า ครูที่มีเงินเดือนมาก หรือเงินเดือนน้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกค่าน้อย่างเห็นได้ชัด

ตาราง 91. แสดงค่ารายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของความร่วมมือกันทำงาน และเจตคติต่ออาชีพครู ในทัศนะของครูโรงเรียนเดียวกัน จำแนกเป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	ความร่วมมือทำงาน		เจตคติและความตั้งใจทำงาน	
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2
อำเภอชั้นใน	3.4250	0.5913	3.4121	0.4759
อำเภอชั้นนอก	3.4088	0.5747	3.5883	0.6583
ชนบุรี	3.2109	0.5865	3.7531	0.5922
รวม	3.3339	0.5865	3.5737	0.5521

หมายเหตุ ค่าน้ำหนัก $\bar{x}$ เช่นเดียวกับตาราง 89

จากตาราง 91. แสดงว่า ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ครูมีความเห็นว่า ครูในโรงเรียนเดียวกันมีความร่วมมือกันปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวน แล้วมีค่าน้อย แสดงว่า ครูแต่ละกลุ่มมีความเห็นในเรื่องนี้ไม่แตกต่างกัน

ส่วนเรื่องเจตคติ ครูมีความเห็นว่า ครูในโรงเรียนเดียวกันมีเจตคติต่ออาชีพครูดีมาก เมื่อพิจารณา ค่าความแปรปรวนแล้วมีค่าน้อย แสดงว่าครูแต่ละกลุ่มมีความเห็นในเรื่องนี้ไม่แตกต่างกัน จึงสรุปได้ว่า ขวัญและกำลังใจของครูในจังหวัดพระนคร-ธนบุรีอยู่ในเกณฑ์

ตาราง 92. การรายเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน ของความร่วมมือกันทำงาน
และเจตนคติต่ออาชีพครู ในทัศนะของครูใหญ่

กลุ่ม	ความร่วมมือในการทำงานของครู		เจตนคติต่ออาชีพครูและ ความตั้งใจทำงาน	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
อำเภอชั้นใน	3.5714	0.2571	3.5238	0.2619
อำเภอชั้นนอก	3.8000	0.4571	3.4666	0.2666
ชนบุรี	3.4285	0.3280	3.2500	0.4166
รวม	3.5624	0.3349	3.3906	0.3306

ค่านำหนัก $\bar{X}$

1. หมายความว่า น้อยที่สุด
2. หมายความว่า น้อย
3. หมายความว่า ปานกลาง
4. หมายความว่า มาก
5. หมายความว่า มากที่สุด

จากตาราง 92. แสดงว่า ในจังหวัดพระนครศรี-ชนบุรี ครูใหญ่มีความเห็นว่
ความร่วมมือกันทำงานดีมาก และเมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อย แสดงว่าครูใหญ่
ของแต่ละคนมีความเห็นในเรื่องนี้ ไม่แตกต่างกัน

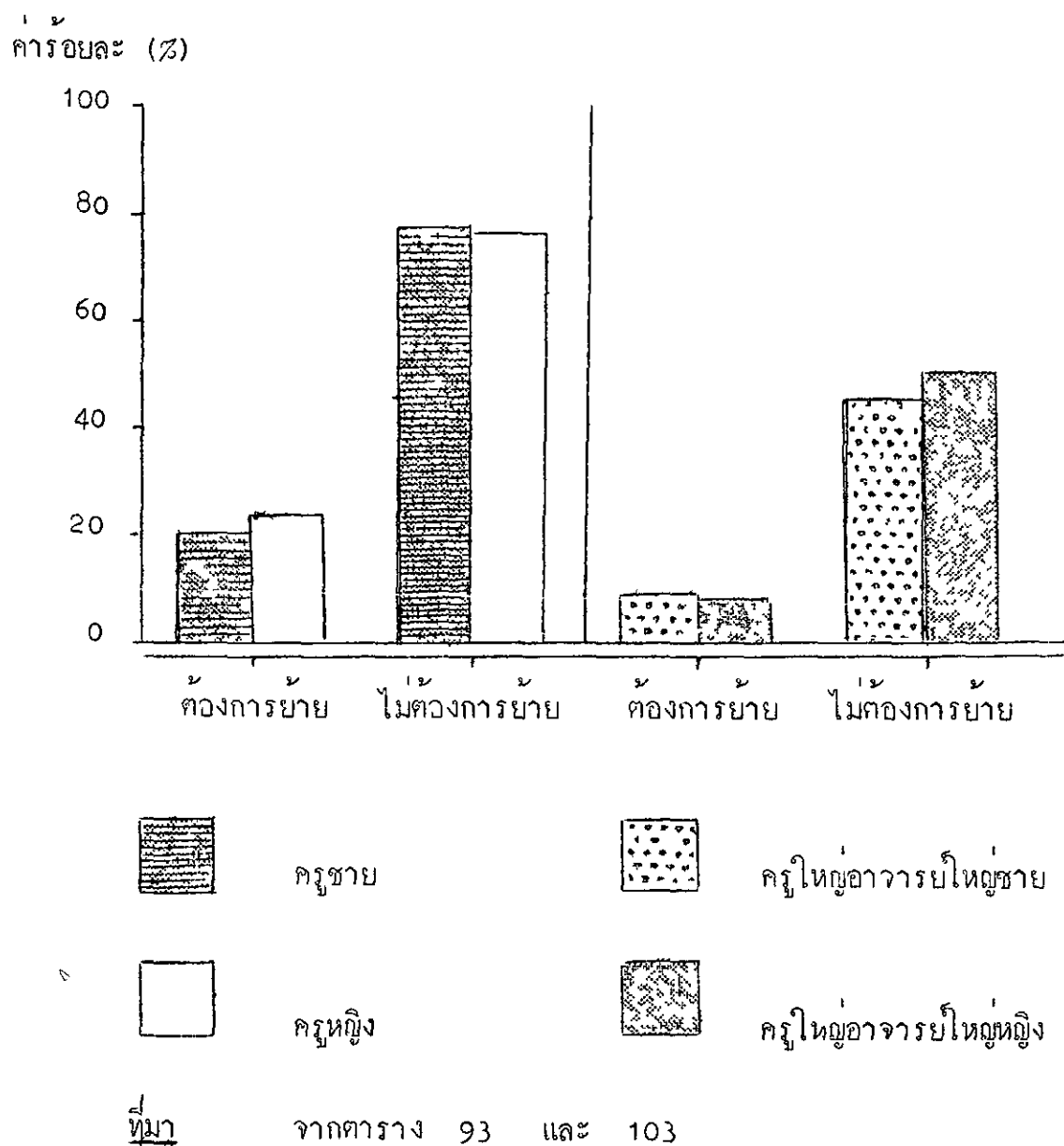
ส่วนเรื่องเจตนคติ ครูใหญ่มีความเห็นว่ ภูมิเจตนคติปานกลางต่ออาชีพครู เมื่อพิจารณา
ความแปรปรวนแล้ว มีค่าน้อย แสดงว่าครูใหญ่ของแต่ละคนมีความเห็นในเรื่องนี้ ไม่แตกต่างกัน

ผลของข้อมูลในตารางนี้ เป็นการยืนยันว่ ขวัญและกำลังใจของครูในจังหวัดพระนครศรี-
ชนบุรี อยู่ในเกณฑ์

ตาราง 93. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตามเพศ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	เพศ	การย้ายไปที่อื่น	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
อำเภอชั้นใน	ชาย	62	233
	หญิง	130	502
อำเภอชั้นนอก	ชาย	29	82
	หญิง	58	193
ชนบุรี	ชาย	67	251
	หญิง	126	362
รวม	ชาย	158	566
	%	21.82	78.18
	หญิง	314	1057
	%	22.90	77.10

ผลจากตาราง 93 นี้ ทำให้เห็นว่า ครูประมาณ 22 % มีความประสงค์จะย้ายจากที่ทำงานปัจจุบัน และได้เปรียบเทียบจำนวนความต้องการย้ายและไม่ย้าย, ดังภาพ 16

ภาพที่ 16. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูชาย และครูหญิง ที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย รวมทั้งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ชาย - หญิง ด้วย

ตาราง 94. แสดงเหตุผลต้องการย้ายของครู จำแนกตามเพศ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	เพศ	เหตุผลในการย้าย				
		อยากกลับภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรงกับผู้บริหาร	รู้สึกไม่ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ
อำเภอชั้นใน	ชาย	36	18	6	2	—
	หญิง	47	21	24	19	19
อำเภอชั้นนอก	ชาย	23	6	—	—	—
	หญิง	29	9	7	4	9
ชนบุรี	ชาย	20	12	6	2	27
	หญิง	35	8	17	6	60
รวม	ชาย	79	36	12	4	27
	%	50.00	22.79	7.59	2.53	17.09
	หญิง	111	38	48	29	88
	%	35.35	12.10	15.29	9.23	28.00

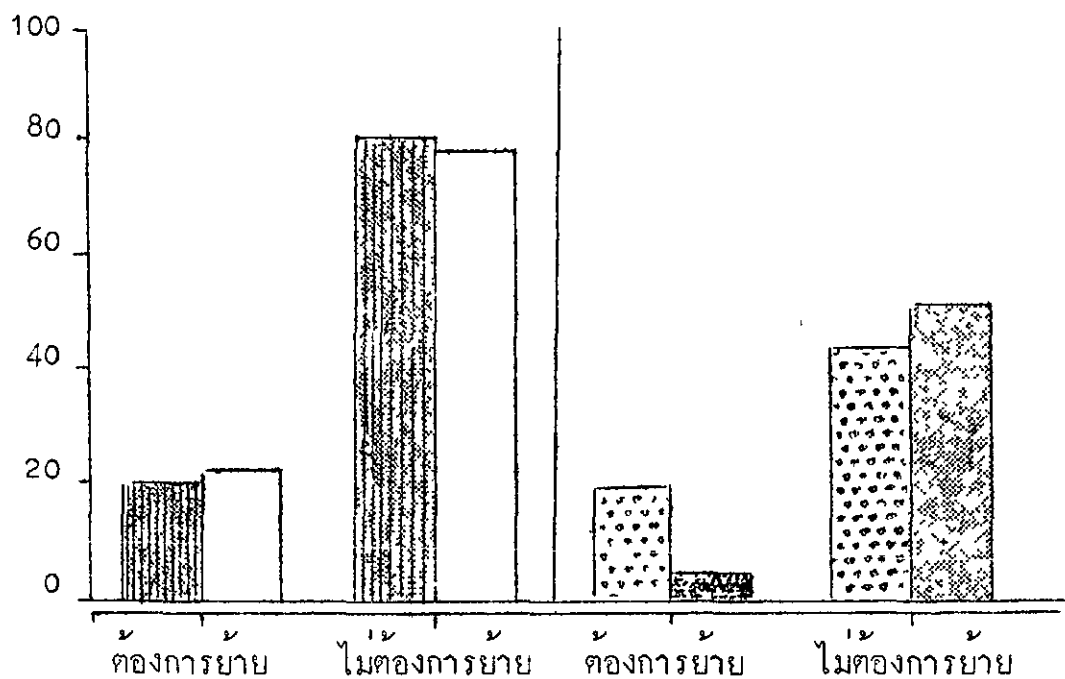
จากตาราง 93 - 94 แสดงว่า ครูชายส่วนมาก (78 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนครูชายที่ต้องการย้ายนั้น ส่วนมาก (50 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูหญิงส่วนมาก (77 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนครูหญิงที่ต้องการย้ายนั้น ส่วนมาก (35 %) ต้องการย้ายกลับภูมิลำเนาเกิน

ตาราง 95. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตามวุฒิ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	วุฒิ	การย้ายไปสอน	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
อำเภอชั้นใน	ต่ำกว่าปริญญาตรี	75	412
	ปริญญาตรีขึ้นไป	104	336
อำเภอชั้นนอก	ต่ำกว่าปริญญาตรี	54	144
	ปริญญาตรีขึ้นไป	51	113
ชนบท	ต่ำกว่าปริญญาตรี	102	358
	ปริญญาตรีขึ้นไป	55	291
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	231	914
	%	20.17	79.83
	ปริญญาตรีขึ้นไป	210	740
	%	22.11	77.89

ผลของตารางนี้ ได้เปรียบเทียบให้เห็นดังภาพ 17

จำนวนความถี่ของครูเป็นร้อยละ (%)

ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

ครูใหญ่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป

ครูใหญ่วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป

ที่มา

จากการาง 95, 103

ภาพที่ 17 กราฟแท่งเปรียบเทียบครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย รวมทั้งครูใหญ่ วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและ วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป

ตาราง 96. แสดงเหตุผลในการย้ายของครู จำแนกตามวุฒิเป็นรายกลุ่ม

กลุ่มและวุฒิ	เหตุผลในการย้าย					
	อยากกลับภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรงกับผู้บริหาร	รู้สึกว่าไม่ปลอดภัย	งานหนัก	อื่นๆ	
อำเภอชั้นใน						
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	36	23	12	1	3
	ปริญญาตรีขึ้นไป	31	19	11	12	31
อำเภอชั้นนอก						
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	29	7	3	3	12
	ปริญญาตรีขึ้นไป	32	10	3	—	6
ชนบุรี						
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	27	15	21	5	34
	ปริญญาตรีขึ้นไป	24	11	3	3	14
รวม						
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	92	45	36	9	49
	%	39.83	19.48	15.58	3.90	21.21
	ปริญญาตรีขึ้นไป	87	40	17	15	51
	%	41.43	19.05	8.10	7.14	24.28

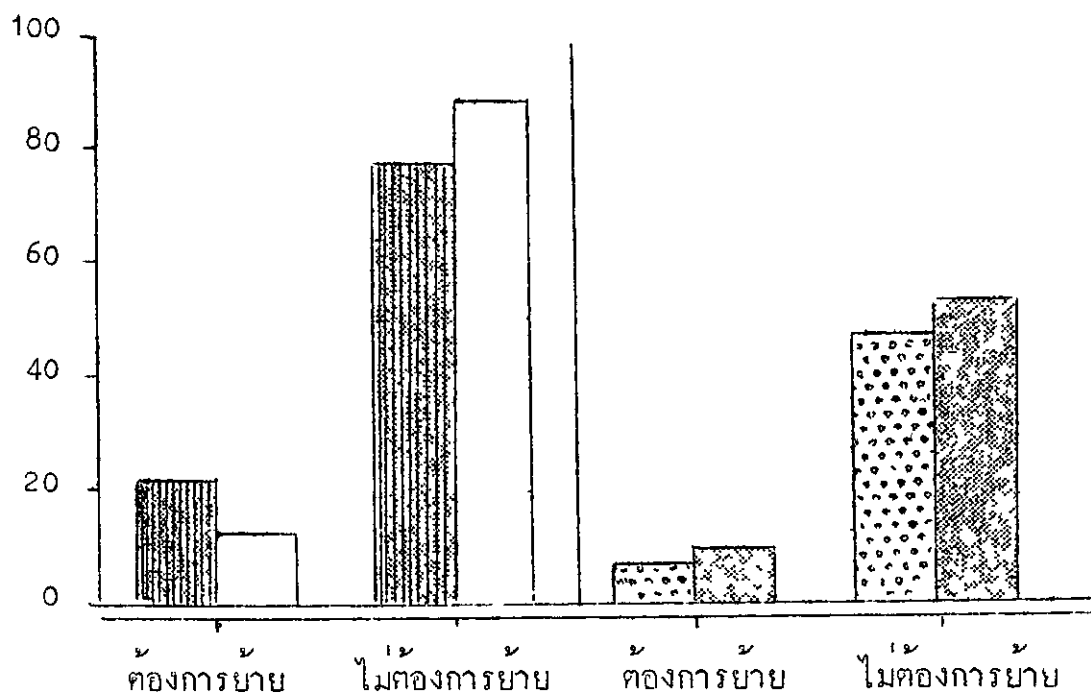
จากตาราง 95 - 96 แสดงว่า ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีส่วนมาก (80 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (40 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปส่วนมาก (78 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (41 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา

ตาราง 97. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตามอายุจริง เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุจริง	การย้ายไปอื่น	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 40 ปี	168	506
	41 ปีขึ้นไป	34	219
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 40 ปี	57	242
	41 ปีขึ้นไป	7	56
ชลบุรี	ไม่เกิน 40 ปี	129	482
	41 ปีขึ้นไป	26	169
รวม	ไม่เกิน 40 ปี	354	1230
	%	22.35	77.65
	41 ปีขึ้นไป	67	444
	%	13.11	86.89

ผลของตารางนี้ เปรียบเทียบให้เห็นถึงภาพ 18

การยอละ (%)

ครูที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี

ครูใหญ่ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี

ครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป

ครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป

ที่มา

จากการาง 97 และ 103

ภาพที่ 18. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี และครูที่มีอายุ 41 ปี ขึ้นไป ที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย

ตาราง 98. แสดงเหตุผลของครูในการย้าย จำแนกตามอายุจริง เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุจริง	เหตุผลในการย้าย				
		อยากกลับภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรงกับ ผู้บริหาร	รู้สึกไม่ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 40 ปี	72	20	24	25	27
	41 ปีขึ้นไป	13	16	1	3	1
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 40 ปี	42	7	3	3	2
	41 ปีขึ้นไป	4	2	—	—	1
ชนบุรี	ไม่เกิน 40 ปี	37	15	21	22	34
	41 ปีขึ้นไป	9	10	3	2	2
รวม	ไม่เกิน 40 ปี	151	42	48	50	63
	%	42.66	11.86	13.56	14.12	17.80
	41 ปีขึ้นไป	26	28	4	5	4
	%	38.81	41.79	5.97	7.46	5.97

จากตาราง 97 - 98 แสดงว่า ครูอายุไม่เกิน 40 ปีส่วนมาก (78 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (43 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา

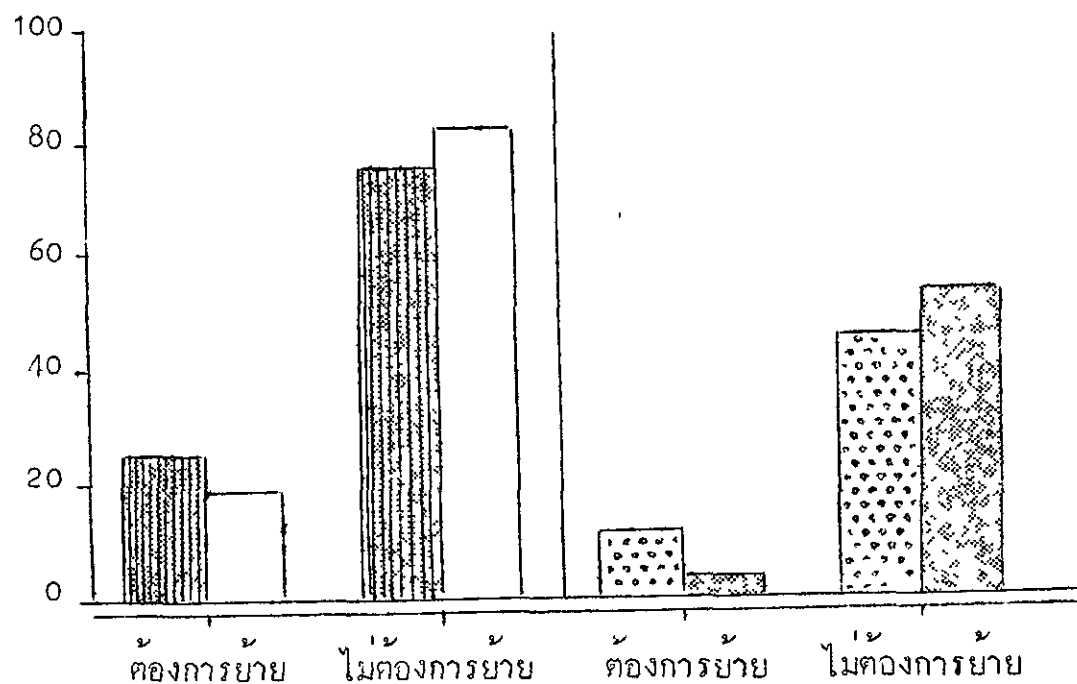
ครูอายุ 41 ปีขึ้นไปส่วนมาก (87 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้าย ส่วนมาก (42 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา สำหรับเหตุในกรณีอื่น ๆ ส่วนมากต้องการย้าย เพราะอยู่ไกลจากที่ทำงาน

ตาราง 99. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตาม
อายุราชการ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	อายุราชการ	การย้ายไปอื่น	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 5 ปี	44	186
	6 ปีขึ้นไป	108	589
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 5 ปี	29	36
	6 ปีขึ้นไป	48	249
ชนบุรี	ไม่เกิน 5 ปี	35	109
	6 ปีขึ้นไป	141	521
รวม	ไม่เกิน 5 ปี	108	331
	%	24.60	75.40
	6 ปีขึ้นไป	297	1359
	%	17.93	82.07

ผลจากตารางนี้ ได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงภาพ 19

จำนวนครูเป็นร้อยละ (%)

ครูอายุราชการไม่เกิน 5 ปี

ครูใหญ่ที่เป็นครูใหญ่มาไม่เกิน 5 ปี

ครูอายุราชการ 6 ปีขึ้นไป

ครูใหญ่ที่เป็นครูใหญ่มา 6 ปีขึ้นไป

ที่มา

จากตาราง 99 และ 103

ภาพที่ 19. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูอายุราชการ 5 ปีลงมา และครูที่มีอายุราชการ 6 ปีขึ้นไป ที่ต้องการย้ายและไม่ต้องการย้าย

ตาราง 100. แสดงเหตุผลในการย้ายของครู จำแนกตามอายุราชการ
เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม อายุราชการ	เหตุผลในการย้าย					
	อยากกลับภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรงกับ ผู้บริหาร	รู้สึกไม่ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ	
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 5 ปี	21	7	9	4	3
	6 ปีขึ้นไป	57	35	8	3	5
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 5 ปี	15	5	3	—	1
	6 ปีขึ้นไป	30	14	1	1	2
ชนบุรี	ไม่เกิน 5 ปี	11	14	3	3	4
	6 ปีขึ้นไป	42	14	22	47	16
รวม	ไม่เกิน 5 ปี	47	26	15	7	8
	%	45.63	25.24	14.56	6.80	7.77
	6 ปีขึ้นไป	129	63	31	51	23
	%	43.43	21.21	10.44	17.17	7.74

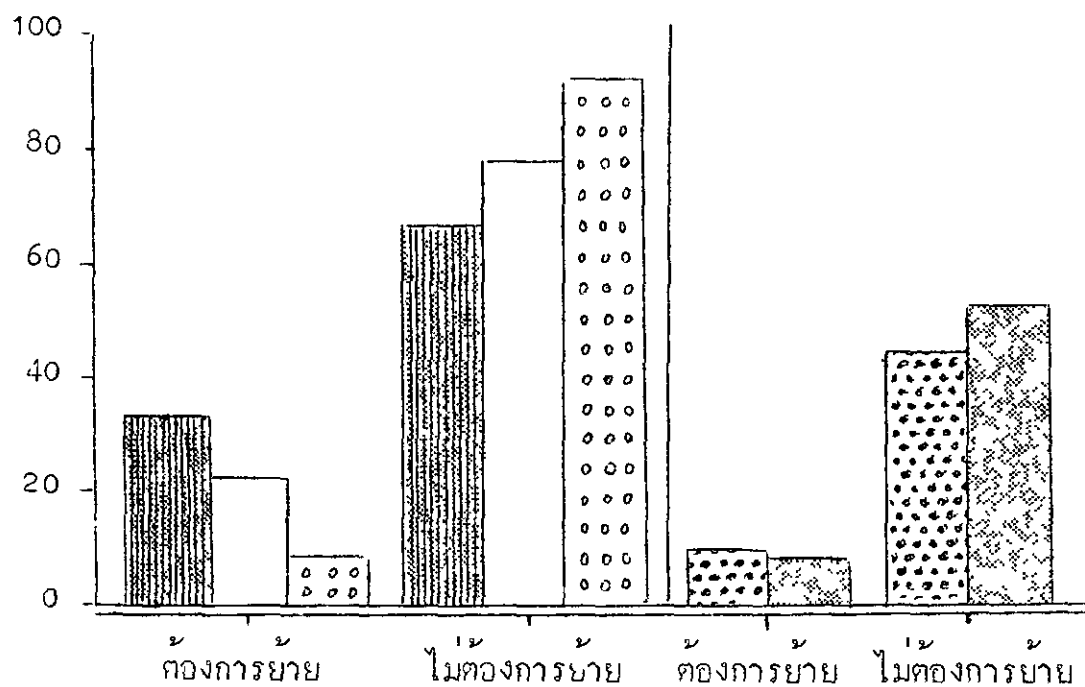
จากตาราง 99 - 100 แสดงว่า ครูใหม่ส่วนมาก (75 %) ไม่ต้องการย้าย
ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (46 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา
ครูเก่าส่วนมาก (82 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (43 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา

ตาราง 101. แสดงจำนวนครูที่ต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย จำแนกตาม
เงินเดือน เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	เงินเดือน	การย้ายไปอื่น	
		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 1300 บาท	100	136
	1400-2750 บาท	187	428
	2900 บาทขึ้นไป	5	71
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 1300 บาท	57	98
	1400-2750 บาท	28	167
	2900 บาทขึ้นไป	3	9
ชนบท	ไม่เกิน 1300 บาท	68	233
	1400-2750 บาท	71	408
	2900 บาทขึ้นไป	1	25
รวม	ไม่เกิน 1300 บาท	225	467
	%	32.51	67.49
	1400-2750 บาท	286	1003
	%	22.19	77.81
	2900 บาทขึ้นไป	9	105
	%	7.89	92.11

ผลจากตารางนี้ ได้เปรียบเทียบให้เห็นภาพ 20

การยดละ (%)

ครูเงินเคื่อนนอย

ครูใหญ่ที่มีเงินเคื่อนปานกลาง

ครูเงินเคื่อนปานกลาง

ครูใหญ่ที่มีเงินเคื่อนสูง

ครูเงินเคื่อนสูง

ที่มา

จากตาราง 101 และ 103

ภาพที่ 20. กราฟแท่งเปรียบเทียบครูเงินเคื่อนนอย เงินเคื่อนปานกลาง และเงินเคื่อนสูงที่ต้องการยาย และไม่ต้องการยาย

ตาราง 102. แสดงเหตุผลการย้ายของครู จำแนกตามเงินเดือน เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	เงินเดือน	เหตุผลในการย้าย				
		อยากกลับภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรงกับผู้บริหาร	รู้สึกไม่ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ
อำเภอชั้นใน	ไม่เกิน 1300 บาท	26	23	12	27	12
	1400-2750 บาท	39	33	24	42	49
	2900 บาทขึ้นไป	1	2	2	—	—
อำเภอชั้นนอก	ไม่เกิน 1300 บาท	35	11	3	4	4
	1400-2750 บาท	18	5	3	1	1
	2900 บาทขึ้นไป	1	1	1	—	—
ชนบุรี	ไม่เกิน 1300 บาท	23	5	9	19	12
	1400-2750 บาท	36	12	8	4	11
	2900 บาทขึ้นไป	—	1	—	—	—
รวม	ไม่เกิน 1300 บาท	84	39	24	50	28
	%	37.33	17.33	10.67	22.22	12.44
	1400-2750 บาท	93	50	35	47	61
	%	32.52	17.48	12.24	16.43	21.33
	2900 บาทขึ้นไป	2	4	3	—	—
	%	22.23	44.44	33.33	—	—

จากการ rang 101 – 102 แสดงว่า ครูที่มีเงินเดือนต่ำส่วนมาก (67 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายส่วนมาก (37 %) ต้องการกลับภูมิลำเนา

ครูที่มีเงินเดือนปานกลาง ส่วนมาก (78 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้าย ส่วนมาก (33 %) มีเหตุผลต้องการกลับภูมิลำเนา เหตุผลอื่น ๆ เพราะอยู่ไกลที่ทำงาน ทัศนคติไม่ตรงกับผู้บริหาร งานหนักและรู้สึกไม่ปลอดภัย ตามลำดับ

ครูที่มีเงินเดือนสูง ส่วนมาก (92 %) ไม่อยากย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้าย ส่วนใหญ่ (44 %) ทัศนคติไม่ตรงกับผู้บริหาร รองลงไปรู้สึกไม่ปลอดภัยและต้องการกลับภูมิลำเนา

จึงพอสรุปได้ว่า ครูต้องการย้ายเพราะส่วนใหญ่ต้องการกลับภูมิลำเนา ครูที่มีเงินเดือนน้อย ต้องการย้ายมากกว่าครูเงินเดือนปานกลางและเงินเดือนสูง

ตาราง 103. แสดงการแจกแจงครูใหญ่ที่ต้องการย้าย ไม่ต้องการย้าย
และต้องการเป็นครูน้อย จำแนกตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการ ในตำแหน่ง
ครูใหญ่ และเงินเดือน

คุณลักษณะของครูใหญ่		ต้องการย้าย	ไม่ต้องการย้าย	เฉลี่ย ฯ	ต้องการ เป็นครูน้อย
เพศ	ชาย	3	21	20	2
	%	6.52	45.65	43.48	4.35
	หญิง	1	9	8	—
	%	5.56	50.00	44.44	—
วุฒิ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	7	5	1
	%	18.75	43.75	31.25	6.25
	ปริญญาตรีขึ้นไป	2	25	20	1
	%	4.17	52.08	41.67	2.08
อายุจริง	ไม่เกิน 40 ปี	1	8	8	—
	%	5.88	47.06	47.06	—
	41 ปีขึ้นไป	4	25	16	2
	%	8.51	53.19	34.04	4.26
อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่	ไม่เกิน 5 ปี	3	12	11	—
	%	11.54	46.15	42.31	—
	6 ปีขึ้นไป	1	20	15	2
	%	2.63	52.63	39.48	5.26
เงินเดือน	ไม่เกิน 1300 บาท	—	—	—	—
	%	—	—	—	—
	1400 — 2750 บาท	2	10	9	1
	%	9.09	45.45	40.91	4.55
	2900 บาทขึ้นไป	3	22	16	1
	%	7.14	52.38	38.10	2.38

ผลจากตารางนี้ ได้เปรียบเทียบให้เห็นเฉพาะเรื่องต้องการย้าย และไม่ต้องการย้าย
ไว้ในภาพ 16, 17, 18, 19 และ 20

ตาราง 104. แสดงเหตุผลการย้ายของครูใหญ่ จำแนกตามเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการ
ในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน

ลักษณะของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่	อยากกลับ ภูมิลำเนา	ทักษะไม่ตรงกับ ผู้บริหาร	สวัสดิการ ไม่ดี	รู้สึกไม่ ปลอดภัย	งานหนัก	อื่น ๆ
เพศ ชาย	1	1	—	—	1	—
%	33.33	33.33	—	—	33.33	—
หญิง	—	—	1	—	—	—
%	—	—	100.00	—	—	—
วุฒิ ทำกวาปริญญาตรี	1	1	—	—	1	—
%	33.33	33.33	—	—	33.33	—
ปริญญาตรีขึ้นไป	1	1	—	—	—	—
%	50.00	50.00	—	—	—	—
อายุจริง ไม่เกิน 40 ปี	1	—	—	—	—	—
%	100.00	—	—	—	—	—
41 ปีขึ้นไป	1	2	—	—	1	—
%	25.00	50.00	—	—	25.00	—
อายุราชการในตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ไม่เกิน 5 ปี	1	1	1	—	—	—
%	33.33	33.33	33.33	—	—	—
6 ปีขึ้นไป	1	—	—	—	—	—
%	100.00	—	—	—	—	—
เงินเดือน	—	—	—	—	—	—
ไม่เกิน 1300 บาท	—	—	—	—	—	—
1 %	—	—	—	—	—	—
1400-2750 บาท	—	1	—	—	1	—
%	—	50.00	—	—	50.00	—
2900 บาทขึ้นไป	1	—	—	—	2	—
%	33.33	—	—	—	66.64	—

จากตาราง 103 - 104 แสดงว่า ครูใหญ่ชายส่วนมาก (46 %) ไม่ต้องการย้าย รองลงไปรู้สึกเฉย ๆ (43 %) ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายเนื่องจากต้องการกลับภูมิลำเนา ทักษะไม่ตรงกับผู้บริหาร และทำงานหนักมี 3 คน ครูใหญ่ชายที่ต้องการเป็นครูน้อยมี 1 คน

ครูใหญ่หญิงส่วนมาก (50 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายมี 1 คน เนื่องจากได้รับสวัสดิการไม่ดี

ครูใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีส่วนมาก (44 %) ไม่ต้องการย้าย รองลงไป (31 %) รู้สึกเฉย ๆ ครูใหญ่ที่ต้องการย้ายมี 3 คน เพราะต้องการกลับภูมิลำเนา, ทักษะไม่ตรงกับผู้บริหารและต้องทำงานหนัก นอกจากนี้ยังต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีส่วนมาก (52 %) ไม่ต้องการย้าย รองลงไป (42 %) รู้สึกเฉย ๆ มีผู้ต้องการย้าย 2 คน เนื่องจากทักษะไม่ตรงกับผู้บริหารและต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่วุฒิปริญญาตรีที่ต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีอายุ 40 ปีลงมาส่วนมาก (48 %) รู้สึกเฉย ๆ รองลงมา (47 %) ไม่ต้องการย้าย มีผู้ต้องการย้าย 1 คน ต้องการกลับภูมิลำเนา

ครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปส่วนมาก (53 %) ไม่ต้องการย้าย รองลงไปรู้สึกเฉย ๆ (34 %) มีผู้ต้องการย้าย 4 คน เพราะทักษะไม่ตรงกับผู้บริหาร, ต้องการกลับภูมิลำเนา และมีงานหนักมาก ครูใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ต้องการเป็นครูน้อย 2 คน

ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 5 ปีลงมา ส่วนมาก (46 %) ไม่ต้องการย้าย รู้สึกเฉย ๆ 42 % ต้องการย้าย 3 คน เพราะต้องการกลับภูมิลำเนา ทักษะไม่ตรงกับผู้บริหาร และสวัสดิการไม่ดี

ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่ (53 %) ไม่ต้องการย้าย รองลงไป (39 %) รู้สึกเฉย ๆ ต้องการย้าย 1 คน เพื่อกลับภูมิลำเนา และต้องการไปเป็นครูน้อย 2 คน

ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนระดับปานกลางส่วนมาก (45 %) ไม่ต้องการย้าย ส่วนผู้ที่ต้องการย้ายมี 2 คน (9 %) เพราะทักษะไม่ตรงกับผู้บริหารและงานหนัก ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนระดับปานกลาง ต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนระดับสูง ส่วนมาก (52 %) ไม่ต้องการย้าย รู้สึกเฉย ๆ กับเรื่องย้าย มีผู้ต้องการย้าย 3 คน เนื่องจากมีงานมากเกินไป และต้องการกลับภูมิลำเนา ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนสูง ต้องการเป็นครูน้อย 1 คน

จึงสรุปได้ว่า ครูใหญ่ส่วนมากไม่ต้องการย้าย และรู้สึกเฉย ๆ แสดงว่าการย้ายหรือไม่ย้าย ไม่มีผลกระทบกระเทือนอะไร

ตัวแปรอื่น ๆ เกี่ยวกับเพศ วุฒิ อายุจริง อายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ และเงินเดือน ไม่เป็นผลต่อการย้าย หรือไม่ต้องการย้าย เหตุผลส่วนใหญ่ในการย้ายคือต้องการกลับภูมิลำเนา รองลงไปทัศนะไม่ตรงกับผู้บริหาร งานหนักและสวัสดิการไม่ดี

ตามตัวเลขชี้ให้เห็นว่า การบรรจุและแต่งตั้งให้ไปทำงานในที่มิใช่ภูมิลำเนาเดิมแล้ว ย่อมทำให้เกิดการต้องการย้ายเพื่อกลับภูมิลำเนาเดิมของคนได้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาค้นคว้าและขอเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพ อาคารสถานที่ และกำลังครู ในแง่การใช้ตามหัวข้อต่อไปนี้

อาคารสถานที่

1. ที่ตั้งของโรงเรียน
2. จำนวน ลักษณะ สภาพ อายุ สุขลักษณะของอาคารและห้อง
3. การใช้ประโยชน์ และความสูญเสียเกี่ยวกับการใช้ของอาคาร
4. ปัญหาการดูแลรักษา อาคารสถานที่ และความต้องการอาคารเพิ่ม

กำลังครู

1. จำนวน วุฒิ และประสบการณ์ของครู
2. การใช้ และปัญหาการใช้กำลังครู
3. สวัสดิการและขวัญของครู

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ภาครัฐใหญ่ 64 คน และครู 2095 คน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมวิสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามภาครัฐใหญ่ 50 ข้อ และครู 46 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ค่าทางสถิติ คือ การเรียงเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน ค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ที่ตั้งของโรงเรียน

1.1 ที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ (42 %) อยู่ไกลจากแหล่งเสื่อมโทรมทางศีลธรรม เช่น สถานที่บริการอันไม่สมควร บ่อนการพนัน รองลงมาอยู่ไม่ห่างจากแหล่งเสื่อมโทรมมากนัก สำหรับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งที่ไม่เหมาะสม ถึงกล่าวมีประมาณ 27 % หรือ 17 โรงเรียน ซึ่งส่วนมากเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอ ชัยนาท เพราะอยู่ใกล้ศูนย์กลางเมืองหลวงอันเป็นแหล่งเกิดปัญหาของสังคม สรุปโดยรวมแล้ว ที่ตั้งของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ใกล้แหล่งชุมชนในระยะทาง ประมาณ 2 กิโลเมตร

ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่ (69 %) อยู่ในที่มีการคมนาคมสะดวก มีรถประจำทางผ่านเป็นประจำ

1.2 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนมาก (75 %) มีสนามกีฬาสำหรับนักเรียน แต่ใช้ได้บางฤดูเสีย ประมาณ 58 % เนื่องจากเป็นที่ลุ่มน้ำท่วม ง่าย

1.3 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนมาก 80 % หรือ 4 ใน 5 มีพื้นที่ไม่เกิน 15 ไร่ ซึ่งยังไม่ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กรมวิสามัญศึกษากำหนดไว้ 35 - 70 ไร่ โรงเรียนที่ถูกต้องตามเกณฑ์เพียง 4 โรงเรียนเท่านั้น

สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ส่วนใหญ่ (47 %) เป็นที่ลุ่มน้ำท่วมทุกปี

2. อาคารต่าง ๆ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

2.1 อาคารเรียน โรงเรียนในกลุ่มชนบุรีมีอาคารเรียนมากที่สุด (44 %)

รองลงมากลุ่มอำเภอชั้นใน (37 %) ที่เหลือ (19 %) เป็นกลุ่มอำเภอชั้นนอก สภาพของอาคารเรียนส่วนใหญ่เป็นไม้ (50 %) เป็นตึก และตึกครึ่งไม้ (47 %) มีอายุ 16 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนมาก แต่ยังมีสภาพใช้ได้ประมาณ 58 % อีก 42 % ควรซ่อมแซมหรือรื้อปลูกใหม่

อาคารประกอบ ได้แก่ อาคารอุตสาหกรรมศิลป์, อาคารคหกรรมศิลป์, หอประชุม, โรงอาหาร, โรงอาหารและหอประชุมรวมกัน ส่วนใหญ่เป็นไม้ และตึกครึ่งไม้ อายุของอาคารอยู่ระหว่าง 1 – 10 ปี เป็นส่วนใหญ่ สภาพพอใช้ได้และควรปรับปรุงมีพอ ๆ กัน สิ่งที่ต้องปรับปรุงมาก คือ โรงอาหาร, โรงอาหารรวมกับหอประชุม, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และคหกรรมศิลป์ ตามลำดับ

2.2 ส่วนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนมากเป็นส่วนซีเมนต์ (๘๒ %) สภาพของส่วนส่วนใหญ่ต้องปรับปรุงและซ่อมแซม สุขลักษณะของส่วนทุกประเภทอยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้

3. การใช้ประโยชน์และความสูญเสียเกี่ยวกับการใช้อาคาร

การใช้ห้องเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ (62 %) ใช้วันละ 5 – 6 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยมีการใช้ห้องเรียนอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังสามารถดัดแปลงห้องเรียนให้ใช้ประโยชน์อื่นได้ถึง 79 % สำหรับห้องเฉพาะวิชาใช้วันละ 3 – 4 ชั่วโมง ส่วนใหญ่มีประมาณ 47 %

อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์ ส่วนใหญ่จะใช้เรียนและปฏิบัติการ วิชาศิลปปฏิบัติ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้อาคาร ส่วนใหญ่ (54 % และ 39 %) ใช้วันละ 3 – 4 ชั่วโมง ส่วนโรงอาหาร, หอประชุม, โรงอาหารและหอประชุมรวมกัน ส่วนมากใช้รับประทานอาหาร, จัดกิจกรรม และใช้เรียน สำหรับอาคารที่เป็นโรงอาหารและหอประชุมรวมกันใช้ประโยชน์ได้มากและคุ้มค่ากว่าอาคารที่เป็นโรงอาหารและหอประชุม

4. ปัญหาการดูแลรักษาอาคารสถานที่

การดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ปัญหาสำคัญ คือ เป็นแหล่งที่รวมของชุมชน รอบ ๆ บริเวณโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัย ยากแก่การดูแลรักษา รองลงมาชาวบ้านใช้เป็นทางผ่าน, เยาวชนใช้เป็นสถานที่เล่นสาธารณะ, การโรงน้อย, ไม่มีรั้ว, ปลูกมาก และไม่มีเงินซ่อม ตามลำดับ

5. ความต้องการในกานอาคาร

ปรากฏว่าโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มธนบุรี ต้องการอาคารเรียนเพิ่มสูงสุด (น.น.53) รองลงไปเป็นกลุ่มอำเภอชั้นนอกและกลุ่มอำเภอชั้นใน อาคารประกอบที่ต้องการของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร-ธนบุรีมี หอประชุม, โรงอาหาร, โรงฝึกงาน, อาคารอุตสาหกรรมศิลป์และคหกรรมศิลป์, โรงพลศึกษา, บ้านพักครู-ภารโรง, ส้วมและที่ปัสสาวะ ตามลำดับ

6. กำลังครู

6.1 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ปรากฏว่ามี ครูหญิง 65% มากกว่าครูชาย วุฒิต่ำกว่าปริญญามีมากกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไปเล็กน้อย และส่วนมากอายุไม่เกิน 40 ปี เป็นครูเก่ามากกว่าครูใหม่ ครูที่มีเงินเดือนปานกลางมีมากที่สุด ครูที่มีเงินเดือนสูงมีประมาณ 5 % ของครูทั้งหมด

6.2 ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ชาย (72 %) มากกว่าครูใหญ่ อาจารย์หญิง (28 %) ส่วนมากจบปริญญาตรีขึ้นไป และมีอายุเกิน 41 ปี สำหรับอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ส่วนมากเกิน 6 ปีและมีเงินเดือนสูง (66 %) มากกว่าเงินเดือนปานกลาง (34 %) แสดงว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่มาก และมีเงินเดือนสูงตั้งแต่ 2900 บาทขึ้นไป เป็นส่วนใหญ่

6.3 ครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ของจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนมากสนใจแสวงหาความรู้ (90 %) ซึ่งสอดคล้องกับทักษะของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่

ครูส่วนมากได้รับการอบรมและแนวความรู้ที่ได้รับมาทำให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า เช่นเกี่ยวกับจำนวนครูใหญ่อาจารย์ใหญ่ ซึ่งส่วนมากได้รับการอบรม (80 %) และนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน

7. การใช้และปัญหาการใช้กำลังครู

7.1 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีจำนวนเฉลี่ยของนักเรียน 22 คน ต่อครู 1 คน ครูในอำเภอชั้นใน 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน

7.2 ครูในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ส่วนมากสอนสัปดาห์ละ 16 - 20 ชั่วโมง จำนวนชั่วโมงที่สอนต่อหนึ่งสัปดาห์ ของครูชาย, ครูหญิง, ครูผู้ต่ำกว่าปริญญา, ครูผู้ปริญญาศรีขึ้นไป, ครูเก่า, ครูใหม่, ครูเงินเดือนน้อย, เงินเดือนปานกลาง และเงินเดือนสูง ส่วนมากสอนสัปดาห์ละ 16 - 20 ชั่วโมง ไม่แตกต่างกันมาก

7.3 ครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน 1 - 5 ชั่วโมงประมาณ 1 ใน 2 ของครูทั้งหมด และอีก 1 ใน 10 ช่วยสอนซ่อมเสริมระหว่าง 6 - 20 ชั่วโมงต่อหนึ่งสัปดาห์

7.4 ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีประมาณ 3 ใน 5 ของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ทั้งหมดที่สอนสัปดาห์ละ 1 - 20 ชั่วโมงและประมาณ 2 ใน 5 ที่สอน 1 - 10 ชั่วโมง

7.5 ครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนมากสอนนักเรียนในชั้นโดยเฉลี่ย 31 - 40 คน หรือประมาณ 90 % ของครูทั้งหมด สอนนักเรียนในชั้นโดยเฉลี่ย 31 - 50 คน

7.6 งานอื่น ๆ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนมากได้แก่งานปกครอง งานประจำชั้น และงานกิจกรรมนักเรียน ครูใช้เวลาประมาณ 6 - 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สำหรับงานด้านการปกครองและงานประจำชั้น งานอื่น ๆ ก็นักกล่าวทำสัปดาห์ละ 1 - 5 ชั่วโมง

7.7 ครูในจังหวัดพระนคร-ธนบุรีของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ส่วนมากจัดสอน ได้ตรงความรู้ความสามารถตามที่เรียนมา

7.8 ปัญหาในการจัดครูเข้าสอนของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนมากครูไม่พอ และได้ครูที่มีความสามารถไม่ตรงกับวิชาที่สอน ครูที่ค่อนข้างมาก คือ ครูสอนภาษาอังกฤษ, วิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์, ภาษาไทย, แนว, โสตทัศนศึกษา, บรรณารักษ์, สังคมศึกษาและศิลปะศึกษา ตามลำดับ ครูที่เกิน ความต้องการส่วนมากเป็นครูศิลปศึกษาและสังคมศึกษา โรงเรียนส่วนมากต้องการครูเพิ่ม 4 - 15 คน

7.9 งานนอกเหนือจากงานสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ได้รับเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

7.10 เรื่องของวันลาในภาคต้น ปีการศึกษา 2513 ครูชายโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีวันลามากกว่าครูหญิง ซึ่งส่วนมากลา 1 - 5 วัน ครูผู้ตีค่าว่า ปริญาตรีและครูผู้ปริญา มีวันลา 1 - 5 วัน เป็นส่วนใหญ่ และมีวันลาพอ ๆ กัน ครูที่มี อาญน้อย มีวันลามากกว่าครูอาญมาก ครูใหม่ลามากกว่าครูเก่า ครูที่มีเงินเดือนน้อยและเงินเดือน ปานกลาง มีวันลาพอ ๆ กัน และมีวันลามากกว่าครูเงินเดือนสูงด้วย

7.11 วันลาของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หญิงมีน้อยกว่าครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ชาย ครูใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีวันลำน้อยกว่าครูใหญ่ผู้ตีค่าว่าปริญญาตรี ครูใหญ่อาญมากและน้อย มีวันลาพอ ๆ กัน ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนมากมีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ 6 ปีขึ้นไป มีวันลา มากกว่าครูใหญ่ที่มีเงินเดือนน้อยและมีอายุราชการในตำแหน่งครูใหญ่ตั้งแต่ 5 ปีลงมา

7.12 การปล่อยให้ชั้นว่างโดยไม่มีการเข้าสอนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี มีน้อยมาก เนื่องจากครูส่วนใหญ่ (81 %) สังเกตเห็นและมีครูถึง 98 % ที่เคยสอนแทนครูที่ไม่มาสอน

7.13 การปรักปรำงานของครูในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนใหญ่เดือนละ 1 ครั้ง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 - 2 ครั้ง

7.14 ความพอใจของครูและครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ส่วนมาก 70 % ขึ้นไป พอใจใน ระดับมาตรฐานการเรียนของนักเรียน เมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่น ๆ

7.15 ครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ใช้เวลา นอกจากงานสอนเพื่อตรวจงานนักเรียน, เตรียมการสอน และอ่านหนังสือ

8. สวัสดิการและขวัญของครู

8.1 ครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ (94 %) ไม่ได้อยู่บ้านพักครู ครูที่อยู่บ้านพักครู ส่วนมากมีความสะดวกสบาย

ส่วนครูที่ไม่ได้อยู่บ้านพักครูมีความจำเป็นมากและต้องการบ้านพักครูมาก

8.2 การส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในเรื่องเกี่ยวกับความเสมอภาค ครูชาย-หญิงวุฒิปริญญาตรีและต่ำกว่า รวมทั้งครูใหม่และครูเก่า ได้รับการส่งเสริมปานกลางพอ ๆ กัน

การยกย่องให้เกียรติและส่งเสริมกำลังใจ, การฟังความคิดเห็นจากครู ของครูใหญ่, การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ และเลื่อนวิทยฐานะ ได้รับการส่งเสริมปานกลางพอ ๆ กัน เช่นเดียวกับความเสมอภาค

8.3 เกี่ยวกับความรู้สึกลดอคภัยและอบอุ่นใจของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรากฏว่า ครูชายและครูหญิงมีความรู้สึกลดอคภัยและอบอุ่นใจปานกลางและใกล้เคียงกัน

ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป, ครูที่มีอายุน้อย, ครูอายุมาก, ครูเก่า, ครูใหม่, ครูที่มีเงินเดือนน้อย, ครูที่มีเงินเดือนปานกลางและครูที่มีเงินเดือนสูง ต่างก็มีความรู้สึกลดอคภัยและอบอุ่นใจปานกลาง สำหรับค่าความแปรปรวน ทุกกลุ่มมีค่าน้อยแสดงว่า ความรู้สึกในค่านี้นี้ใกล้เคียงกันทุกกลุ่มด้วย

8.4 ความร่วมมือกันทำงานและเจตนาที่ดีต่ออาชีพครู ในทัศนะของครูโรงเรียนเดียวกันในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรากฏว่า ครูในโรงเรียนเดียวกันมีความร่วมมือกันปานกลาง และมีความเห็นในเรื่องนี้ไม่แตกต่างกัน

ครูในโรงเรียนเดียวกันมีเจตนาที่ดีต่ออาชีพครูก็มาก

ในทัศนะของครูใหญ่เห็นว่า ครูร่วมมือกันทำงานก็มาก ส่วนเรื่องเจตนาที่ดีของครูต่ออาชีพครูมีปานกลาง ความเห็นของครูใหญ่แต่ละคนในเรื่องนี้ ไม่แตกต่างกัน

8.5 ในเรื่องการย้ายและไม่ต้องการย้ายของครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนใหญ่ไม่ต้องการย้ายเกิน 70 % สำหรับครูที่ต้องการย้ายมี ครูชาย, ครูหญิง, ครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป, ครูอายุน้อย, ครูอายุมาก, ครูเก่า, ครูใหม่, ครูเงินเดือนน้อย, ครูเงินเดือนปานกลาง และครูเงินเดือนสูงมีเหตุผล ในการย้าย ส่วนใหญ่ต้องการกลับภูมิลำเนาเดิม และทัศนไม่ตรงกับผู้บริหาร สำหรับเหตุผลที่ว่า อยู่ไกลที่ทำงานและรู้สึกไม่ปลอดภัยนั้นน้อย

สำหรับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนมากไม่อยากร้ายและมีความรู้สึกเฉย ๆ ต้องการย้ายเป็นส่วนน้อย

ครูใหญ่ชาย, ครูใหญ่หญิง, ครูใหญ่วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี, ครูใหญ่วุฒิปริญญาตรี ขึ้นไป, ครูใหญ่อายุไม่เกิน 40 ปี, ครูใหญ่อายุ 41 ปีขึ้นไป, ครูใหญ่ที่มีอายุราชการในตำแหน่ง ครูใหญ่ไม่เกิน 5 ปีและ 6 ปีขึ้นไป, ครูใหญ่ที่มีเงินเดือนปานกลาง และครูใหญ่ที่มีเงินเดือนสูง มีเหตุผลในการย้าย ส่วนใหญ่คือต้องการกลับภูมิลำเนา รองลงไปทัศนไม่ตรงกับผู้บริหาร ทำงานหนักและสวัสดิการไม่ดี

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนใหญ่ อยู่ใกล้แหล่งชุมชนและมีบางส่วนโดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มอำเภอชั้นในตั้งอยู่ใกล้สถานที่ บริการอื่นไม่สมควร เพราะโรงเรียนดังกล่าวสร้างมานาน ตั้งแต่เมืองหลวงยังมีขนาดเล็ก เมื่อขนาดของเมืองขยายขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมก็เกิดตามมา บริเวณโรงเรียนที่สร้างไว้ แต่แรกซึ่งพอเพียงกับจำนวนนักเรียนสมัยนั้น ในปัจจุบันมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี ไม่สามารถ จะขยายขนาดและบริเวณโรงเรียนออกไปได้ เนื่องจากโรงเรียนหลายแห่งอยู่ในบริเวณวัด และที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของวัด มีพื้นที่จำกัด นอกจากนี้สภาพพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ยังเป็นหลุม มีน้ำท่วมเกือบทุกปี ยากแก่การระบายน้ำจากเมืองสู่แม่น้ำลำคลอง เมื่อฝนตกน้ำท่วมรวดเร็ว เพราะระดับน้ำใต้ดินอยู่ไม่ลึก ฉะนั้นจึงเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนมาก เช่น การปรับปรุงสนาม, การก่อสร้างอาคาร, การปลูกต้นไม้, ตลอดจนการสร้างถนนและท่อระบายน้ำ ภายในโรงเรียน

ในเรื่องที่ทั้งโรงเรียนนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การพิจารณาหาที่ตั้งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ควรคำนึงถึงการขยายตัวของเมืองและชุมชนเป็นหลักในการสร้างโรงเรียนใหม่ นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาทางสังคม ซึ่งเกิดจากสถานที่ไม่เหมาะสมแก่นักเรียนแล้ว ยังช่วยจัดปัญหาการจราจรด้วย

2 อาคารเรียนและอาคารประกอบของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัด พระนคร-ธนบุรี ส่วนใหญ่เป็นอาคารไม้และตึกที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป สภาพของอาคารพอใช้ได้ และต้องซ่อมแซมหรือรื้อปลูกใหม่พอ ๆ กัน แสดงว่าอาคารเหล่านี้ได้ปลุกมานาน ย่อมชำรุดทรุดโทรมไปตามสภาพ ฉะนั้นจึงสมควรได้พิจารณาปรับปรุงให้มีสภาพที่ใช้การได้ ส่วนอาคารที่ควรรื้อปลูกใหม่นั้นว่า มีเปอร์เซ็นต์สูง โดยเฉพาะในกลุ่มธนบุรีซึ่งเป็นอาคารชั่วคราว อาคารในกลุ่มอำเภอชั้นใน ส่วนใหญ่มีอายุมากสมควรได้รับการซ่อมแซมมากกว่ากลุ่มอำเภอชั้นนอก

ห้องเฉพาะวิชาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ส่วนใหญ่มีไม่ครบ , ทุกโรงเรียน ควรได้ปรับปรุงจัดให้มีครบทุกโรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากๆ โรงเรียนทุกโรงเรียนยังไม่มีห้องคณิตศาสตร์ สำหรับห้องภาษาอังกฤษและห้องภาษาไทย ควรจัดให้มี และเพิ่มตามโรงเรียนต่าง ๆ ให้ครบอย่างน้อยโรงเรียนละหนึ่งห้อง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แต่ละวิชาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จำนวนเฉลี่ยของนักเรียนต่อส้วมและที่ปัสสาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ไม่พอกับความต้องการ ควรสร้างเพิ่มเติมให้พอกับจำนวนนักเรียน ตามเกณฑ์เฉลี่ย โดยทั่วไป ส้วมและที่ปัสสาวะ ควรมีอย่างละ 3 ที่ต่อนักเรียน 100 คน

การใช้ที่เรียนได้ผลถึง 135 % แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารได้พยายามรับนักเรียนเพิ่ม ในอัตรา 40 - 47 คน ต่อ 1 ห้องเรียน เพราะได้ให้เกณฑ์ไว้ว่า 1 ห้องเรียน ควรจุนักเรียน ได้ 35 คน เมื่อถึงเปอร์เซ็นต์แล้วจะได้ 100 % ฉะนั้นถ้ามีนักเรียนเกิน 35 คน เปอร์เซ็นต์ จึงเกิน 100

เมื่อพิจารณาถึงหน้าที่ของโรงอาหาร, หอประชุม, และโรงอาหารที่รวมกับหอประชุม จะเห็นว่า อาคารหอประชุมและอาคารที่เป็นโรงอาหารรวมกับหอประชุมใช้ประโยชน์ได้ดีกว่า การสร้างโรงอาหารอย่างเดียว โดยเฉพาะอาคารแบบรวมใช้ได้คล่องและเกิดประโยชน์มากที่สุด ฉะนั้นการพิจารณาสร้างอาคารโรงอาหารรวมกับหอประชุมก่อน เพื่อใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังขาดอาคารอุตสาหกรรมศิลป์ และอาคารคหกรรมศิลป์อีกมาก เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน อาคารทั้งสองประเภทนี้มีความจำเป็นและสำคัญไม่น้อยกว่าอาคารประเภทอื่น ๆ เพราะเป็นแหล่งที่นักเรียน ได้ใช้ฝึกทักษะควบคู่ไปกับการเรียนด้วย

ปัญหาในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากขาดรั้วและภารโรงน้อย จึงเป็นสาเหตุให้มีชาวบ้านเข้าไปบริเวณโรงเรียนเป็น สนามเด็กเล่น และชาวบ้านใช้เป็นทางผ่านไปมาทำให้ต้องเพิ่มภาระการดูแลรักษาอาคารสถานที่ เพิ่มขึ้นมี มีจำนวนโรงเรียนหลายโรงที่ขาดรั้วรอบขอบชิด ผู้วิจัยเห็นว่าถ้ายังขาดเงินก่อสร้าง หรือซ่อมแซม การได้ใช้รั้วธรรมชาติแทน เช่น การปลูกต้นไม้ขามเทศให้ชิดกันรอบบริเวณ โรงเรียน, ปลูกต้นพุทธรักษาหรือต้นกระถิน จะช่วยเป็นสิ่งกีดขวางและป้องกันได้พอสมควรดีกว่า ไม่มีรั้วเลย

ตามที่ได้สำรวจความต้องการในเรื่องอาคาร ปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการ อาคารเรียนเพิ่ม เพราะห้องเรียนต่าง ๆ ได้รับนักเรียนเพิ่มไว้มาก จนผู้บริหารมีความ ต้องการห้องเรียนเพิ่มเพื่อให้ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเตือน ให้คิดว่า การใช้อาคารและห้องเรียนถึง 135 % นั้น จะได้รับผลเต็มที่และมีคุณภาพเท่าที่ควร หรือไม่ การได้มีการสำรวจและศึกษาเปรียบเทียบว่า ห้องเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 100 % และเกิน 100 % แบบไหนจะได้รับผลดีกว่ากันหรือแตกต่างกันเชื่อถือได้หรือไม่

3. ครูส่วนมากในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีครูที่วุฒิต่ำกว่า ปริญญามากกว่าครึ่งควรแก้ไขส่งเสริมให้โอกาสครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาได้ศึกษาต่อให้ได้ปริญญาตรี เพราะการสอนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนควรมีความรู้ความสามารถ ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในจำนวนของครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ส่วนมากอายุ ไม่เกิน 40 ปี เพราะครูอายุ 41 ปีขึ้นไปมีเพียง 24 % เท่านั้น

ในด้านการอบรมครู ควรส่งเสริมเพราะครูส่วนมากได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรม มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในโรงเรียน การอบรมนั้นควรให้โอกาสแก่ครูที่ยังไม่เคยได้รับการอบรม ไปรับการอบรม สำหรับเรื่องนี้ควรพิจารณาคุณสมบัติความรู้ของผู้ที่จะส่งไปรับการอบรม ประกอบด้วย

4. จากการสำรวจครูเกินในสาขาวิชาต่าง ๆ ปรากฏว่ามีอยู่เป็นบางโรงเรียน ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี แสดงว่าการจัดสรรกำลังครูให้เกิดประสิทธิภาพยังไม่ดีพอ เพราะอีกหลายโรงเรียนครูยังขาดไม่พอกับจำนวนนักเรียนและวิชาที่สอน การบรรจุและแต่งตั้งครูประจำโรงเรียนต่าง ๆ ควรได้รับการพิจารณาจากผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย จะได้จัดสรรครูให้ถูกต้องและได้ผลดี

ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพระนคร-ธนบุรียังมีอีกเกือบ 20 % ที่สอนไม่ตรงความรู้ความสามารถ ผู้บริหารควรได้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การเรียนการสอนได้รับประโยชน์มากที่สุด

5. การที่ครูส่วนมากประมาณ 94 % ไม่ได้อยู่บ้านพักครู ในจำนวนนี้มีมากกว่าครึ่ง ที่มีความจำเป็นต้องการอยู่บ้านพักครู แสดงว่าครูเหล่านั้นไม่มีสิทธิที่จะเบิกค่าเช่าบ้าน จึงมีความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย สำหรับผู้ที่ไม่มีความจำเป็นต้องอยู่บ้านพักครูแสดงว่ามีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านได้หรือมีฐานะความเป็นอยู่ดี แต่มีจำนวนน้อย ผู้วิจัยเห็นว่า การที่จะไม่ให้ครูเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัยนั้น ควรให้สิทธิในการเบิกค่าเช่าบ้านได้

สำหรับครูที่อยู่บ้านพักครู ไม่มีปัญหาเพราะจะส่วนใหญ่ได้รับความสะดวกสบาย ข้อที่น่าคิดอีกประการหนึ่งของครูที่ไม่จำเป็นต้องการอยู่บ้านพัก เนื่องจากมีความต้องการสอนในโรงเรียนส่วนกลางและต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และมีความเห็นว่าการมีสวัสดิการที่มั่นคงนโยบายที่จะเพิ่มสวัสดิการของครูในส่วนภูมิภาคมากกว่า โรงเรียนในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี

6. เหตุผลในการย้ายของครู ส่วนมากต้องการกลับภูมิลำเนาเดิม จากการสำรวจพบว่า ครูส่วนมากมีทัศนคติไม่ตรงกับผู้บริหาร ทำให้ขาดความอบอุ่นใจและความปลอดภัย จึงหาทางย้าย ในเรื่องนี้ผู้บริหารควรได้คำนึงถึงความอบอุ่นใจและความปลอดภัยของครูในโรงเรียนให้มาก

ในกรณีที่ต้องการย้ายกลับภูมิลำเนาโดยไม่มีปัญหาอะไรภายในโรงเรียน ผู้บริหารทุกฝ่ายควรให้โอกาสแก่ผู้ที่ต้องการย้ายได้ประกาศความต้องการลงในวารสารของกรมวิสามัญศึกษา หรือวารสารการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนกันกลับภูมิลำเนาเดิมของตน ทั้งนี้ต้องให้ความยุติธรรมแก่ผู้ที่ประกาศ มิฉะนั้นแล้วครูจะขาดความอบอุ่นใจและความปลอดภัยที่เสนอความกึก

7. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในปัจจุบันนักเรียนและครูในส่วนภูมิภาคเป็นส่วนใหญ่อุบัติการณ์ที่จะเข้ามาเรียนและศึกษาคือ รวมทั้งทำการสอนในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี เพิ่มขึ้นทุกปี จนทำให้เกิดปัญหานักเรียนล้นชั้น อาคารสถานที่ไม่พอ จำนวนครูในส่วนภูมิภาคก็ขาดมากขึ้น แม้แต่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาใหม่ ๆ ก็ไม่ประสงค์ที่จะไปทำงานในที่ไกล ๆ ต้องการที่จะอยู่ในส่วนกลาง ซึ่งเรื่องนี้ น่าจะทำการศึกษาแล้ววิจัยดูว่า เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น กรมวิสามัญศึกษามีนโยบายควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรจึงจะสามารถแก้ปัญหา นักเรียนระดับมัธยมศึกษา และครูได้บรรลุป้าหมาย เพราะการที่นักเรียนส่วนมากต้องการเข้ามาศึกษาต่อในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี นอกจากอาคารสถานที่และครูไม่พอแล้ว ยังมีปัญหาสิ่งอื่น ๆ ตามมาด้วย

สำหรับปัญหาการจราจรนั้น ควรศึกษาและวิจัยอีกตอนหนึ่ง เพื่อดูตำแหน่งที่อยู่ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษากระจายอยู่ห่างจากโรงเรียนมากน้อยแค่ไหน ซึ่งผลการวิจัยจะทำให้ทราบว่า การสร้างโรงเรียนใหม่หรือการขยายโรงเรียน ควรจัดสร้างบริเวณใดจึงจะช่วยไม่ให้ให้นักเรียนต้องเสียเวลาในการเดินทางข้ามเขตจะสามารถลดปัญหาการจราจรได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษา, คณะ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร การมัธยมศึกษา โรงพิมพ์มิตรสยาม 2513, 203 หน้า.

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ "การมัธยมศึกษาในประเทศไทย" ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา และพัฒนากำลังคน สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2511, 211 หน้า.

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ "แผนงานของกรมวิสามัญศึกษาและแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา" เอกสารประชุมผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมวิสามัญศึกษา 2513 ฉบับจัดสำเนา 10 หน้า.

เกรียง เอี่ยมสกุล "การบริหารงานบุคคล" ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดและบริหารการศึกษา สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย 2509, 121 หน้า.

การวิจัย, กอง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ผลสำรวจภาวะความเป็นอยู่ของครู ทั่วประเทศ โรงพิมพ์บรรหาร 2504, 62 หน้า.

ไชแสง สุขะวadhanะ การศึกษาเรื่องการใช้สื่อกับอาคารโรงเรียนในประเทศไทย ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2506, 74 หน้า.

จรรยา ภูมณี การศึกษาสภาพปัญหาทั่วไปที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2513, 118 หน้า.

เจริญ โภคผล การสำรวจวิธีการและผลของการดำเนินงานตามโครงการปรับปรุงโรงเรียน, ประชาบาลให้เป็นโรงเรียนชุมชนของภาคศึกษา 10 ปริญญานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2508, 181 หน้า.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ การศึกษาสถานภาพทางสังคมทัศนศึกษาในการสอนวิทยาศาสตร์
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดพระนคร พ.ศ. 2511
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2513, 128 หน้า.

เทวี รัชทานนท์ "สวัสดิกภาพและฐานะของครูเทศบาลนครกรุงเทพ" วารสารการวิจัยทาง
การศึกษา เล่มที่ 1 ฉบับที่ 3 ก.ย.-ธ.ก. 2506, หน้า 72.

ธนู แสงศักดิ์ "ประสิทธิภาพทางการศึกษา" ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา ฉบับที่ 13
สำนักงานวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2511, 338 หน้า.

ประจวบ กำนูญรัตน์ "สิ่งที่โรงเรียนควรทราบ" เอกสารประชุมผู้บริหารโรงเรียนสังกัด
กรมวิสามัญศึกษา 2513 ฉบับอัดสำเนา 20 หน้า.

ปิ่น มาลากุล, ม.ล. หลักการศึกษา โรงพิมพ์ไทยพาณิชย์การจำกัด 2506, 202 หน้า.

พนัส หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิช 2513, 272 หน้า.

พลศึกษา, กรม คู่มืออยู่ศึกษา โรงพิมพ์โรงเรียนการช่างวุฒศึกษา (แผนกการพิมพ์) 2496,
130 หน้า.

พิสิษฐ์ ธานี การสำรวจการสอนวิชาศิลปะปฏิบัติชั้น ม.ศ.1 ปีการศึกษา 2504 ใน ร.ร.รัฐบาล
ชายและสหศึกษา จังหวัดพระนครและธนบุรี ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2506, 166 หน้า.

โรจน์ คุณยากร ศึกษาเรื่องการใช้แหล่งวิชาในชุมนุมชน เพื่อประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา
ในโรงเรียนฝึกหัดครูของกรมการฝึกหัดครู ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2507, 63 หน้า.

วารุณี พลสมบูรณ์ การศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิชาทักษะภาษาไทยชั้นประโยคประถมศึกษา
ตอนต้นโรงเรียนเทศบาลจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2511 ปริญญาธิพนธ์การศึกษา
 มหามณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2503, 167 หน้า.

วิจัยการศึกษา, คณะ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เอกสารวิจัยฉบับที่ 7 โรงพิมพ์
การศาสนา 2506, 9.62 หน้า.

วิทยา นาทอง การสำรวจปัญหาครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2508, 103 หน้า.

วิภา เพ็ญเพียร "บทบาทของหัวหน้าวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ
ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี" รายชื่อวิทยานิพนธ์และบทความปริญญาธิพนธ์ ของบัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2504-2509, 298 หน้า.

วิโรจน์ พูนสุข และอารักษ์ กาญจนพิทักษ์ คู่มือสอบคัดเลือกกรมสามัญศึกษา และกรมวิสามัญศึกษา
โรงพิมพ์เจริญสิน 2505, 267 หน้า.

วิสามัญศึกษา, กรม แบบรายงานครู ปีการศึกษา 2512.

วิสามัญศึกษา, กรม เรื่อนำรู้ของกรมวิสามัญศึกษา 2512 ฉบับอัดสำเนา 30 หน้า.

วิสามัญศึกษา, กรม สภาพการมัธยมศึกษา 2512 ฉบับอัดสำเนา 146 หน้า.

วางแผนการศึกษา, กอง กระทรวงศึกษาธิการ การวางแผนการศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภา
2512, 248 หน้า.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน แบบรายงานครู ปีการศึกษา 2512.

สามัญศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา 2510
โรงพิมพ์คุรุสภา 2512, 17 หน้า.

สมชัย วุฒิปรีชา "ความสูญเสียในค่านิยมธุรกิจการศึกษา" ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2511, 338 หน้า.

สมบูรณ์ พรหมภาพ และคนอื่น ๆ วิชาครูวิชาการศึกษา โรงพิมพ์วีระสัมพันธ์ 2505, 396 หน้า.

สมสุข ชีระพิจิตร "การศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นต้น ของสถานศึกษาฝึกหัดครูประจำปีการศึกษา 2511" ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2512, 178 หน้า.

อมร พรหมมีฤทธิ์ "การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนสาธิต ในสังกัด กรมการฝึกหัดครู วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2511, 158 หน้า.

เอื้อ บุษปะเกบ หงสกุล สุขศาสตร์ของโรงเรียน โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2496, 303 หน้า.

เอกวิทย์ ณ ถลาง "ทัศนะบางประการเกี่ยวกับகுலนโยบายการศึกษา" รายงานการประชุมทางวิชาการศึกษา ครั้งที่ 1 กรมสามัญศึกษา 2510, 305 หน้า.

Bagby Carolyn., and Stickle, Ruth "Check list for use in planning the the English Classroom in the Secondary School," in English Journal, 46 : 579-581 December, 1957.

Best, John W., Research in Education, Prentice-Hall, N.J., 1959, 320 pp.

Brain, Manning Cram., "An Investigation of the Influence of Class Size Upon Academic Attainment and Student Satisfaction," Dissertation Abstracts, Vol. 29, 4 : 1066-A, October, 1968.

Clinton, Thomas Allan, "A Study of Problem Encountered by An Hundred Graduate of East Texas State University and the Teacher Education Programs," Dissertation Abstracts, Vol. 27, 6 : 1683-A June, 1966.

Engelhardt, N.L., School Planning and Building Handbook, Nekolu L uir F.W. Dodge Corp., New York, 1956, 626 pp.

Garrett, Henry E., Statistics in Psychology and Education, Longmans Green &, N.Y. 1958. 478 pp.

Kelly Clande, "The Qualification Determining Selection and Promotion of College Teacher's of Education 1950-1951," Thesis Abstracts, No. 5 : 67 - 72, 1954.

- May, Arthur B., and C sberg, Carl H , School-Shop Admi istration, of The Bruce publishing Company, Milwaukee, 1954, 22 pp.
- Mc. Clurkin, W.D., School Building Planning, The Macmillan Co., New York, 1964, 143 pp.
- Mork, Gordon., "Evaluation of In-service Education Programs," in Encyclopedia of Educational Research, ed. by Walter S. Monroe p. 707 The Macmillan Co., New York, 1960.
- Myers, Kenneth Holly., "Factor related to the choice of Secondary Teaching as a Career," Dissertation Abstracts, Vol. 27, 7 : 2288-A, January, 1967.
- Napier, Thomas Gayle, "Teacher Morale " Dissertation Abstracts, Vol.27, 5 : 1228-A, November, 1966.
- National Council on School house Constroction, Guide for Planning School Plants, Peabody College, Nashville, Tennessee, 1953, 179 pp.
- National Education Association Research Division, "Need for In-service Education" in Encyclopedia of Educational Research, ed. by Walter S. Monroe p. 1359, The Macmilland Co., New York, 1960.
- Reeder, Workd Gelen, The Fundamentals of Public School Administration, The Macmillan Company, New York, 1958, 625 pp.
- Seagers, Paul W, Proposed School Building Code for Thailand 1962, 22 pp.
- Shuster, Albert H. Jr., "Professional Education and Teaching" in Encyclopedia of Educational Research, ed. by Walter S. Monroe p. 1356 The Macmillan Co., New York, 1960.
- Soriano, Domingo., School Building Development Group Work, Regional Office for Educational in Asia Bangkok, 1966, 31 pp.
- Srivastara, R., A Method of Reducing Classroom Requirments in Primary School in Asia, Asian Regional Institute for School Building Research, 1967, 41 pp.
- Tuttle, Harold S., "Profile of Professors" in Encyclopedia of Education Research, ed. by Walter S. Monroe p. 1359 The macmillan Co., New York, 1960.
- Wiles, Kimball., Supervision for Better School, Prentice-Hall Inc., New York, 1955, 315 pp.

Wronski, Stanley P., and Kaw Sawadi Panich., Secondary Education,
Manpower and Educational Planning in Thailand, Thai Watana Panich
2509, 46 pp.

Yates, Donald P., "Flex-ibility in School Plant Development and Utilization"
Dissertation Abstracts, Vol. 29, 7 : 2084-A, January, 1969.

ภาคผนวก

ภ ำ ค ฅ น ำ ก ก .

(สำเนา)

ครูท

ที่ ศธ 0704 / 22591

กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

16 ตุลาคม 2513

เรื่อง กรอกแบบสอบถาม

เรียน ครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่ โรงเรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามสำหรับครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่ 1 ชุด
2. แบบสอบถามสำหรับครู, อาจารย์ ชุด
3. ขอสสำหรับส่งแบบสอบถามคืน 1 ชุด

เนื่องด้วยกรมวิสามัญศึกษาได้พิจารณาเห็นสมควรให้ความร่วมมือกับคณะนิสิตปริญญาโท จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการใช้อาคารสถานที่ และ ครู ของโรงเรียนรัฐบาลทุกโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่ และครู, อาจารย์ทุกคน ในสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล ตอบแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย และ ไปรณปฏิบัติ ดังนี้

1. แบบสอบถามมี 2 อย่าง สำหรับครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่อย่างหนึ่ง และ สำหรับครู, อาจารย์อีกอย่างหนึ่ง ท่านโปรดกรอกและแจกให้ครู, อาจารย์ทุกคนกรอกด้วย
2. โปรดกรอกข้อมูลที่เป็นจริงในปีการศึกษา 2513
3. ไม่ต้องใส่ชื่อผู้กรอกในแบบสอบถาม
4. รวบรวมแบบสอบถามที่กรอกเรียบร้อยแล้วทั้งหมด ใส่ซองที่ได้แนบมาด้วยนี้ ส่งคืนถึง กรมภายในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2513

กรมวิสามัญศึกษาหวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอแสดงความนับถือ

สุวัจน์ กาญจนะวลิต

(นายสุวัจน์ กาญจนะวลิต)

ผู้อำนวยการกอง รักษาการแทน

ผู้อำนวยการกองโรงเรียนรัฐบาล

แผนกโรงเรียนสวนกลาง

(สำเนา)

ครูท

ที่ ศช 0704 / 25583

กรมวิสามัญศึกษา

1 ธันวาคม 2513

เรื่อง กรอกแบบสอบถาม

เรียน ครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่ โรงเรียน

อ้างถึง หนังสือที่ ศช 0704 / 22591 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2513

ตามหนังสืออ้างถึง ได้ขอความร่วมมือจากโรงเรียนกรอกแบบ
สอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยและขอให้ส่งถึงกรมภายในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2513 นั้น
บัดนี้ กองโรงเรียนรัฐบาลยังมิได้รับแบบสอบถามของโรงเรียนคืนไป จึงใคร่ขอความกรุณาให้
ดำเนินการด้วยโดยเร็ว และส่งคืนถึงกองโรงเรียนรัฐบาลภายในวันที่ 10 ธันวาคม 2513 ขอ
ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สุวัจน์ กาญจนะวสิต

(นายสุวัจน์ กาญจนะวสิต)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง รักษาการแทน
ผู้อำนวยการกองโรงเรียนรัฐบาล

แผนกโรงเรียนส่วนกลาง

រា ក ដ ង វ ក ឃ.

แบบสอบถามสำหรับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่

ขอแนะนำในการตอบ

1. แบบสอบถามชุดนี้สำหรับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่เป็นผู้ตอบ
2. ขอให้ท่านกรอกข้อความในส่วนที่เว้นไว้ หรือกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐
หน้าข้อความที่เป็นตัวเลือก หรือกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อความ
"อื่น ๆ (ระบุ)" พร้อมกับเติมข้อความ ตามความเป็นจริง และ
ปรากฏในปีการศึกษานี้
3. ข้อถามเกี่ยวกับอาคารเรียน ได้จัดไว้สำหรับกรอกอาคารเรียนได้ 8 หลัง ขอ
ให้ท่านตอบหลังที่สร้างก่อนที่สุดเป็นหลังที่ 1 และเรียงมาโดยลำดับ จนครบ
ทุกหลัง ถ้ามีเกินกว่า 8 หลัง ขอได้โปรดเขียนเพิ่มเติมในกระดาษอื่น แนบมา
พร้อมกัน
4. ข้อถามใด ที่ไม่มีข้อมูลในโรงเรียนของท่านก็ขอให้ท่านเว้นว่างไว้ ไม่ต้อง
ตอบข้อนั้น ๆ เช่น โรงเรียนของท่านไม่มีห้องสมุดก็ไม่ต้องตอบข้อ 14 ใน
หมวดอาคารเรียน เป็นต้น

แบบสอบถามสำหรับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่

.

เกี่ยวกับตัวท่าน

☐ ชาย

เพศ

อายุ. ปี

☐ หญิง

วุฒิ

ภูมิลำเนาจังหวัด

อายุราชการ.. ปี จำนวนปีที่ เป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ปี.

เป็นข้าราชการชั้น.. อันดับ ชั้น

เกี่ยวกับโรงเรียน

โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนประเภท

☐ ชาย

☐ หญิง

☐ สหศึกษา

เปิดสอนชั้น

☐ มศ. 1 - 3

☐ มศ. 1 - 5

จำนวนนักเรียนชาย. คน หญิง คน

จำนวนข้าราชการครู ชาย คน หญิง คน

อยู่ในโครงการ รุน(หรือ พ.ศ.). . . .

จำนวนเนื้อที่ดิน ไร่ งาน ตารางวา

ที่ดินกรรมสิทธิ์ของ

เวลาเข้าเรียน น. เลิกเรียน..... น.

หยุดเรียนประจำสัปดาห์ วัน

เกี่ยวกับสถานที่

1. โรงเรียนตั้งอยู่ไกลแหล่งชุมชน
เพียงไร

- ☐ ใกล้มาก
- ☐ ใกล้
- ☐ ปานกลาง
- ☐ ไกล
- ☐ ไกลมาก

2. ระยะทางจากแหล่งชุมชนประมาณ

- ☐ ไม่ถึง 1 ก.ม.
- ☐ 1. ก.ม.
- ☐ 2. ก.ม.
- ☐ 3. ก.ม.
- ☐ 4. ก.ม. หรือมากกว่านั้น

3. โรงเรียนตั้งอยู่ไกลแหล่งเสื่อมโทรม
ทางศีลธรรม เช่น ขอบการพนัน สถาน
บริการที่ไม่สมควร สำหรับนักเรียน
เพียงไร

- ☐ ใกล้มาก
- ☐ ใกล้
- ☐ ปานกลาง
- ☐ ไกล
- ☐ ไกลมาก

4. การคมนาคมถึงโรงเรียนสะดวกเพียงไร

- ☐ ไม่สะดวกเลย
- ☐ ไม่สะดวก
- ☐ สะดวกปานกลาง
- ☐ สะดวก
- ☐ สะดวกมาก

5. การเดินทางมาโรงเรียน ส่วนมาก
นักเรียนใช้

- ☐ ทางเรือ
- ☐ เดินมา
- ☐ รถจักรยานยนต์
- ☐ รถประจำทาง
- ☐ รถจักรยาน

6. โรงเรียนตั้งอยู่ในที่ดินอย่างไร

- ☐ ที่ลุ่มน้ำท่วมทุกปี
- ☐ น้ำท่วมบางปี
- ☐ ที่ดอน

7. สนามกีฬาของโรงเรียน

- ☐ ไม่มี
- ☐ มีและใช้ได้บางฤดู
- ☐ มีและใช้ได้ตลอดปี

8. รั้วไม้และที่กำนอนของนักเรียน มีหรือไม่

- ☐ ไม่มี
- ☐ มีน้อย
- ☐ มีพอเพียง

เกี่ยวกับอาคาร

1. อาคารเรียนหลังที่ 1 อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ห้อง

1.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

1.2 สภาพอาคาร

- ☐ กว้างรื้อปลูกใหม่
- ☐ กว้างซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

1.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับ
จำนวนนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

1.4 ห้องเรียนนี้แสงสว่างเพียงพอ
เพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ก็

1.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดี
เพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้

1.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

1.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

1.8 มีฝุ่นหรือควันเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

1.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ
ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

1.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย
วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

2. อาคารเรียนหลังที่ 2 อายุ ... ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ... ห้อง

2.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วครา
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

2.2 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

2.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกะกับ
จำนวนนักเรียนเพียงไร

- ☐ มาก
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

2.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

2.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

2.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

2.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

2.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

2.9 ห้องเรียนในอาคารนี้ สามารถ -
ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

2.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย
วันหนึ่ง ๆ กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.บ.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

3. อาคารเรียนหลังที่ 3 อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ห้อง

3.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

3.2 สภาพอาคาร

- ☐ การรื้อปลูกใหม่
- ☐ การซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

3.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

3.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

3.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดี
เพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

3.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

3.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

3.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

3.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่น ๆ ได้อย่างไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

3.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย

วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ชม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ชม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ชม.
- ☐ มากกว่า 6 ชม.

4. อาคารเรียนหลังที่ 4 อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ห้อง

4.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

4.2 สภาพอาคาร

- ☐ ทรุดปลุกใหม่
- ☐ ทรุดซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

4.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

4.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ ดี

4.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

4.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

4.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

4.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

4.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

4.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย

วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

5. อาคารเรียนหลังที่ 5 อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ห้อง

5.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

5.2 สภาพอาคาร

- ☐ ทรุดรื้อปลูกใหม่
- ☐ ทรุดซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

5.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

5.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

5.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

5.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

5.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

5.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

5.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

5.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย
วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ชม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ชม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ชม.
- ☐ มากกว่า 6 ชม.

6. อาคารเรียนหลังที่ 6 อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน..... .. ห้อง

6.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

6.2 สภาพอาคาร

- ☐ กว้างรื้อปลูกใหม่
- ☐ กว้างซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

6.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

6.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

6.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

6.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

6.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

6.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

6.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

6.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย

วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

7. อาคารเรียนหลังที่ 7 อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน ห้อง

7.1 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

7.2 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

7.3 ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

7.4 ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

7.5 ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

7.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

7.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

7.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

7.9 ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

7.10 การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย

วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ ใช้ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ ใช้ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

๘. อาคารเรียนหลังที่ ๘ อายุ ปี
ใช้เป็นห้องเรียน... .. ห้อง

๘.๑ ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ชั่วครว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

๘.๒ สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

๘.๓ ห้องเรียนมีขนาดพอเหมาะกับจำนวน
นักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

๘.๔ ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

๘.๕ ห้องเรียนมีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

๘.๖ มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

๘.๗ มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

๘.๘ มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

๘.๙ ห้องเรียนในอาคารนี้สามารถ

ดัดแปลงใช้ประโยชน์อื่นได้เพียงไร

- ☐ ไม่ได้เลย
- ☐ พอทำได้
- ☐ ทำได้ดี

๘.๑๐ การใช้ห้องเรียนในอาคารนี้โดยเฉลี่ย

วันหนึ่ง ๆ ก็ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ ใช้ ๑ - ๒ ช.ม.
- ☐ ใช้ ๓ - ๔ ช.ม.
- ☐ ใช้ ๕ - ๖ ช.ม.
- ☐ มากกว่า ๖ ช.ม.

9. ถ้าโรงเรียนได้จัดห้องเฉพาะวิชา
ห้องวิทยาศาสตร์ มี ห้อง

9.1 ใช้สำหรับ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน
- ☐ ปฏิบัติการ
- ☐ เก็บอุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

9.2 มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

9.3 โดยเฉลี่ยใช้ห้องวิทยาศาสตร์ วันละ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 -- 2 ช.ม.
- ☐ 3 -- 4 ช.ม.
- ☐ 5 -- 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

9.4 มีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

9.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

9.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

9.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

9.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

10. ห้องสังคมศึกษา มี ห้อง

10.1 ใช้สำหรับ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ เก็บอุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

10.2 มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

10.3 โดยเฉลี่ยใช้ห้องสัปดาห์วันละ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
☐ 1 - 2 ช.ม.
☐ 3 - 4 ช.ม.
☐ 5 - 6 ช.ม.
☐ มากกว่า 6 ช.ม.

10.4 มีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

10.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

10.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
☐ มีบางครั้ง
☐ ไม่มี

10.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
☐ มีบางครั้ง
☐ ไม่มี

10.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
☐ มีบางครั้ง
☐ ไม่มี

11. ห้องภาษาไทย มี ห้อง

11.1 ใช้สำหรับ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน
☐ จัดกิจกรรม
☐ เก็บอุปกรณ์
☐ อื่น ๆ (ระบุ)

11.2 มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
☐ พอใช้ได้
☐ เหมาะสมดี

11.3 ใต้เฉลี่ยใช้ห้องภาษาไทย วันละ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
☐ 1 - 2 ช.ม.
☐ 3 - 4 ช.ม.
☐ 5 - 6 ช.ม.
☐ มากกว่า 6 ช.ม.

11.4 มีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

11.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

11.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
☐ มีบางครั้ง
☐ ไม่มี

11.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
☐ มีบางครั้ง
☐ ไม่มี

11.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
☐ มีบางครั้ง
☐ ไม่มี

12. ห้องภาษาอังกฤษ มี... ..ห้อง

12.1 ใ้สำหรับ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน
☐ จัดกิจกรรม
☐ เก็บอุปกรณ์
☐ อื่น ๆ (ระบุ)

12.2 มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
☐ พอใช้ได้
☐ เหมาะสมดี

12.3 โดยเฉลี่ยใช้ห้องภาษาอังกฤษวันละกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
☐ 1 - 2 ช.ม.
☐ 3 - 4 ช.ม.
☐ 5 - 6 ช.ม.

12.4 แสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

12.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

12.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
☐ มีบางครั้ง
☐ ไม่มี

12.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
☐ มีบางครั้ง
☐ ไม่มี

12.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
☐ มีบางครั้ง
☐ ไม่มี

13. ห้องเฉพาะวิชาอื่น ๆ (ระบุ)

มี ห้อง

13.1 ใ้สำหรับ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน
☐ ปฏิบัติการหรือจัดกิจกรรม
☐ เก็บอุปกรณ์
☐ อื่น ๆ (ระบุ)

13.2 มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

13.3 โดยเฉลี่ยใช้ห้อง วันละกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

13.4 มีแสงสว่างเพียงพอเพียงไร

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

13.5 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

13.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

13.7 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

13.8 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

14. ห้องสมุด (มอบให้บรรณารักษ์ตอบแทนได้)

14.1 โรงเรียนจัดห้องสมุดไว้ที่

- ☐ อาคารเรียนหลังที่
- ☐ อาคารเอกเทศ อายุ...ปี
- ☐ ยังไม่ได้จัด
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

14.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสมดี

14.3 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

14.4 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

14.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

14.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ บ้างครั้ง
- ☐ ไม่มี

14.7 อยู่ในที่สะดวกแก่ครู นักเรียน
จะเข้ามาใช้เพียงไร

- ☐ ไม่สะดวก
- ☐ ปานกลาง
- ☐ สะดวก

14.8 ลักษณะอาคารห้องสมุด(ถ้าแยกเป็น
เอกเทศ)

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ หัวควา
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

14.9 สภาพอาคารห้องสมุด(ถ้าแยกเป็น
เอกเทศ)

- ☐ ทรุดโทรมใหม่
- ☐ ทรุดโทรม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อยดี

14.10 ขนาดของห้องสมุดสามารถให้นักเรียน
ใช้ได้พร้อมกันคราวละกี่คน

- ☐ น้อยกว่า 25 คน
- ☐ 51 - 75 คน
- ☐ 76 - 100 คน
- ☐ มากกว่า 100 คน

14.11 โดยเฉลี่ยวันหนึ่ง นักเรียนเข้ามาใช้
ห้องสมุดเป็นระยะเวลาประมาณ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

15. โรงอาหารและหอประชุม (รวมกันใน
อาคารเดียว)

อายุ ปี

15.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ประชุม
- ☐ รับประทานอาหาร
- ☐ เรียน
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

15.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ เหมาะสมดี

15.3 การถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

15.4 มีฝุ่นหรือควันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

15.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

15.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

15.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ ทาสีขาว
- ☐ วัสดุขาว
- ☐ ไม่
- ☐ ดีกครั้งใหม่
- ☐ ดีก

15.8 สภาพอาคาร

- ☐ ควรปรับปรุงใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

15.9 การใช้โรงอาหาร หอประชุม เฉลี่ย
วันหนึ่งกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้

☐ 1 - 2 ช.ม.

☐ 3 - 4 ช.ม.

☐ 5 - 6 ช.ม.

☐ มากกว่า 6 ช.ม.

15.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
เพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

16. โรงอาหาร (ถ้าแยกจากหอประชุม)

อายุ ปี

16.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ รับประทานอาหาร
- ☐ ประชุม
- ☐ เรียน
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ) . . . , ...

16.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสมดี

16.3 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

16.4 มีฝนหรือควนรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

16.5 นึกถึงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

16.6 มีเสียงรบกวนหรือไม่

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

16.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

16.8 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

16.9 การใช้โรงอาหารเฉลี่ยวันหนึ่งกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

16.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียนเพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสม

17. หอประชุม (ถ้าแยกจากโรงอาหาร)

อายุ ปี

17.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ประชุม
- ☐ รับประทานอาหาร
- ☐ เรียน
- ☐ จัดกิจกรรม
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

17.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสม

17.3 มีการถ่ายเทอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

17.4 มีแผ่นหรือควันทันรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

17.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

17.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

17.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม้
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

17.8 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

17.9 การใช้หอประชุมเฉลี่ยวันหนึ่ง
กี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

17.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
เพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

18. อาคารอุตสาหกรรมศิลป์ อายุ ปี

18.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียนและปฏิบัติการวิชา
อุตสาหกรรมศิลป์
- ☐ เรียนวิชาอื่น ๆ
- ☐ เก็บเครื่องอุปกรณ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

18.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสมดี

18.3 มีการถ่ายภาพอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

18.4 มีฝนหรือคว้นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

18.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

18.6 มีเสียงรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

18.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัด
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม่
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

18.8 สภาพอาคาร

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
- ☐ ควรซ่อมแซม
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

18.9 การใช้อาคารอุตสาหกรรมศิลป์
เฉลี่ยวันละกี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

18.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
เพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

19. อาคารคหกรรมศิลป์ อายุ ปี

19.1 ใช้สำหรับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เรียน และ ปฏิบัติการวิชา -
คหกรรมศิลป์
- ☐ เรียนวิชาอื่น
- ☐ เก็บเครื่องอุปกรณ
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

19.2 มีแสงสว่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ น้อย
- ☐ พอใช้
- ☐ มีแสงสว่างเหมาะสมดี

19.3 มีการถ่ายภาพอากาศดีเพียงไร

- ☐ ไม่ดี
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ ดี

19.4 มีแผ่นหรือควันทบกันเพียงใด

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

19.5 มีกลิ่นรบกวนเพียงไร

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

19.6 มีเสียงรบกวนหรือไม่

- ☐ มีเสมอ
- ☐ มีบางครั้ง
- ☐ ไม่มี

19.7 ลักษณะอาคาร

- ☐ ศาลาวัค
- ☐ ชั่วคราว
- ☐ ไม่
- ☐ ตึกครึ่งไม้
- ☐ ตึก

19.8 สภาพอาคาร

- ☐ กว้างรื้อปลูกใหม่
- ☐ กว้างซ่อมแซม
- ☒ พอใช้ได้
- ☐ เรียบร้อย

19.9 การใช้อาคารคหกรรมศิลป์เฉลี่ยวันหนึ่ง
กี่ชั่วโมง

- ☐ ยังไม่ได้ใช้
- ☐ 1 - 2 ช.ม.
- ☐ 3 - 4 ช.ม.
- ☐ 5 - 6 ช.ม.
- ☐ มากกว่า 6 ช.ม.

19.10 มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
เพียงไร

- ☐ แคบ
- ☐ พอใช้ได้
- ☐ เหมาะสมดี

20. ส่วนและที่ปลัสสาวะ

20.1 ตั้งอยู่ที่ไหน (อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ อยู่ในอาคาร
- ☐ อยุ่ตึกอาคาร
- ☐ อยุ่นอกอาคาร

20.2 เป็นส่วนชนิดไหน (ตอบได้มากกว่า
1 ข้อ)

- ☐ ส่วนหลุม
- ☐ ส่วนซึม
- ☐ ส่วนชักโครก

20.3 มีส่วนนักเรียนหญิง ที่

20.4 สภาพ

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
☐ ควรรซ่อมแซม
☐ พอใช้ได้
☐ เรียบร้อย

20.5 ถูกสุขลักษณะเพียงไร (เช่น สะอาด มีที่ล้างมือ ฯลฯ)

- ☐ ยังต้องปรับปรุง
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

20.6 มีส่วนนักเรียนชาย ที่

20.7 สภาพ

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
☐ ควรรซ่อมแซม
☐ พอใช้ได้
☐ เรียบร้อย

20.8 ถูกสุขลักษณะเพียงไร

- ☐ ยังต้องปรับปรุง
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

20.9 ที่ปัสสาวะชาย. ที่

20.10 สภาพ

- ☐ ควรรื้อปลูกใหม่
☐ ควรรซ่อมแซม
☐ พอใช้ได้
☐ เรียบร้อย

20.11 ถูกสุขลักษณะเพียงไร

- ☐ ยังต้องปรับปรุง
☐ พอใช้ได้
☐ ดี

21. น้ำที่ใช้ในโรงเรียน

21.1 น้ำดื่ม ได้มาจากไหน

- ☐ ประปา
☐ บอมาคาล
☐ แม่น้ำ
☐ คู หรือ คลอง
☐ น้ำฝน

21.2 น้ำใช้ ได้มาจากไหน

- ☐ ประปา
☐ บอมาคาล
☐ แม่น้ำ
☐ คู หรือ ลำคลอง
☐ น้ำฝน

22. โรงเรียนต้องการอาคารใดเพิ่มอีกบ้าง

22.1

22.2

22.3

22.4

22.5

22.6

22.7

22.8

23. โรงเรียนนี้มีปัญหาในการดูแลรักษาอาคารสถานที่อย่างใดบ้าง (เช่น ไม่มีเงินซ่อมแซม มีปลวกมาก มีอาคารโรงน้อย ไม่มีรั้วรอบขอบชิด ฯลฯ)

23.1

23.2

23.3

23.4

เกี่ยวกับตัวท่าน และผู้ร่วมงาน

1. โดยเฉลี่ยแต่ละวันท่านไปถึงโรงเรียน
ก่อนโรงเรียนเข้าประมาณกี่นาที

- ☐ ตรงเวลาพอดี
- ☐ 1 - 15 นาที
- ☐ 16 - 30 นาที
- ☐ 31 - 60 นาที
- ☐ เกินกว่า 60 นาที

2. โดยเฉลี่ยแต่ละวัน ท่านกลับบ้านหลัง
จากโรงเรียนเลิกแล้วประมาณกี่นาที

- ☐ ตรงเวลาเล็กน้อย
- ☐ 1 - 15 นาที
- ☐ 16 - 30 นาที
- ☐ 31 - 60 นาที
- ☐ เกินกว่า 60 นาที

3. ในภาคต้นปีการศึกษานี้ ท่านมีวันลากิจ
และป่วยกี่วัน

- ☐ มากกว่า 15 วัน
- ☐ 11 - 15 วัน
- ☐ 6 - 10 วัน
- ☐ 1 - 5 วัน
- ☐ ไม่มีวันลาเลย

4. ตามความรู้สึกของท่าน ครูในโรงเรียนนี้
ร่วมมือกันทำงานดีเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

5. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้
มีทัศนคติต่ออาชีพครูและตั้งใจทำงานดี
เพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

6. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้
สนใจแสวงหาความรู้เพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

7. ระดับมาตรฐานการเรียนรู้ ของนักเรียน
เมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ แล้วท่านพอใจมาก
น้อยเพียงไร

- ☐ พอใจน้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

8. ท่านอยากย้ายไปที่อื่นหรือไม่

- ☐ ยากย้าย
- ☐ ไม่อยากย้าย
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ อยากเป็นครูน้อย

9. ถ้าท่านอยากย้าย เป็นเพราะเหตุผลใด

- ☐ อยากกลับภูมิลำเนา
- ☐ หัดชนะไม่ตรงกับผู้บริหาร
- ☐ สวัสดิการไม่ดี
- ☐ รู้สึกไม่ปลอดภัย
- ☐ งานหนัก
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

10. ท่านเคยได้รับการอบรม เกี่ยวกับงาน
ในตำแหน่งครูใหญ่โดยตรงหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย

11. ถ้าเคย ท่านได้ใช้ความรู้ที่ได้รับการอบรม
มาเป็นประโยชน์ในการบริหารโรงเรียน
เพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

12. ท่านใช้เวลาว่างที่โรงเรียนอ่านหนังสือ
ประเภทใด (อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ไม่ได้อ่าน
- ☐ นวนิยาย
- ☐ เรื่องประกอบความรู้ในหน้าที่
- ☐ สารคดีทั่วไป
- ☐ หนังสือพิมพ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

13. จำนวนชั่วโมงสอนของท่านใน 1 สัปดาห์

- ☐ ไม่มีชั่วโมงสอน
- ☐ 1 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ 21 - 25 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 25 ชั่วโมง

14. ท่านมีปัญหาในการจัดครูเข้าสอนอย่างไร

- ☐ ไม่มี
- ☐ ครูมีความสามารถไม่ตรงวิชาที่สอน
- ☐ มีครูไม่พอ
- ☐ ครูไม่ชอบสอนในบางวิชา

15. ครูสาขาวิชาใด ที่ท่านมีเกินความต้องการ
(อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ภาษาไทย
- ☐ ภาษาอังกฤษ
- ☐ คณิตศาสตร์
- ☐ วิทยาศาสตร์
- ☐ สังคมศึกษา
- ☐ ศิลปะศึกษา
- ☐ พละนามัย
- ☐ บรรณารักษ์
- ☐ แนะแนว
- ☐ โสตทัศนศึกษา

16. ครูสาขาวิชาใดที่มีไม่พอ

- ☐ ภาษาไทย
- ☐ ภาษาอังกฤษ
- ☐ คณิตศาสตร์
- ☐ วิทยาศาสตร์
- ☐ สังคมศึกษา
- ☐ ศิลปะศึกษา
- ☐ พละนามัย
- ☐ บรรณารักษ์
- ☐ แนะแนว
- ☐ โสตทัศนศึกษา

17. ในปีการศึกษานี้ ท่านต้องการครูอีกกี่คน

- ☐ เพียงพอแล้ว
- ☐ 1 - 2 คน
- ☐ 3 - 5 คน
- ☐ 6 - 10 คน
- ☐ มากกว่า 10 คน

18. ครูในโรงเรียนของท่าน สนใจให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการทำงานเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

19. คณะครูมีการประชุม ปรึกษางานกัน
มากน้อยเพียงไร

- ☐ ไม่มีประชุมเลย
- ☐ ภาคเรียนละครั้ง
- ☐ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง
- ☐ เดือนละครั้ง
- ☐ มากกว่าเดือนละครั้ง

แบบสอบถามสำหรับครู อาจารย์

ขอแนะนำในการตอบ

1. แบบสอบถามชุดนี้สำหรับครูอาจารย์ (ยกเว้นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่) ที่เป็นข้าราชการสังกัดกรมวิสามัญศึกษา เป็นผู้ตอบ
2. ขอให้ท่านกรอกข้อความในส่วนที่เว้นไว้ หรือกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐
หน้าข้อความที่เป็นตัวเลือก หรือกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อความ
"อื่น ๆ (ระบุ)... .." พร้อมกับเติมข้อความตามความเป็นจริง
และปรากฏในปีการศึกษานี้

แบบสอบถามสำหรับครู อาจารย์

เกี่ยวกับตัวท่าน

☐ ชาย

เพศ

อายุ ปี

☐ หญิง

วุฒิ

ภูมิภาคเนาจังหวัด

อายุราชการ ปี

เป็นข้าราชการชั้น อันดับ ชั้น

หน้าที่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ผู้ช่วยครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ฝ่ายธุรการ

☐ ผู้ช่วยครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง

☐ ผู้ช่วยครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ

☐ หัวหน้าสายวิชา

☐ บรรณารักษ์

☐ เจ้าหน้าที่การเงิน

☐ เจ้าหน้าที่สารบรรณ

☐ ครูประจำชั้น

☐ ครูแนะแนว

☐ ครูประจำวิชา

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของท่านและผู้ร่วมงาน

1. ท่านสอนวิชาตรงกับความรู้ความสามารถของท่านหรือไม่

- ☐ ไม่ตรงทั้งหมด
☐ ตรงบ้างไม่ตรงบ้าง
☐ ตรงทั้งหมด

2. เมื่อสัญญาบอกชั่วโมงสอนเริ่มแล้ว ท่านใช้เวลาประมาณกี่นาทีเตรียมตัวหรือเดินเข้าห้องสอน

- ☐ มากกว่า 15 นาที
☐ 11 - 15 นาที
☐ 6 - 10 นาที
☐ 1 - 5 นาที
☐ เข้าห้องสอนทันที

3. โดยเฉลี่ยแต่ละวัน ท่านไปถึงโรงเรียนก่อนโรงเรียนเข้าประมาณกี่นาที

- ☐ ตรงเวลาพอดี
☐ น้อยกว่า 15 นาที
☐ 15 - 30 นาที
☐ 31 - 60 นาที
☐ มากกว่า 60 นาที

4. โดยเฉลี่ยแต่ละวัน ท่านกลับบ้านหลังจากโรงเรียนเลิกแล้วประมาณกี่นาที

- ☐ ตรงเวลาพอดี
☐ น้อยกว่า 15 นาที
☐ 15 - 30 นาที
☐ 31 - 60 นาที
☐ เกินกว่า 60 นาที

5. ในภาคต้นปีการศึกษานี้ ท่านมีวันลาิจและลาป่วยกี่วัน

- ☐ มากกว่า 15 วัน
☐ 11 - 15 วัน
☐ 6 - 10 วัน
☐ 1 - 5 วัน
☐ ไม่มีวันลาเลย

6. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้รวมมือกันทำงานดีเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

7. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูและตั้งใจทำงานดีเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

8. ตามความรู้สึกของท่าน ครูโรงเรียนนี้สนใจแสวงหาความรู้เพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

9. ระดับมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน
เมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ แล้ว ท่านพอใจ
มากน้อยเพียงไร

- ☐ พอใจน้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

10. ท่านอยากย้ายไปที่อื่นหรือไม่

- ☐ อยากย้าย
- ☐ ไม่อยากย้าย

11. ถ้าท่านอยากย้าย เป็นเพราะเหตุใด

- ☐ อยากกลับภูมิลำเนา
- ☐ หัดนะไม่ตรงกับผู้บริหาร
- ☐ รู้สึกไม่ปลอดภัย
- ☐ งานหนัก
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

12. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับงานใน
หน้าที่หรือการสอนบ้างหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย

13. ถ้าเคย ท่านได้ใช้ความรู้ที่ได้รับจาก
การอบรมมาเป็นประโยชน์ในการทำ
งานหรือสอนเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก

14. ท่านใช้เวลาว่างที่โรงเรียนอ่านหนังสือ
ประเภทใด (อาจตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ไม่ได้อ่าน
- ☐ นวนิยาย
- ☐ เรื่องประกอบความรู้ในหน้าที่
- ☐ สารคดีทั่วไป
- ☐ หนังสือพิมพ์
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

15. จำนวนชั่วโมงสอนของท่านใน 1 สัปดาห์

- ☐ ไม่มีชั่วโมงสอน
- ☐ 1 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ 21 - 25 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 25 ชั่วโมง

16. ท่านทำงานธุรการ (เช่น การเงิน
ทะเบียน สารบรรณ ฯลฯ) สัปดาห์ละ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

17. งานทำงานด้านปกครอง (เช่น ครูเวร
ครูปกครอง) สัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
☐ 1 - 5 ชั่วโมง
☐ 6 - 10 ชั่วโมง
☐ 11 - 15 ชั่วโมง
☐ 16 - 20 ชั่วโมง
☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

18. งานทำงานห้องสมุดสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
☐ 1 - 5 ชั่วโมง
☐ 6 - 10 ชั่วโมง
☐ 11 - 15 ชั่วโมง
☐ 16 - 20 ชั่วโมง
☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

19. งานทำงานแนะแนวสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
☐ 1 - 5 ชั่วโมง
☐ 6 - 10 ชั่วโมง
☐ 11 - 15 ชั่วโมง
☐ 16 - 20 ชั่วโมง
☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

20. งานทำงานด้านกิจกรรมนักเรียน (เช่น
ลูกเสือ อนุภาชาต กีฬา คณิตที่ปรึกษา
ชุมนุมต่าง ๆ ฯลฯ) สัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
☐ 1 - 5 ชั่วโมง
☐ 6 - 10 ชั่วโมง
☐ 11 - 15 ชั่วโมง
☐ 16 - 20 ชั่วโมง
☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

21. งานทำงานด้านบริการนักเรียน (เช่น
จัดอาหารกลางวัน บริการสุขภาพ จัด
ให้ความปลอดภัย จัดร้านค้า ของ
โรงเรียน ฯลฯ) สัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
☐ 1 - 5 ชั่วโมง
☐ 6 - 10 ชั่วโมง
☐ 11 - 15 ชั่วโมง
☐ 16 - 20 ชั่วโมง
☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

22. งานทำงานในหน้าที่การประจำชั้นสัปดาห์ละ
กี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
☐ 1 - 5 ชั่วโมง
☐ 6 - 10 ชั่วโมง
☐ 11 - 15 ชั่วโมง
☐ 16 - 20 ชั่วโมง
☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

23. ท่านทำงานอื่น ๆ (ระบุ)

สัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่ได้ทำเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

24. งานนอกเหนือจากการสอนที่ท่านได้รับมอบหมายนั้นเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของท่านเพียงไร

- ☐ เหมาะสมน้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

25. ท่านได้รับความเสมอภาค และความยุติธรรมในการปฏิบัติงานเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

26. ท่านได้รับการยกย่องให้เกียรติและส่งเสริม

กำลังใจในการปฏิบัติงานเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

27. ครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ วินิจฉัยสั่งงาน

โดยฟังความคิดเห็นของคณะครูเพียงใด

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

28. ท่านได้รับการส่งเสริมความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ในการทำงานเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

29. ท่านได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษา

หาความรู้และเลื่อนวิทยฐานะเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

30. ที่ทำงานของท่านมีความสะดวกสบาย
เพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

31. ห้องกรมีความสะดวกสบายเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

32. โรงเรียนจัดอุปกรณ์และหนังสือประกอบ

การสอน (เช่น หลักสูตร ประมวล
การสอน คู่มือครูแบบเรียน) ไว้ให้
ท่านครบถ้วนเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

33. บ้านพักครู

33.1 ท่านอยู่บ้านพักครูหรือไม่

- ☐ อยู่
☐ ไม่อยู่

33.2 ถ้าอยู่ท่านได้รับความสะดวกและ
เหมาะสมเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

33.3 ท่านมีความจำเป็นและความต้องการ

ที่จะอยู่บ้านพักครูเพียงไร
(ถ้าท่านยังไม่ได้อยู่)

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

34. ท่านได้รับความสะดวกเรื่องอาหาร
กลางวันและน้ำดื่มเพียงไร

- ☐ น้อยที่สุด
☐ น้อย
☐ ปานกลาง
☐ มาก
☐ มากที่สุด

35. ท่านเคยเข้าสอนแทนครูที่ไม่มาบ่อยครั้ง
เพียงไร

- ☐ ไม่เคย
☐ น้อยครั้ง
☐ มากครั้ง

36. ท่านเตรียมการสอนอย่างไร

- ☐ ไม่ได้เตรียมเพราะไม่มีเวลา
- ☐ ไม่ได้เตรียมเพราะชำนาญในการสอนแล้ว
- ☐ เตรียมล่วงหน้าตลอดปี
- ☐ เตรียมล่วงหน้าตลอดเทอม
- ☐ เตรียมล่วงหน้าตลอดเดือน
- ☐ เตรียมล่วงหน้าตลอดสัปดาห์
- ☐ เตรียมล่วงหน้าทุกวัน

37. ท่านใช้เวลาใดเตรียมการสอนเป็นส่วนใหญ่

- ☐ วันหยุด
- ☐ ตอนกลางคืน
- ☐ ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน
- ☐ หลังจากเลิกเรียนแล้ว
- ☐ ชั่วโมงว่าง
- ☐ พักกลางวัน
- ☐ เวลาอื่น (ระบุ)

38. ท่านตรวจสอบผลงานหรืองานของนักเรียนอย่างไร เป็นส่วนใหญ่

- ☐ ตรวจสอบพร้อมกันในชั้น
- ☐ ให้นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจ
- ☐ เลือกตรวจเป็นบางคน
- ☐ ตรวจด้วยตนเองทุกคน
- ☐ วิชาที่สอนไม่มีย่างให้ตรวจ

39. ท่านใช้เวลาใดตรวจสอบผลงานหรืองานของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่

- ☐ วันหยุด
- ☐ ตอนกลางคืน
- ☐ ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน
- ☐ หลังจากเลิกเรียนแล้ว
- ☐ ชั่วโมงว่าง
- ☐ พักกลางวัน
- ☐ ในชั่วโมงเรียนวิชานั้น
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

40. จำนวนนักเรียนในชั้นที่ท่านสอนโดยเฉลี่ย

- ☐ น้อยกว่า 20 คน
- ☐ 21 - 30 คน
- ☐ 31 - 40 คน
- ☐ 41 - 50 คน
- ☐ มากกว่า 50 คน

41. ท่านต้องสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้าและมีปัญหาสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- ☐ ไม่มีเลย
- ☐ 1 - 5 ชั่วโมง
- ☐ 6 - 10 ชั่วโมง
- ☐ 11 - 15 ชั่วโมง
- ☐ 16 - 20 ชั่วโมง
- ☐ มากกว่า 20 ชั่วโมง

42. ตามความสังเกตของท่าน ในสัปดาห์
หนึ่ง ๆ มีชั้นว่างไม่มีครูเข้าสอนปล่อยให้
ให้เด็กเล่นหรืออยู่ว่าง ๆ มากน้อย -
เพียงไร

- ☐ มากที่สุด
- ☐ มาก
- ☐ ปานกลาง
- ☐ น้อย
- ☐ ไม่มีเลย

43. ท่านอยากเปลี่ยนชั้นสอนมากเพียงไร

- ☐ ไม่อยากเปลี่ยน
- ☐ เปลี่ยนหรือไม่ก็ได้
- ☐ อยากเปลี่ยน

44. ท่านอยากเปลี่ยนวิชาที่สอนมากเพียงไร

- ☐ ไม่อยากเปลี่ยน
- ☐ เปลี่ยนหรือไม่ก็ได้
- ☐ อยากเปลี่ยน

45. ในชั่วโมงว่างท่านทำอะไรบ้าง(อาจตอบ
ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เตรียมการสอน
- ☐ ตรวจงานนักเรียน
- ☐ อ่านหนังสือ
- ☐ พบปะกับเพื่อนครู
- ☐ พักผ่อนเพราะเหนื่อยจากการสอน
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

46. ท่านรู้สึกปลอดภัยและรู้สึกอบอุ่นใจเพียงไร
ในการทำงานที่โรงเรียนนี้

- ☐ น้อยที่สุด
- ☐ น้อย
- ☐ ปานกลาง
- ☐ มาก
- ☐ มากที่สุด

ประวัติย่อของผู้เขียน

ชื่อ ทวี ทองสว่าง

วันเกิด วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2483

สถานที่เกิด 24 หมู่ 6 ตำบลลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

การศึกษา

- ประถมศึกษา โรงเรียนวัดลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2495
(ปีการศึกษา 2494)
- มัธยมศึกษา โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2501
(ปีการศึกษา 2500)
- ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2503
(ปีการศึกษา 2502)
- ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2505
(ปีการศึกษา 2504)
- ปริญญาการศึกษา (กศ.บ.) วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร จังหวัดพระนคร
พ.ศ. 2509
(ปีการศึกษา 2508)
- ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
จังหวัดพระนคร วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2514
(ปีการศึกษา 2513)